

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Н. А. Іванова, О. В. Ролінський

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ

Навчальний посібник
для студентів вищих навчальних закладів

*Рекомендовано
Міністерством освіти і науки України
як навчальний посібник для студентів
вищих навчальних закладів*

Київ
«Центр учбової літератури»
2008

ББК 65.050я73

I-24

УДК 657.6(075.8)

*Гриф надано
Міністерством освіти і науки України
(Лист № 1.4/18-Г-2327 від 24.12.2007)*

Рецензенти:

Коденська М. Ю. – доктор економічних наук, професор, головний науковий співробітник відділу інвестицій Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» Української академії аграрних наук;

Музиченко А. С. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємств Уманського державного педагогічного інституту ім. П. Тичини;

Савчук В. К. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри статистики та економічного аналізу Національного аграрного університету Кабінету Міністрів України.

Іванова Н. А., Ролінський О. В.

I-24 Організація і методика аудиту. Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 216 с.

ISBN 978-966-364-746-3

У навчальному посібнику розглянуто методику аудиту необоротних активів, грошових коштів, виробничих запасів, витрат діяльності, фінансової звітності; сучасні нормативно-правові аспекти функціонування аудиту в Україні. Посібник включає: методичні рекомендації, тести, ситуаційні завдання, контрольні завдання для самостійної роботи.

Призначено для студентів економічних вузів і спеціальностей, викладачів, аспірантів, аудиторів, бухгалтерів та всіх тих, хто цікавиться цією тематикою.

ISBN 978-966-364-746-3

© Н. А. Іванова, О. В. Ролінський, 2008

© Центр учбової літератури, 2008

Зміст

Вступ	5
МОДУЛЬ I. Організація і методика аудиту активів підприємства.....	7
Тема 1. Організація і методика аудиту грошових коштів.....	8
Методичні рекомендації	12
Тестові завдання	13
Ситуаційні завдання.....	15
Ситуаційні завдання для самостійної роботи	21
Тема 2. Організація і методика розрахунків з покупцями та різними дебіторами.....	28
Методичні рекомендації	33
Тестові завдання	34
Ситуаційні завдання.....	36
Ситуаційні завдання для самостійної роботи	49
Тема 3. Організація і методика аудиту основних засобів	53
Методичні рекомендації	55
Тестові завдання	56
Ситуаційні завдання.....	59
Тема 4. Організація і методика аудиту виробничих запасів.....	67
Методичні рекомендації	71
Тестові завдання	71
Ситуаційні завдання.....	74
Ситуаційні завдання для самостійної роботи	77
МОДУЛЬ II. Організація і методика аудиту пасивів підприємства.....	81
Тема 5. Організація і методика аудиту розрахунків з постачальниками та іншими кредиторами.....	82
Методичні рекомендації	84
Тестові завдання	85
Ситуаційні завдання.....	88
Тема 6. Організація і методика аудиту податків.....	93
Методичні рекомендації	96
Ситуаційні завдання.....	97
Ситуаційні завдання для самостійної роботи	103
Тема 7. Організація і методика аудиту праці та її оплати.....	110
Методичні рекомендації	114
Тестові завдання	114

Ситуаційні завдання.....	117
Ситуаційні завдання для самостійної роботи	127
Тема 8. Організація і методика аудиту капіталу і зобов'язань	132
Методичні рекомендації	135
Тестові завдання	136
Ситуаційні завдання.....	140
МОДУЛЬ III. Організація і методика аудиту виробничої діяльності, собівартості та реалізації продукції (робіт, послуг), формування результатів діяльності	143
Тема 9. Організація і методика аудиту виробничої діяльності, собівартості та реалізації продукції (робіт, послуг).....	144
Методичні рекомендації	147
Тестові завдання	147
Ситуаційні завдання.....	150
Ситуаційні завдання для самостійної роботи	156
Тема 10. Організація і методика аудиту доходів і фінансових результатів.....	160
Методичні рекомендації	166
Тестові завдання	166
Ситуаційні завдання.....	169
Глосарій	174
Список використаної літератури.....	198
Додатки	200

ВСТУП

Актуальність питань щодо організації та методологічного забезпечення аудиту як складової господарського контролю, зумовлена його місцем у соціально-економічному житті суспільства. Багато підприємств не підлягають державному контролю, проте користувачі інформації (власники, інвестори та ін.) навіть при наявності певного рівня знань у сфері фінансового аналізу мають бути впевнені в достовірності показників фінансової звітності, правильності розрахунків з бюджетом, законності отримання та розподілу прибутку тощо.

Аудитор, відкрито підтверджуючи публічну звітність, виступає певним гарантом чесності відносин між основними учасниками господарської діяльності.

На сучасному етапі одним з основних шляхів вирішення проблем є правильна організація та розробка методики проведення аудиту підприємницької діяльності підприємств.

В Україні здійснюється планомірний курс на удосконалення бухгалтерського обліку, зростає роль фахівців бухгалтерської служби, тому потрібно постійно поліпшувати їхню підготовку.

Навчальна дисципліна "Організація і методика аудиту" входить до комплексу дисциплін, що формують знання бакалаврів з обліку і аудиту.

Мета вивчення дисципліни "Організація і методика аудиту" сформувати систему знань у галузі створення аудиторської фірми, організації її діяльності та методики проведення аудиторських перевірок і супутніх аудиту робіт.

Завдання дисципліни вивчити організаційні засади аудиторської діяльності її правового та інформаційного забезпечення; набути методичних навичок щодо аудиторської перевірки та оцінювання стану підприємницької діяльності.

Предметом є методи і прийоми аудиторської перевірки фінансової звітності підприємства.

Студенти повинні вміти:

- організувати проведення аудиторської перевірки фінансової звітності, надання аудиторських послуг;
- правильно застосовувати форми, методи організації проведення аудиторської перевірки в практичній діяльності;
- оформляти аудиторські документи;

- формулювати обґрунтовані висновки щодо об'єктивності і реальності фінансової звітності підприємств та дотримання порядку ведення обліку, відповідності чинному законодавству тощо.

Студенти повинні знати:

- інструктивні та методичні матеріали щодо здійснення аудиторського контролю на підприємствах різних форм власності;
- методика організації аудиторської перевірки та специфіку її проведення;
- методика документального оформлення процесу аудиторської перевірки: складання плану, ведення робочих документів, оформлення висновку аудитора тощо.

МОДУЛЬ I. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

- Тема 1.* Організація і методика аудиту грошових коштів**
- Тема 2.* Організація і методика розрахунків з покупцями та різними дебіторами**
- Тема 3.* Організація і методика аудиту основних засобів**
- Тема 4.* Організація і методика аудиту виробничих запасів**

МОДУЛЬ I. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 1. Організація і методика аудиту грошових коштів

Мета аудиту грошових коштів установити достовірність даних щодо їхньої наявності та руху, повноти і своєчасності відображення інформації в зведених документах та облікових реєстрах, правильності ведення обліку грошових коштів і розрахунків відповідно до прийнятої облікової політики, достовірності відображення залишків у звітності господарюючого суб'єкта.

До основних завдань аудиту грошових коштів належать:

- ✓ перевірка наявності грошових коштів у підприємства та виявлення нестач або надлишків;
- ✓ перевірка стану збереження грошових коштів та цінних паперів у касі і правильності організації ведення касового господарства;
- ✓ перевірка дотримання Положення ведення касових операцій у національній валюті в Україні;
- ✓ перевірка своєчасності та повноти оприбуткування грошових коштів;
- ✓ перевірка законності витрачання грошових коштів;
- ✓ перевірка достовірності обліку й ефективності внутрішньогосподарського контролю грошових коштів;
- ✓ оцінювання стану синтетичного та аналітичного обліку коштів, якості відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку, облікових реєстрах та звітності.

Предметом аудиту грошових коштів є господарські процеси та операції, пов'язані з рухом грошових коштів та інших активів, а також відносини, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами.

Виходячи з цілей, які необхідно досягти аудиторів під час проведення дослідження операцій з коштами, розрахунками та іншими активами, формуються об'єкти аудиту (рис. 1).

Рис. 1. Об'єкти аудиту грошових коштів

Джерела інформації для аудиту грошових коштів

1. Первинні і зведені документи з обліку грошових коштів (прибуткові касові ордери, видаткові касові ордери, журнал реєстрації прибуткових та видаткових касових документів, касова книга, банківські виписки, авансові звіти, грошовий чек, об'ява на внесення готівки, розрахункова квитанція, платіжна відомість, розрахунково-платіжна відомість, платіжне доручення, платіжна вимога-доручення, інші документи).
2. Облікові реєстри, що використовуються для відображення господарських операцій з обліку коштів (журнали-ордери 1 с.-г., 2 с.-г. і відомості до них).
3. Акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю.
4. Головна книга.
5. Звітність.

Законодавча та нормативна бази аудиту грошових коштів підприємства

- ▶ Закон України «Про аудиторську діяльність» від 14 вересня 2006 року N 140-V.
  - ▶ Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996 – XIV.
  - ▶ Указ Президента України «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки» від 12.05.1995 р. №436.
  - ▶ Постанова правління Національного банку України «Про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземній валюті» від 12.11.2003р. N 492.
  - ▶ Постанова Національного банку України «Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті» від 21.01.2004 № 22 – Редакція 16.05.2005.
  - ▶ Постанова Національного банку «Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні» від 15.12.2004 № 637.
  - ▶ Постанова Національного банку «Про встановлення граничної суми готівкового розрахунку» від 09.02.2005 № 32
  - ▶ Постанова Національного банку «Про затвердження змін до Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах» від 26.06.2006 № 236.
  - ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».
  - ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів»
- Аудит касових операцій підприємства включає такі етапи:*
1. Дослідження загальних питань організації роботи каси на підприємстві.
  2. Інвентаризація каси з повним поаркушним перерахунком усіх грошей та інших цінностей, що знаходяться в касі підприємства (векселів, зобов'язань).
  3. Перевірка правильності заповнення касових документів та організації порядку ведення касових операцій.
  4. Перевірка операцій з видачі готівки з каси.
  5. Перевірка повноти оприбуткування готівки в касі підприємства.
  6. Контроль додержання підприємством встановленого ліміту залишку готівки в касі.

7. Зіставлення даних первинних, аналітичних і синтетичних облікових документів з даними, відображеними у звітності підприємства.

Схему документального аудиту касових операцій показано на рис. 2.

Аудит грошових коштів на поточних рахунках у банку здійснюється в такій послідовності:

1. Перевірка наявності виписок з кожного банківського рахунка і перехідних залишків у них.
2. Перевірка якості і достовірності виписок банку, а також наявність додатків до них.
3. Звірка оборотів і залишків, відображених у виписках банку, із записами в облікових реєстрах.
4. Документальна перевірка записів за рахунками в банку.

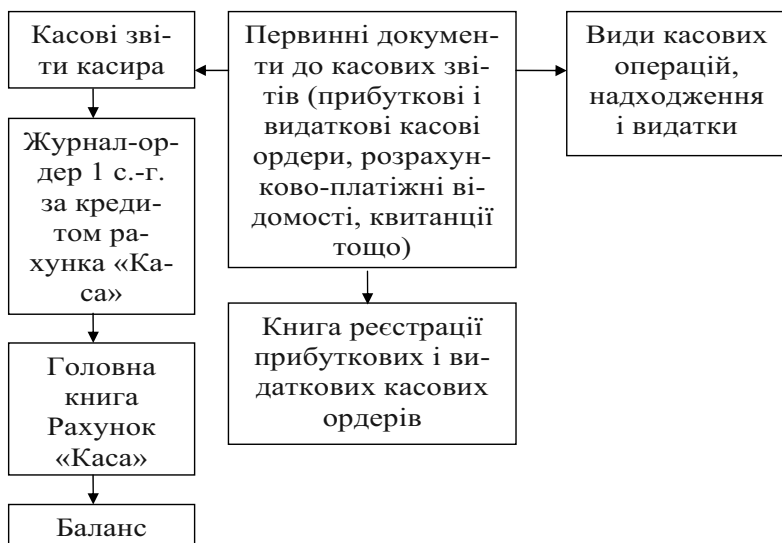

Рис. 2. Схема документального аудиту касових операцій

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для розуміння теми рекомендується ознайомитися з відповідними розділами навчальної літератури. Виконання завдань слід починати з вивчення нормативних документів.

Ступінь засвоєності матеріалу і закріплення отриманих знань контролюється тестуванням.

Рішення ситуаційних завдань дає змогу отримати практичні навички в питаннях методики проведення аудиту грошових коштів в касі; їх використання за цільовим призначенням; навчитися розробляти робочі документи аудитора; використовувати процедури та методи аудиту; визначати порушення законодавчих і нормативних документів; розробляти пропозиції та рекомендації щодо усунення виявлених порушень.

Питання для вивчення та обговорення:

1. Основні завдання аудиту касових операцій та готівкового обігу.
2. Етапи проведення аудиту касових операцій.
3. Джерела інформації при дослідженні готівкових операцій.
4. Методика проведення інвентаризації каси при здійсненні аудиту.
5. Перевірка дотримання встановленого ліміту каси та визначення штрафних санкцій за його порушення.
6. Напрями аудиту з дотримання касової дисципліни.
7. Перевірка цільового використання готівки.
8. Типові порушення, виявлені в процесі аудиту касових операцій.

Тестові завдання

1. Виправлення помилок у касових документах:

- а) допускається з використанням коректурного способу;*
- б) допускаються лише обумовлені виправлення;*
- в) допускаються способом "червоне сторно";*
- г) не допускаються.*

2. В ході аудиту каси ТОВ "Прометей" виявлено, що з виручки від реалізації ВРХ була виплачена зарплата в сумі 1250 грн. , але господарство має податкову заборгованість на суму 6000 грн. В якому розмірі буде сплачено штраф:

- а) 7250 грн;*
- б) штраф не передбачено;*
- в) 1250 грн;*
- г) 6000 грн?*

3. За перевищення встановлених строків використання виданої під звіт готівки, штраф у розмірі:

- а) виданих підзвіт сум;*
- б) 20% виданих підзвіт сум;*
- в) 25% виданих підзвіт сум;*
- г) 50% виданих підзвітних сум.*

4. У процесі аудиту касові документи розглядаються в хронологічному порядку на:

- а) великих підприємствах;*
- б) колективних підприємствах;*
- в) приватних підприємствах;*
- г) малих підприємствах.*

5. Поточний контроль за правильним веденням касової книги здійснює:

- а) касир;*
- б) керівник;*
- в) головний бухгалтер;*
- г) бухгалтер.*

6. У процесі зустрічних перевірок банківських операцій проводять зіставлення виписок банку із:

- а) звітними даними;*
- б) документами підприємства-партнера;*
- в) первинними документами;*
- г) документами за минулі періоди.*

7. В ході аудиту касових операцій виявлено перевищення ліміту залишку готівки в касі на суму: 4.08 – 36 грн; 7.08 – 121 грн; 9.08 – 47 грн. У якому розмірі буде нарахований штраф:

- а) 204 грн;
- б) 408 грн;
- в) 1020 грн ;
- г) 102 грн.

8. Найбільші аудиторські ризики становлять на виробничому підприємстві:

- а) організація виробництва, трудова і технологічна дисципліна на підприємстві;
- б) облік витрат виробництва і калькуляційні розрахунки з визначення собівартості продукції;
- в) операції з готівковими грошовими коштами;
- г) стан організації економічного аналізу.

9. Найбільш достовірним доказом для підтвердження повноти обліку коштів є:

- а) аналіз руху грошових коштів, проведений аудитором;
- б) інформація, отримана від співробітників підприємства;
- в) інвентаризація;
- г) вибіркова перевірка прибуткових і видаткових документів.

10. Аудит грошових коштів починають з перевірки:

- а) касових операцій;
- б) коштів на поточному рахунку;
- в) цінних паперів;
- г) наявності готівки в касі.

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ

У СТОВ “Колос” здійснена аудиторська перевірка щодо готівкового обігу за вересень минулого року. В ході аудиту встановлено (табл. 1):

Таблиця 1 (варіанти 1-13)

		Варіант											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
		1. Ліміти залишку готівки в касі підприємства,											
грн.	1500	2550	1400	2450	1600	2450	3250	2300	2350	3200	1800	1650	1680
		2. Залишки готівки в касі підприємства, грн.											
1.09	1309	1410	1140	2164	1680	2450	2085	987	1109	3320	1570	1550	1370
2.09	1101	2100	1260	2110	951	1560	2975	231	2118	3189	1320	2310	1513
3.09	1036	2087	1420	2095	1100	2210	630	191	2310	3356	1243	2296	1700
6.09	1510	31400	1259	8000	3990	1450	13900	15600	1992	3150	1812	34540	1500
7.09	2120	22400	1108	7106	12180	2110	12400	16000	2105	2980	2544	24640	1330
8.09	1130	27300	1110	7420	12310	2278	11730	18000	2256	3158	1356	30030	1335
9.09	1650	2891	2012	2600	1100	2210	3148	2610	2376	2400	1980	3180	2415
10.09	1780	2310	1540	2460	1210	2431	3102	2670	2110	3127	2136	2540	1850
13.09	1500	2460	1230	2080	1670	2332	3075	2212	2270	3410	1810	2706	1480
14.09	1146	2590	1302	1172	1420	1110	3146	2110	2391	3068	1375	2850	1562
15.09	1120	1200	1120	2800	1109	2115	2550	1900	2112	3138	1344	1320	1345
16.09	1248	2990	1189	1500	2210	2690	3215	2410	2392	3210	1498	3289	1430
17.09	1509	1750	1234	1970	1450	2560	2817	1120	2460	3108	1810	1985	1481
20.09	1465	2345	1321	1054	1216	2218	3490	2660	2120	3054	1758	2580	1584

Варіант													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
21.09	1126	2075	1129	1553	1095	1355	3125	1556	2410	3176	1351	1486	1355
22.09	17560	1640	15400	2310	2871	17600	2332	1448	25100	24405	21072	1804	18500
23.09	8870	1500	6100	2560	1444	6200	3544	1250	7600	14500	10644	1656	7320
24.09	10000	2500	7800	2420	1780	8100	3900	1340	13800	16000	12010	2750	9360
25.09	1900	2168	1800	2340	1045	1905	3081	1270	2480	2705	2280	2380	2160
26.09	1105	2580	1096	2107	1099	1800	3056	2010	2500	3110	1326	2838	1315
29.09	1411	2230	1087	2046	1890	2100	3094	1110	1120	3200	1691	2454	1300
30.09	1126	2125	1110	2108	1776	2198	3182	2550	1986	3175	1350	2330	1335
3. Прибутковим касовим ордером №125 24.09 в касу підприємства одержана виручка за реалізовані яблука,													
грн	350	680	475	497	505	535	700	230	318	330	420	748	570
Проте в касу оприбуткована тільки сума в розмірі,													
грн	125	460	217	450	400	248	650	123	290	280	150	506	260
4. 30.09 за рахунок виручки від реалізації свиней живою масою на суму,													
грн	240	311	290	740	850	610	707	510	245	304	288	342	348
була виплачена зарплата в розмірі,													
грн	200	150	150	600	810	520	200	360	145	200	250	180	190
5. В підзвіт на невідкладні потреби видано 15.09. завгоспу Мельник В.А., (за які він не відвітувався)													
грн	200	100	50	40	20	35	105	80	50	25	250	110	60
6. Встановлено факт неоприбуткування готівки в касі:													
15.09	110	11	41	59	189	234	321	129	52	44	132	13	50
24.09	105	86	234	88	108	64	120	82	121	109	126	95	281
29.09	46	118	31	92	105	256	11	7	91	12	55	130	39
30.09	58	32	89	15	80	100	40	127	61	191	70	35	105

Таблиця 1 (варіанти 14-25)

Варіант													
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
1. Ліміти залишку готівки в касі підприємства, грн.													
	1540	1920	1760	3900	3500	2800	2550	1530	1020	1470	980	1450	
2. Залишки готівки в касі підприємства, грн.													
1.09	1254	2010	1850	2502	2294	1330	1220	846	564	1298	865	1470	
2.09	1386	1140	1050	3570	3272	2541	2330	1260	840	1270	850	940	
3.09	1560	1320	1210	758	694	2774	2541	1252	835	1257	842	1320	
6.09	1385	4788	4390	16680	15290	2390	2192	18840	12560	5400	3200	870	
7.09	1220	14612	13400	14808	13640	2525	2317	13440	8960	4265	2843	1266	
8.09	1221	14772	13541	14072	1290	2707	2482	16380	10920	4450	2980	1367	
9.09	2214	1320	1209	3780	3463	2853	2618	1732	1151	1560	1040	1327	
10.09	1700	1448	1330	3720	3412	2530	2320	1386	924	1476	988	1460	
13.09	1355	2000	1837	3690	3385	2720	2500	1470	980	1250	840	1400	
14.09	1430	1705	1563	3775	3460	2870	2630	1554	1036	703	501	666	
15.09	1235	1330	1220	3060	2800	2530	2320	720	480	1680	1120	1270	
16.09	1300	2652	2431	3858	3530	2885	2631	1790	1200	901	601	1614	
17.09	1357	1740	1595	3380	3100	2955	2709	1050	704	1180	780	1540	
20.09	1453	1460	1335	4187	3839	2540	2330	1407	938	630	420	1330	
21.09	1240	1315	1200	3750	3437	2890	2550	1245	830	932	621	810	
22.09	16950	3370	3158	2800	2564	30120	27610	980	656	1386	924	10500	
23.09	6710	1730	1587	4250	3900	9120	8160	910	641	1536	1024	3720	
24.09	8580	2140	1955	4680	4290	16650	15180	1500	1005	1456	971	4860	

Варіант													
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
25.09	1980	1254	1150	3695	4300	2976	2728	1303	870	1400	940	1140	
26.09	1200	1319	1210	3667	3362	3004	2752	1548	1032	1260	850	1080	
29.09	1200	2267	2080	3712	3403	1340	1230	1340	890	1220	810	1260	
30.09	1220	2130	1950	3816	3505	2380	2180	1275	851	1260	840	1320	
3. Прибутковим касовим ордером №125 24.09 в касу підприємства одержана виручка за реалізовані яблука,													
грн	520	606	555	840	770	382	350	410	285	298	199	321	
Проте в касу оприбуткована тільки сума в розмірі,													
грн	239	480	440	780	715	348	319	276	184	270	180	149	
4. 30.09 за рахунок виручки від реалізації свиней живою масою на суму,													
грн	319	1020	935	850	778	234	269	190	135	444	296	366	
була виплачена зарплата в розмірі,													
грн	160	972	891	240	220	174	159	97	65	360	240	312	
5. В підзвіт на невідкладні потреби видано 15.09. 200 р. завгоспу Мельник В.А. (за які він не відзвітувався)													
грн	55	25	20	125	115	60	55	60	40	45	60	25	
6. Встановлено факт неоприбуткування готівки в касі:													
15.09	45	227	208	385	353	62	57	10	9	35	23	140	
24.09	260	130	119	144	132	145	133	48	45	53	35	38	
29.09	35	126	115	13	12	109	100	71	47	55	37	154	
30.09	98	96	88	48	44	73	67	20	13	9	6	62	

НЕОБХІДНО:

1. Скласти програму проведення аудиту касових операцій.
2. Установити порушення норм регулювання обігу готівки.
3. Вказати, вимоги яких нормативних документів порушені.
4. Нарахувати штрафні санкції.
5. Скласти робочі документи аудитора за результатами перевірки.
6. Узагальнити дані перевірки, скласти висновки і розробити рекомендації щодо поліпшення регулювання норм обігу готівки.

Примітка:

- а) видача заробітної плати на підприємстві проходила з 22.09 (варіанти 1, 3, 6, 9, 10, 11, 13, 14, 19, 20, 25);
- б) заробітна плата працюючим за минулий місяць видається 6 числа кожного місяця (варіанти 2, 4, 5, 7, 8, 12, 15, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 24)

Аудиторська фірма

Підприємство

Період перевірки

**ПРОГРАМА
ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ**

№ з/п	Мета і завдання аудиту	Методи і процедури аудиту	Аудиторські докази	Термін виконання	Виконавець	Примітки

Виконав _____

Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ВІДОМІСТЬ
ПЕРЕВІРКИ ВІДПОВІДНОСТІ ФАКТИЧНИХ
ЗАЛИШКІВ УСТАНОВЛЕНОМУ ЛІМІТУ КАСИ**

Дата	Ліміт залишку готівки в касі	Фактичний залишок	Відхилення (+, -)

Виконав _____
Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ВІДОМІСТЬ
ВИЯВЛЕНИХ ПОРУШЕНЬ ЗАКОНОДАВЧИХ ТА НОРМАТИВНИХ АКТІВ ПРИ ПЕРЕВІРЦІ РЕГУЛЮВАННЯ НОРМ ОБІГУ
ГОТІВКИ НА**

(назва підприємства)

Дата	Суть порушення, спосіб виявлення	Назва порушених нормативних актів	Штрафні санкції	Посада, прізвище, ім'я та по батькові осіб, які допустили порушення

“ ____ ” _____ 200_р. Підпис _____

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

У ході аудиторської перевірки операцій у ВАТ “Прогрес” 05.07.2007 р. було проведено інвентаризацію касової готівки. В результаті перевірки встановлено, що договір у касира про повну матеріальну відповідальність немає, з “Положенням про ведення касових операцій” касир ознайомлений під розписку. Касова книга пронумерована, прошнурована, скріплена печаткою, в книзі немає підсумків оборотів з надходження і видачі готівки. У ході аудиту виявлено також здійснення таких операцій (табл. 2).

Таблиця 2 (варіанти 1-13)

Варіант													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Установлений ліміт зберігання готівки в касі підприємства,													
грн.	1600	1900	2560	2200	1700	1850	1750	2100	1980	2800	3640	3700	3750
2. Залишок грошей готівкою на момент перевірки, в купюрах:													
100 грн	4	3	5	2	6	9	2	3	8	1	2	7	3
50 грн	6	7	6	20	3	5	8	4	5	11	13	9	8
20 грн	10	6	-	1	4	13	5	5	-	4	20	25	9
10 грн	7	6	29	1	-	2	6	4	3	-	5	2	2
5 грн	20	9	10	-	2	2	4	10	3	6	17	27	-
2 грн	20	2	17	2	4	4	3	14	7	15	8	15	-
1 грн	12	10	6	2	1	8	2	12	-	31	-	26	5
копій-													
ок на	13,0	12,3	7,20	6,00	9,40	-	10,2	9,4	1,05	27,8	11,45	27,15	24,72
суму,													
грн.													
3. У звіті касира на день перевірки зареєстровано: - прибуткові касові ордери:													

Варіант														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
а) №138 – на одержання від бригадира овочевої бригади Яковенка П.О. виручки від продажу томатів на суму,	грн	250	300	350	200	140	400	450	550	170	300	120	240	130
б) №139 – стягнення заборгованості з Чорної К.М. за підзвітними сумами,	грн	120	220	140	150	117	230	68	91	210	160	100	110	120
в) №140 – внесено в рахунок відшкодування матеріального збитку завідувачем складом Лисенком Г.О.,	грн	365	200	300	400	150	250	350	100	150	170	90	135	100
г) №141 – робітником Козаченком О.М. внесено в погашення отриманих позик,	грн	110	70	80	90	100	150	160	75	185	195	10	50	15
- видаткові касові ордери:														
а) №88 – видано в підзвіт Олійник О.К. на господарські потреби (керівником підприємства не підписаний)	грн	50	45	36	27	100	40	60	70	80	90	30	27	35
б) №89 – виплачено заробітну плату робітникам згідно розрахунково-платіжної відомості,	грн	600	700	555	440	700	200	1010	960	500	700	1000	550	1500
в) №90 – видано у підзвіт Чепурно В.А кошти, призначені для відрядження в сумі (підпис одержувача коштів відсутній)	грн	150	100	120	170	150	160	180	110	165	100	125	105	130
г) №91 – на виплату коштів за ремонт мікрокалькуляторів в сумі (документи, що підтверджують виконання робіт, відсутні)	грн	120	150	195	178	100	165	170	125	148	196	111	141	126
4. Залишок в касі на початок дня (згідно даних бухгалтерії та звіту касира) склав	грн	1105	1168	1148	1272	1381	1191	1160	1204	1258	1287	2162	2128	2130
5. Також був виявлений прибутковий касовий ордер, не зареєстрований по касовій книзі на суму	грн.	50	25	67	40	30	35	45	50	65	60	40	35	30

Таблиця 2 (варіанти 14-25)

	Варіанти													
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25		
1. Встановлений ліміт зберігання готівки в касі підприємства														
грн	3800	3850	3900	2000	2100	2150	2200	2250	2300	2350	2400	2450		
2. Залишок грошей готівкою на момент перевірки, в купюрах:														
100 грн	19	11	16	3	1	5	10	1	7	3	2	1		
50 грн	13	5	24	4	22	4	1	6	13	13	14	6		
20 грн	10	6	21	-	16	-	-	15	10	-	-	14		
10 грн	38	28	25	12	-	16	21	5	-	46	36	18		
5 грн	12	13	14	10	25	19	16	14	26	12	38	28		
2 грн	22	5	18	110	21	23	115	7	33	16	31	29		
1 грн	120	18	35	217	42	70	310	7	143	8	5	40		
копій- ок на суму, грн	28,46	10,90	18,94	58,30	41,20	38,45	14,90	9,30	53,05	8,90	18,50	32,00		
3. У звіті касира на день перевірки зареєстровано:														
- прибуткові касові ордери:														
а) №138 – на одержання від бригадира овоочевої бригади Яковенка П.О. виручки від продажу томатів на суму														
грн	290	145	330	155	370	165	305	170	240	180	275	190		
б) №139 – стягнення заборгованості з Чорної К.М. за підзвітними сумами,														
грн	130	140	150	115	125	135	145	155	165	175	185	195		
в) №140 – внесено в рахунок відшкодування матеріального збитку завідувачем складом Лисенком Г.О.,														
грн	145	110	155	120	70	130	80	140	90	150	100	160		
г) №141 – робітником Козаченком О.М. внесено в погашення отриманих позик,														
грн	55	20	60	25	65	30	70	35	75	40	80	45		

	Варіанти											
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
- видаткові касові ордери:												
а) №88 – видано в підзвіт Олійник О.К. на господарські потреби (керівником підприємства не підписаний)												
грн	32	40	37	45	42	50	47	55	52	60	57	65
б) №89 – виплачено заробітну плату робітникам згідно з розрахунково-платіжною відомістю,												
грн	600	2100	650	2150	700	2200	750	2250	800	2300	850	2350
в) №90 – видано в підзвіт Чепурно В.А кошти, призначені для відрядження в сумі (підпис одержувача коштів відсутній)												
грн	110	135	115	140	120	145	90	150	95	155	100	160
г) №91 – на виплату коштів за ремонт мікрокалькуляторів в сумі, (документи, що підтверджують виконання робіт, відсутні)												
грн	156	171	186	134	148	162	176	114	127	140	153	166
4. Залишок у касі на початок дня (згідно даних бухгалтерії та звіту касира) склав												
грн	3456	3617	3718	2965	1965	2940	2209	2620	2302	3305	1927	2955
5. Також був виявлений прибутковий касовий ордер, не зареєстрований по касовій книзі на суму,												
грн	115	110	105	80	100	85	95	111	90	116	85	121

НЕОБХІДНО:

1. На підставі проведеної інвентаризації касової готівки скласти акт про перевірку каси.
2. Визначити суть допущених порушень та їх характер.
3. Розробити робочі документи аудитора для перевірки відповідності наявності грошей у касі, додержання касової дисципліни.
4. Узагальнити результати перевірки, скласти висновки і розробити пропозиції з виправлення помилок за результатами перевірки.

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**РОЗПИСКА
ПРО ПРОВЕДЕНИЙ АУДИТОРОМ
ПЕРЕРАХУНОК ГОТІВКИ**

Готівка на загальну суму _____ гривень ___ копійок, вказана нижче, була перерахована в моїй присутності та повернута мені аудитором _____, що представляє аудиторську фірму _____

Грошові знаки	Кількість	Сума, грн.
Купюри:		
Одна гривня		
Дві гривні		
П'ять гривень		
Десять гривень		
Двадцять гривень		
П'ятдесят гривень		
Сто гривень		
Двісті гривень		
Монети:		
Одна копійка		
Дві копійки		
П'ять копійок		
Десять копійок		
Двадцять п'ять копійок		
П'ятдесят копійок		

* Заповнюється в разі, якщо аудитор бере участь у проведенні інвентаризації.

Виконав _____
Перевірив _____

Акт
про перевірку каси

м. _____ “ ____ ” _____ 200_р.

Мною, аудитором _____, проведена перевірка
(прізвище, ім'я та по батькові)

каси _____
(назва підприємства)

Інвентаризація проводилася за участю касира _____
(прізвище, ім'я та по батькові)

та головного бухгалтера _____
(прізвище, ім'я та по батькові)

Встановлено:

1. Гроші готівкою _____

2. Залишок готівки на “ ____ ” _____ 200_р.

згідно звіту касира _____

3. Надійшло грошей в касу згідно прибуткових касових ордерів
№ _____ від “ ____ ” _____ 200_р. на суму _____

4. Видано з каси згідно видаткових касових ордерів № _____
від “ ____ ” _____ 200_р. на суму _____

5. Залишок грошей на момент перевірки згідно даних обліку

_____

6. Результат: нестача або надлишок _____

7. Останні номери касових документів на „ ____ ” _____ 200_р.
прибуткового № _____ грн., видаткового № _____ грн.

“ ____ ” _____ 200_р. Підписи _____

Аудиторська фірма

Підприємство

Період перевірки

ВІДОМІСТЬ
ВИЯВЛЕНИХ ПОМИЛОК І ПОРУШЕНЬ ЗАКОНОДАВЧИХ ТА
НОРМАТИВНИХ АКТІВ ПРИ ПЕРЕВІРЦІ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Документи, звіти, облікові реєстри				Суть пору- шення, спо- сіб вияв- лення	Назва норма- тивних актів, вимоги яких порушені	Посада, прі- звище, ім'я, по батькові осіб, що до- пустили по- рушення
Назва	Но- мер	Дата	Сума, грн			

Виконав _____

Перевірив _____

Тема 2. Організація і методика аудиту розрахунків з покупцями та різними дебіторами

Мета аудиту розрахунків з покупцями та різними дебіторами – підтвердити інформацію щодо повноти, достовірності, законності та правильності відображення в обліку та своєчасність розрахунків.

До основних завдань аудиторської перевірки відносять:

- ✓ перевірку законності виникнення дебіторської заборгованості підприємства;
- ✓ контроль своєчасності погашення заборгованості;
- ✓ перевірку правильності відображення в обліку розрахунків з дебіторами;
- ✓ аналіз доцільності заходів, вжитих підприємством щодо ліквідації причин, які спричинили прострочену заборгованість;
- ✓ перевірку дотримання законодавства за розрахунками з підзвітними особами та правильність відображення їх в обліку;
- ✓ оцінювання стану синтетичного та аналітичного обліку розрахунків з дебіторами, якості відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку, облікових реєстрах та звітності.

Предметом аудиту розрахунків з покупцями та різними дебіторами є господарські процеси та операції, пов'язані з розрахунками підприємства з дебіторами, а також відносини, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами.

Об'єкти аудиту розрахунків з покупцями та різними дебіторами відображено на рис. 3. Класифікацію об'єктів аудиту із дебіторської заборгованості подано на рис. 4.

Джерела інформації для аудиту розрахунків з покупцями та різними дебіторами:

1. Первинні документи з обліку розрахунків (договори, рахунки-фактури, накладні, касові ордери, банківські виписки, авансові звіти, комерційні акти та інші документи).
2. Облікові реєстри, що використовуються для відображення господарських операцій з обліку коштів (журнали-ордери 7 с.-г., 8 с.-г., 11 с.-г. і відомості до них).
3. Акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю.
4. Головна книга.
5. Звітність.

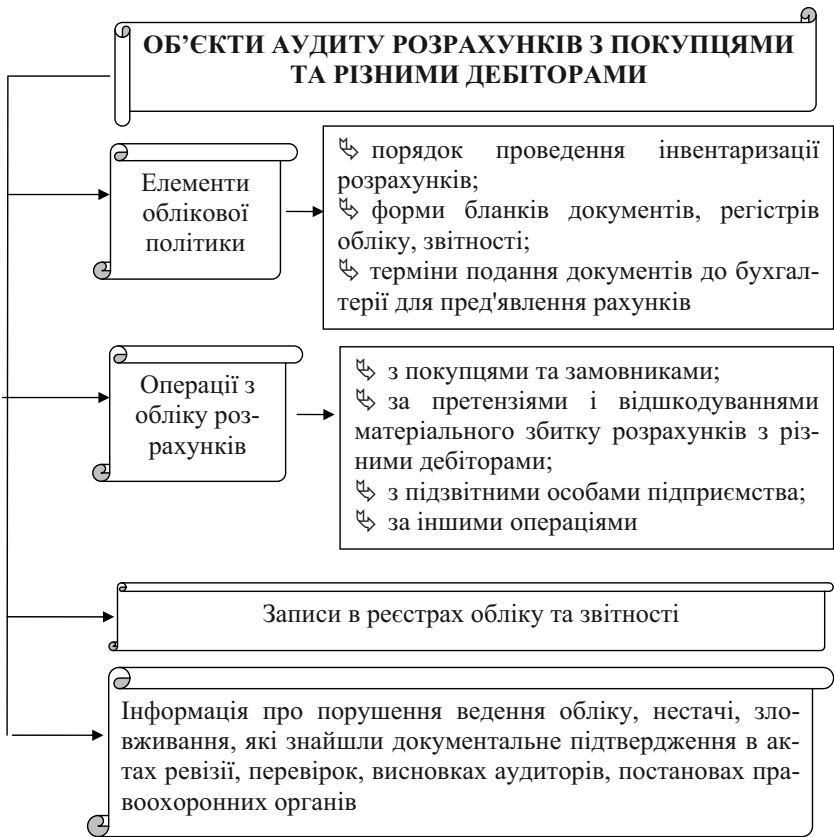

Рис. 3. Об'єкти аудиту розрахунків з покупцями та різними дебіторами

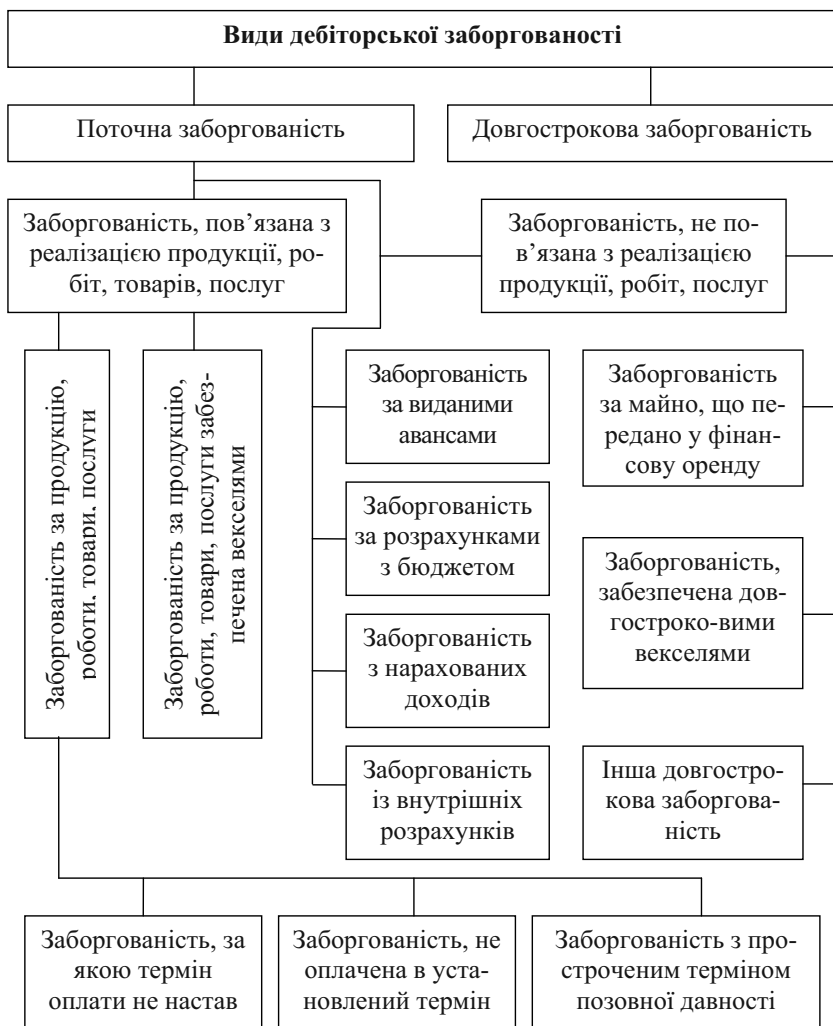

Рис.4. Класифікація об'єктів аудиту із дебіторської заборгованості

Законодавча та нормативна база аудиту розрахунків з покупцями та різними дебіторами:

- ▶ Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 22.05.1997 № 283/97-ВР.
- ▶ Закон України «Про податок на додану вартість» 03.04.1997 № 168/97-ВР.

- ▶ Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996 – XIV.
- ▶ Закон України «Господарський кодекс України» від 16.01.2003 № 436-IV.
- ▶ Закон України «Про аудиторську діяльність» від 14 вересня 2006 року N 140-V.
- ▶ Указ Президента України «Про застосування штрафних санкцій за порушення норм з регулювання обігу готівки» від 12.05.1995 р. №436.
- ▶ Указ Президента України «Про застосування міжнародних правил і інтерпретації комерційних термінів» від 04.10.1994 року №567/94 (зі змінами і доповненнями, внесеними Указом Президента України від 01.07.1995 року №505/95).
- ▶ Постанова Національного банку України «Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті» від 21.01.2004 № 22 – Редакція 16.05.2005.
- ▶ Постанова Національного банку «Про встановлення граничної суми готівкового розрахунку» від 09.02.2005 № 32.
- ▶ Постанова Національного банку «Про затвердження Змін до Інструкції про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах» від 26.06.2006 № 236.
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати».
- ▶ Наказ ДПА України «Про затвердження порядку ведення реєстру отриманих та виданих податкових накладних» від 30.06.2005 № 244.

Аудит розрахункових операцій здійснюють у такій послідовності:

1. З'ясовують стан бухгалтерського обліку, фінансової звітності та внутрішнього контролю.
2. Виявляють основні форми розрахунків з покупцями і замовниками.
3. Оцінюють основні показники підприємства.
4. Проводять аналіз даних інвентаризації розрахунків.
5. Уточнюють реальність дебіторської заборгованості.
6. Встановлюють дотримання діючих цін і тарифів.

7. Здійснюють зустрічні перевірки.
8. Визначають правильність відображення зобов'язань в обліку.

Порядок перевірки документації при аудиті розрахунків з підзвітними особами відображено на рис. 5.

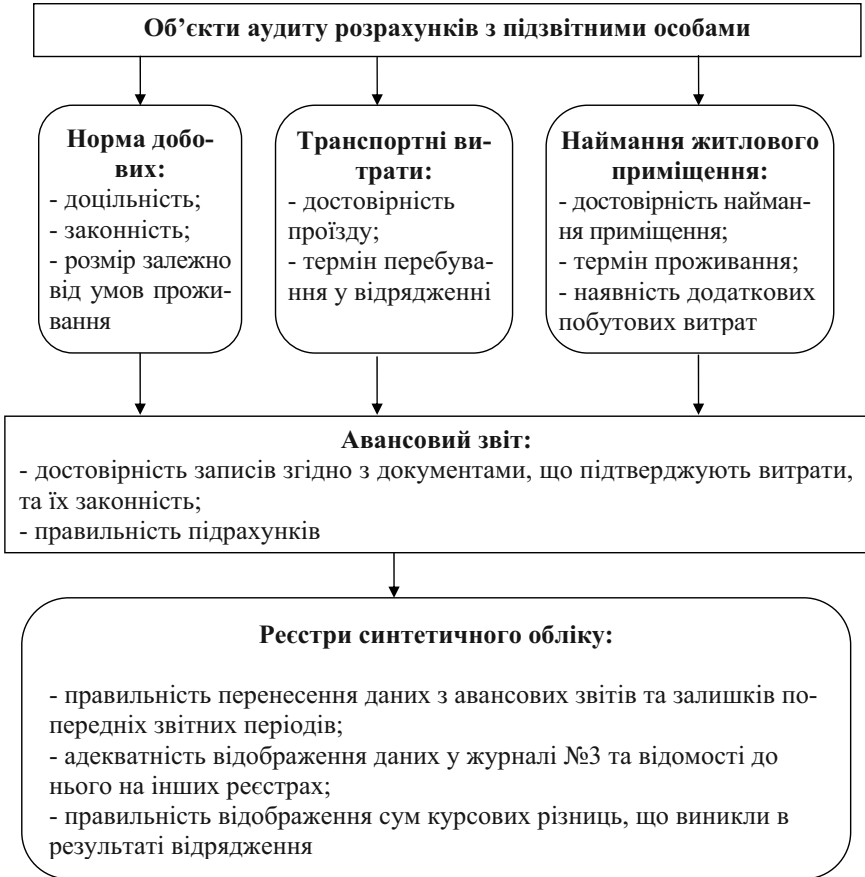

Рис. 5. Порядок перевірки документації при аудиті розрахунків з підзвітними особами

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для розуміння теми рекомендується ознайомитися з відповідними розділами навчальної літератури. Виконання завдань слід розпочинати з вивчення нормативних документів.

Ступінь засвоєності матеріалу і закріплення отриманих знань контролюється за допомогою тестування.

Рішення ситуаційних завдань дає змогу засвоїти методику проведення аудиту розрахунків з різними дебіторами на підприємстві та їх відображення в бухгалтерському обліку; навчитись розробляти робочі документи аудитора з перевірки розрахунків з підзвітними особами; розрахунків з покупцями та замовниками; за претензіями; за відшкодуванням завданих збитків; використовувати процедури і методи аудиту; визначати порушення вимог нормативних актів, розробляти рекомендації з усунення недоліків.

Питання для вивчення та обговорення:

1. Мета аудиту розрахунків з різними дебіторами.
2. Завдання аудиту розрахунків із покупцями, різними дебіторами.
3. Джерела інформації для перевірки розрахунків із різними дебіторами.
4. Типові помилки обліку розрахунків із різними дебіторами.
5. Аудит розрахунків з покупцями та замовниками.
6. Завдання аудиту розрахунків з підзвітними особами.
7. Аудит розрахунків за претензіями.
8. Аудит розрахунків за відшкодуванням завданих збитків.

Тестові завдання

1. Списано витрати на службове відрядження працівника підприємства:

- а) дебет 372 кредит 92;
- б) дебет 15 кредит 372;
- в) дебет 92 кредит 372;
- г) дебет 661 кредит 372.

2. Реальність і вірогідність розрахунків з постачальниками і покупцями перевіряється:

- а) визначенням простроченої дебіторської заборгованості;
- б) вивченням стану записів у реєстрах синтетичного і аналітичного обліку розрахунків з постачальниками;
- в) звіренням записів у Головній книзі з книгами і журналами аналітичного обліку і актами звірення з постачальниками і покупцями;
- г) шляхом інвентаризації розрахунків.

3. Погашення дебіторської заборгованості грошовими коштами відображається таким записом:

- а) дебет 30 кредит 37;
- б) дебет 30 кредит 38;
- в) дебет 30 кредит 36;
- г) дебет 36 кредит 30.

4. При відсутності відміток у Посвідченні про відрядження не відшкодовуються:

- а) витрати на проживання;
- б) проїзні;
- в) добові;
- г) побутові послуги.

5. Працівник зобов'язаний здати звіт про використання коштів, наданих на відрядження:

- а) до закінчення третього банківського дня, наступного за днем, у якому особа завершує відрядження;
- б) до закінчення десятого банківського дня, наступного за днем, у якому особа завершує відрядження;
- в) наступного за днем, у якому особа завершує відрядження;
- г) у будь-який день.

6. Підставою для пред'явлення претензій постачальнику за недопоставку товарів є:

- а) договір поставки;
- б) акт про встановлену розбіжність при прийманні товарів;
- в) журнал обліку надходження товарів;
- г) комерційний акт.

7. За перевищення встановлених строків використання виданої під звіт готівки, штраф у розмірі:

- а) виданих підзвіт сум;
- б) 20% виданих підзвіт сум;
- в) 25% виданих підзвіт сум;
- г) 50% виданих підзвітних сум.

8. У разі виникнення сумнівів у справжності документів аудитор проводить:

- а) вибіркову перевірку;
- б) суцільну перевірку;
- в) формальну перевірку;
- г) зустрічну перевірку.

9. Списання дебіторської заборгованості за рахунок резерву сумнівних боргів відображується проводкою:

- а) дебет 94 кредит 38;
- б) дебет 36 кредит 71;
- в) дебет 38 кредит 36;
- г) дебет 38 кредит 73.

10. Претензії можуть бути пред'явлені до постачальників і підрядників за:

а) виявлені збільшення обсягів виконаних робіт, недопоставку товарів, завищення цін і тарифів та сум внаслідок арифметичних помилок, за невідповідність якості поставлених товарів стандартам, за простої з вини постачальників;

б) нестачу вантажу понад норму природних втрат, що виникла у дорозі, і зайві сплачені суми при перевезенні вантажів;

в) сумами, помилково списаними за рахунками в банку;

г) недотримання договірних умов, визнаних платниками або присуджених судом.

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ

У СТОВ „Перемога” було проведено аудит розрахунків із підзвітними особами за другий квартал 2005 року (табл.3).

Таблиця 3 (варіанти 1-13)

Варіант												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. На підприємстві 21.05 видано на господарські потреби в підзвіт Віолочко П.І. в сумі, грн												
110	106	101	56	48	35	49	91	250	300	125	95	100
Звіт про використання коштів в бухгалтерію було здано 1.06. До звіту підколені товарні чеки на суму, грн												
96	106	26	46	45	38	49	90	236	310	96	63	150
2. Початок відрядження згідно наказу 25.05. Агроном Криворука Т.П. отримав у підзвіт кошти на відрядження в сумі, грн												
250,00	280,00	150,00	350,00	340,00	250,00	150,00	250,00	500,00	150,00	200,00	150,00	140,00
Термін відрядження, днів												
3	4	2	5	4	2	2	3	5	1	3	2	2
За раніше видані підзвітні суми агроном не відвітувався. Останній авансовий звіт поданий в бухгалтерію.												
29.05	01.06	29.05	02.06	30.05	28.05	01.06	01.06	02.06	31.05	02.06	31.05	01.06
До нього підколені такі документи:												
- автобусні квитки на проїзд кожний по, грн												
25,30	20,60	15,00	32,55	24,30	45,20	23,15	34,25	20,15	35,16	17,05	28,10	19,26
- квитанції готелю за проживання по 40 грн. за ніч												
- добові нараховані в сумі, грн												
50,00	72,30	36,20	98,00	120,00	36,00	30,00	52,00	90,00	18,00	52,00	37,00	36,00

Варіант												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
3. За розпорядженням головного економіст Пересуцько О.К. брав участь у нараді в області в травні, згідно з наказом № 98 початок відрядження												
6.05	15.05	13.05	18.05	26.05	27.05	26.05	18.05	19.05	20.05	21.05	26.05	27.05
Термін відрядження, днів												
2	3	1	2	3	1	1	3	2	1	2	4	5
Видача авансу, грн												
100,00	200,00	150,00	230,00	500,00	125,00	250,00	450,00	170,00	170,00	170,00	250,00	270,00
Авансовий звіт поданий в бухгалтерію												
11.05	20.05	18.05	28.05	1.06	1.06	28.05	25.05	25.05	25.05	28.05	03.06	06.06
До авансового звіту додано лише посвідчення про відрядження з відмітками і доповідна записка про участь у нараді. В авансовому звіті зазначено такі витрати:												
добові, грн												
36,00	72,00	18,00	36,00	76,00	18,00	16,00	54,00	35,00	25,00	50,00	64,00	80,00
квитанції готелю за проживання за ніч по, грн.												
25,0	36,0	17,0	28,0	34,0	10,0	11,0	65,0	31,00	32,00	33,00	34,00	36,00
автобусні квитки, грн												
48,00	45,24	32,10	28,45	36,10	27,45	30,00	31,48	45,10	47,20	35,45	21,40	41,50

Примітка: розмір добових в другому кварталі 2005 р. становив 18,00 грн.

Таблиця 3 (варіанти 14-25)

Варіант											
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
1. На підприємстві 21.05 видано на господарські потреби в підзвіт Віолочко П.І. в сумі, грн											
245	68	79	95	120	130	140	145	105	110	167	137
Звіт про використання коштів в бухгалтерію було здано 1.06. До звіту підколені товарні чеки на суму, грн											
233	60	46	100	115	103	150	105	102	102	113	137
2. Початок відрядження згідно наказу 25.05. Агроном Криворука Т.П. отримав у підзвіт кошти на відрядження в сумі, грн											
190,00	200,00	350,00	200,00	290,00	150,00	130,00	195,00	270,00	330,00	195,00	290,0
Термін відрядження, днів											
3	2	5	3	4	1	2	3	4	5	2	4
За раніше видані підзвітні суми агроном не відзвітувався. Останній авансовий звіт поданий в бухгалтерію.											
01.06	31.05	04.06	31.05	01.06	29.05	01.06	31.05	06.06	07.06	31.05	01.06
До нього підколені такі документи:											
- автобусні квитки на проїзд кожний по, грн											
20,45	21,00	22,00	22,60	24,20	25,90	26,69	27,50	28,16	29,18	30,25	31,45
- квитанції готелю за проживання по 40 грн. за ніч											
- добові нараховані в сумі, грн											
52,00	38,00	91,00	52,00	78,00	18,00	36,00	55,00	64,00	125,00	50,00	73,50
3. За розпорядженням головної економіст Пересулько О.К. брав участь у нараді в області в травні, згідно наказу № 98 початок відрядження											
28.05	5.05	7.05	9.05	11.05	8.05	10.05	12.05	30.05	29.05	4.05	11.05
Термін відрядження, днів											

Варіант													
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25		
4	3	2	1	1	2	3	4	5	4	3	2		
Видача авансу, грн													
270,00	230,00	150,00	130,00	170,00	150,00	230,00	300,00	110,00	110,00	125,00	70,00		
Авансовий звіт поданий в бухгалтерію													
06.06	13.05	14.05	14.05	17.05	17.05	19.05	21.05	10.06	01.07	14.05	20.05		
До авансового звіту додано лише посвідчення про відрядження з відмітками і доповідна записка про участь у нараді. В авансовому звіті зазначено такі витрати:													
добові, грн													
64,00	54,00	36,00	18,00	16,00	32,00	53,00	64,00	85,00	64,00	54,00	36,00		
квитанції готелю за проживання за ніч по, грн													
38,00	40,00	42,00	44,00	46,00	48,00	50,00	47,00	45,00	43,00	41,00	39,00		
автобусні квитки, грн													
40,20	38,12	26,40	24,60	44,70	17,85	17,07	20,68	19,94	16,03	25,10	31,55		

Примітка: розмір добових в другому кварталі 2005 р. становив 18,00 грн.

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ВІДОМІСТЬ
ВІЯВЛЕННЯ ВИПАДКІВ
НЕПРАВИЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПІДЗВІТНИХ СУМ**

№ з/п	Дата і номер документа	Сума, грн	Підзвітна особа (П.І.Б., посада)	Призначення авансу	Яку суму і на які цілі використано	Дата повернення невикористаних підзвітних сум	Суть порушення	Відповідальні особи	Заходи з усунення порушень

Виконав _____

Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ВИБІРКОВА ПЕРЕВІРКА
СВОЄЧАСНОСТІ ПОВЕРНЕННЯ ПІДЗВІТНИ СУМ**

№ з/п	Підзвітна особа, цільове призначення	Одержання під звіт		Авансовий звіт		Повернення в касу		Затримка розрахунку	
		Дата	Сума, грн	Дата	Сума, грн	Дата	Сума, грн	Дата	Сума, грн

Виконав _____
Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ПЕРЕЛІК
ВИЯВЛЕНИХ ПОМИЛОК І ПОРУШЕНЬ ПРИ АУДИТІ РОЗ-
РАХУНКІВ З ПІДЗВІТНИМИ ОСОБАМИ**

№ з/п	Первинний документ, обліковий регістр				Характер порушення
	Найменування	№	Дата	Сума, грн	

Виконав _____

Перевірив _____

Завдання 2

Під час здійснення аудиторської перевірки розрахунків за претензіями за II квартал 2006 року в сільськогосподарському підприємстві “Світ” були виявлені такі операції (табл. 4)

Таблиця 4 (варіанти 1-13)

Варіант													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1) здійснено передоплату відповідно до договору купівлі-продажу ВАТ "Аметист"													
вартість матеріалів у сумі, грн	7200	2100	4175	8296	6490	2778	5150	9498	7398	5116	1690	2020	4016
в т.ч. ПДВ, грн	1200	350	696	1383	1082	463	858	1583	1233	853	282	337	669
При отриманні 10.04 матеріалів виявлено нестачу на суму, грн	360	370	375	380	385	390	395	400	405	410	415	420	425
Підприємством “Світ” виставлено претензію постачальнику. Постачальник претензію задовольнив: у тому ж звітному періоді здійснив допоставку матеріалів. У бухгалтерському обліку підприємства господарська операція відображена наступним чином:													
Д-т	Сума, грн												
К-т													
371	311	2100	8296	2778	9498	5116	2020						
371	301	7200	4175	6490	5150	7398	1690	4016					
201	631	6000	3479	6913	5408	2315	4292	7915	6165	4263	1408	1683	3347
644	631	1200	696	1383	1082	463	858	1583	1233	853	282	337	669
374	371	360	375	380	385	390	395	400	405	410	415	420	425
201	374	360	375	380	385	390	395	400	405	410	415	420	425

Варіант														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
2) Підприємством "Свіг" здійснено передоплату ВАТ "Оракул"														
за матеріали в сумі, тис. грн	120	395	148	524	258	692	514	916	1020	1210	2030	1600	240	
в т.ч. ПДВ, тис. грн	20	66	25	87	43	115	86	153	170	202	338	267	40	
Під час приймання матеріалів 15.05 встановлено нестачу з вини постачальника														
на суму, тис. грн	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	8	
в т.ч. ПДВ, тис. грн	1,0	1,2	1,3	1,5	1,7	1,8	2,0	2,2	2,3	2,5	2,7	2,8	1,3	
Постачальник претензію щодо нестачі матеріалів частково задовольнив, компенсуювши грошовими коштами вартість матеріалів														
на суму, тис. грн	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	4	
Решта претензії залишилася незадоволеною (позов господарським судом відхилено). У бухгалтерському обліку підприємства господарська операція відображена так:														
Д-т	К-т													
	Сума, тис. грн													
371	311	120	395	148	524	258	692	514	916	1020	1210	2030	1600	240
641	644	20	66	25	87	43	115	86	153	170	202	338	267	40
201	631	100	329	123	437	215	577	428	763	850	1008	1692	1333	200
644	631	20	66	25	87	43	115	86	153	170	202	338	267	40
374	371	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	8
311	374	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	4
641	644	0,5	0,7	0,8	1,0	1,2	1,3	1,5	1,7	1,8	2,0	2,2	2,3	0,7
944	374	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	2

Таблиця 4 (варіанти 14-25)

Варіант												
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
1) здійснено передоплату відповідно до договору купівлі-продажу ВАТ "Аметист"												
вартість ма- теріалів у сумі, грн	7985	1586	3154	10100	12610	15606	19300	12346	15240	8816	13230	12860
в т.ч. ПДВ, грн	1331	264	526	1683	2102	2601	3217	2058	2540	1469	2205	2143
При отриманні 10.04 матеріалів виявлено нестачу на суму, грн	430	435	440	445	450	455	460	465	470	475	480	485
Підприємством "Світ" виставлено претензію постачальнику. Постачальник претензію задовольнив: у то- му ж звітному періоді здійснив допоставку матеріалів. В бухгалтерському обліку підприємства господар- ська операція відображена так:												
Д-т	Сума, грн											
К-т												
371 311	7985		3154		12610		19300		15240		13230	
371 301		1586		10100		15606		12346		8816		12860
201 631	6654	1322	2628	8417	10508 ₃	13005	16083	10288	12700	7347	11025	10724
644 631	1331	264	526	1683	21017	2601	3217	2058	2540	1469	2205	2145
374 371	430	435	440	445	450	455	460	465	470	475	480	485
201 374	430	435	440	445	450	455	460	465	470	475	480	485

Варіант													
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
2) Підприємством "Свіг" здійснено передоплату ВАГ "Оракул"													
за матеріали в сумі, тис. грн	2118	450	162	846	210	1578	276	168	354	228	462	300	
в т.ч. ПДВ, тис. грн	353	75	27	141	35	263	46	28	59	38	77	50	
Під час приймання матеріалів 15.05 встановлено нестачу з вини постачальника													
на суму, тис. грн	19,2	3	4,2	22,2	4,8	22,8	4,2	1,8	4,8	6	7,2	7,8	
в т.ч. ПДВ, тис. грн	3,2	0,5	0,7	3,7	0,8	3,8	0,7	0,3	0,8	1,0	1,2	1,3	
Постачальник претензію щодо нестачі матеріалів частково задовольнив, компенсувавши грошовими коштами вартість матеріалів													
на суму, тис. грн	15,0	1,2	1,8	10,8	3,0	4,2	1,8	1,2	3,0	4,2	4,8	6,0	
Решта претензії залишилася незадоволеною (позов господарським судом відхилено). В бухгалтерському обліку підприємства господарська операція відображена так:													
Сума, тис. грн													
Д-т	К-т												
371	311	2118	450	162	846	210	1578	276	168	354	228	462	300
641	644	353	75	27	141	35	263	46	28	59	38	77	50
201	631	1762	375	135	705	176	1317	228	142	297	189	385	250
644	631	353	75	27	141	35	263	46	28	59	38	77	50
374	371	19,2	3	4,2	22,2	4,8	22,8	4,2	1,8	4,8	6	7,2	7,8
311	374	15	1	2	11	3	4	2	1	3	4	5	6

Варіант												
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
641	644	2,5	0,2	0,3	1,8	0,5	0,7	0,3	0,2	0,5	0,7	1,0
944	374	4	2	2	11	2	19	2	1	2	2	2

НЕОБХІДНО:

1. Визначити помилки і порушення в бухгалтерському обліку.
2. Скласти робочі документи аудитора.
3. Розробити рекомендації з виправлення помилок у бухгалтерському обліку підприємства.

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

ПЕРЕЛІК ПРЕТЕНЗІЙ НА АДРЕСУ ДЕБІТОРІВ за _____

Дебітор (повна назва підприємства, без скорочення)	Код рядка у журналі- ордері	Сума заборго- ваності, грн	Дата виник- нення заборго- ваності	Підстава виник- нення заборгова- ності	Пред'явлена претензія на адресу дебітора		3 нх су- ма, ви- знана де- бітором
					сума, грн	дата	
Разом:							

Склав _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ВІДОМІСТЬ
ПЕРЕВІРКИ ПРАВИЛЬНОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ОПЕ-
РАЦІЙ ЗА ПРЕТЕНЗІЯМИ**

№ з/п	Зміст операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума, грн	Дебет	Кре- дит	Сума, грн	

Виконав _____
Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ПЕРЕЛІК
ПОМИЛОК І ПОРУШЕНЬ, ВИЯВЛЕНИХ
ПРИ АУДИТІ РОЗРАХУНКІВ ЗА ПРЕТЕНЗІЯМИ**

№ з/п	Первинний документ, обліковий реєстр				Характер порушення
	Найменування	№ з/п	Дата	Сума, грн	

Виконав _____
Перевірив _____

Таблиця 5 (варіанти 14-25)

Показники	Варіант													
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25		
Період перевірки	6	7	8	9	10	5	6	7	8	9	10	5		
Вид перевірки	Супільна	Відрікова	Супільна	Відрікова	Супільна	Відрікова	Відрікова	Супільна	Супільна	Відрікова	Відрікова	Відрікова		
Кількість підзвітних осіб	40	155	70	200	100	148	127	55	75	105	120	110		
Кількість аудиторів	3	1	2	2	1	2	1	1	2	2	2	1		
1 год. роботи аудитора кош-тує, грн	73	74	75	76	77	78	79	50	51	52	53	54		

Для розрахунку договірної ціни аудиторських послуг використовувати формулу:

$$Ц = (B \times T \times K)(1 + D)(1 + П)(1 + ПДВ),$$

де: Ц – договірна ціна послуг, включаючи ПДВ;

В – вартість однієї години роботи аудитора;

T – кількість годин, що передбачається затратити на перевірку;

K – кількість аудиторів, що будуть брати участь у перевірці;

D – прибуток аудиторської фірми, який передбачається, у відсотках від фактичної вартості робіт з урахуванням додаткових витрат;

П – ставка інших податків, які сплачує фірма.

НЕОБХІДНО:

1. Розробити бюджет часу в днях і годинах.
2. Скласти програму аудиторської перевірки підзвітних сум.
3. Визначити вартість аудиторських послуг.

Підприємство, що перевіряється _____
 Термін аудиту _____
 Кількість людино-годин _____
 Керівник аудиторської бригади _____
 Склад аудиторської бригади _____

БЮДЖЕТ РОБОЧОГО ЧАСУ АУДИТОРА

Види аудиторських робіт	Передбачена (запланована) кількість днів	Бюджет, год.			Примітки
		Аудит	Аудиторські послуги	Всього	
Ознайомлення з підприємством					
Оцінка внутрішнього контролю					
Планування аудиту					
Надсилання запитів					
Перевірка системи бухгалтерського обліку, контроль рахунків та звітності					
Складання звітів та аудиторського висновку					
Адміністративна робота					
Наради, збори					
Непередбачені роботи					
Усього					

ПРОГРАМА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ПІДЗВІТНИХ СУМ

№ з/п	Мета і завдання аудиту	Методи і процедури аудиту	Аудиторські докази	Термін виконання	Виконавець	Примітки

Виконав _____

Перевірив _____

Тема 3. Організація і методика аудиту основних засобів

Мета аудиту основних засобів – підтвердити інформації щодо повноти, достовірності, законності та правильності відображення в обліку необоротних активів, а також установити дотримання підприємством вимог П(С)БО 7 «Основні засоби».

До основних завдань аудиту основних засобів відносять:

- ✓ встановлення правильності документального оформлення і своєчасного відображення в обліку операцій з основними засобами, їх надходження, внутрішнє переміщення і вибуття;
- ✓ перевірка правильності розрахунку, своєчасного відображення зносу основних засобів;
- ✓ перевірка доцільності проведення ремонту основних засобів, контроль за витратами на капітальний ремонт, за правильністю їх відображення;
- ✓ перевірка правильності відображення в обліку фінансових результатів від вибуття основних засобів;
- ✓ підтвердження законності і правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з основними засобами.

Предметом аудиту основних засобів є господарські процеси та операції, пов'язані з придбанням, переміщенням та вибуттям основних засобів та інших необоротних активів, а також відносини, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами.

До об'єктів аудиту основних засобів відносять: групи основних засобів; їх первинну і залишкову вартість; правильність документального оформлення операцій, пов'язаних з придбанням, виготовленням, рухом і вибуттям основних засобів; стан оперативного, інвентарного, аналітичного і синтетичного обліку; амортизацію та індексацію основних засобів; операції з капітального ремонту, технічного переобладнання, модернізації та реконструкції основних засобів; інформацію про порушення ведення обліку, нестачі, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії, перевірок, висновках аудиторів, постановках правоохоронних органів

Послідовність проведення аудиторської перевірки основних засобів відображена на рис. 6.

Рис. 6. Послідовність аудиту основних засобів

Джерела інформації для аудиту основних засобів:

1. Наказ про облікову політику підприємства.

2. Первинні документи з обліку основних засобів: інвентарні картки, акти приймання-передачі, введення в експлуатацію, ліквідації, акти списання основних засобів та ін.
3. Облікові реєстри, що використовуються для відображення господарських операцій з обліку основних засобів (журнали-ордери 13 с.-г., 6 с.-г., Виробничий звіт ф. № 10.3 б с.-г.).
4. Акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю.
5. Головна книга.
6. Звітність.

Законодавча та нормативна база аудиту грошових коштів підприємства:

- ▶ Закон України «Про аудиторську діяльність» від 14 вересня 2006 року N 140-V.
- ▶ Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996 – XIV.
- ▶ Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 22.05.1997 № 283/97-ВР.
- ▶ Інструкція з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 11.08.94 р. № 69 (зі змінами і доповненнями від 22.11.04 р. № 731).
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14 «Оренда».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати».

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для розуміння теми рекомендується ознайомитися з відповідними розділами навчальної літератури. Виконання завдань слід починати з вивчення нормативних документів.

Ступінь засвоєння матеріалу і закріплення отриманих знань контролюється за допомогою тестування.

Рішення ситуаційних завдань дає змогу засвоїти методику проведення аудиту основних засобів; вивчити методику проведення аудиту амортизації основних засобів; використовувати процедури та методи аудиту; навчитись оформляти робочі документи аудитора; визначати порушення законодавчих і нормативних документів; розробляти пропозиції та рекомендації щодо виявлених порушень.

Питання для вивчення і обговорення

1. Перевірку яких питань включає аудит основних засобів?
2. Що включає в себе первісна вартість об'єкта основних засобів?
3. Методика проведення аудиту руху основних засобів.
4. Перевірка правильності відображення в обліку витрат на ремонт, добудову, дообладнання, реконструкцію та іншим чином поліпшення основних засобів.
5. Перевірка правильності оцінювання та переоцінювання основних засобів на дату балансу та відображення цих операцій в обліку.
6. Напрями перевірки ведення обліку орендованих об'єктів та витрат на їх утримання.
7. Аудит амортизації основних засобів та порядку її нарахування, розподілу за об'єктами обліку.

Тестові завдання

1. Річна інвентаризація основних засобів проводиться:

- а) в будь-який час;
- б) не раніше 1 листопада звітного року;
- в) не раніше 1 жовтня звітного року;
- г) не раніше 1 грудня звітного року.

2. Метод амортизації основних засобів обирається підприємством:

- а) згідно з податковим законодавством;
- б) самостійно;
- в) згідно з Положенням “Про організацію ведення бухгалтерського обліку”;
- г) згідно з вказівками органів державної влади.

3. Підприємство встановлює і затверджує метод амортизації, який буде застосовуватися:

- а) до закінчення звітного року;
- б) до складання річної бухгалтерської звітності;
- в) до початку нового фінансового року;
- г) після складання річної бухгалтерської звітності.

4. Особа, яка очолює інвентаризаційну комісію під час аудиту основних засобів:

- а) головний бухгалтер;
- б) аудитор;
- в) керівник підприємства;
- г) головні спеціалісти підприємства.

5. Облік основних засобів ведеться на рахунках бухгалтерського обліку за:

- а) ліквідаційною вартістю;
- б) первісною вартістю;
- в) залишковою вартістю;
- г) ринковою вартістю.

6. Основний метод перевірки операцій по надходженню основних засобів:

- а) вибіркова перевірка;
- б) інвентаризація;
- в) суцільна перевірка документів;
- г) пояснення посадових осіб.

7. Метод перевірки збереження, технічного стану та якості ремонту основних засобів:

- а) інвентаризація;
- б) зівставлення бухгалтерських операцій;
- в) лабораторний аналіз;
- г) особисті спостереження.

8. Первинним документом, що є підставою для введення в експлуатацію основного засобу, є:

- а) рахунок-фактура на придбання основних засобів;
- б) акт приймання-передачі основних засобів;

- в) картка обліку руху основних засобів;
- г) інвентарна картка.

9. Введення основних засобів в експлуатацію відображається такою проводкою:

- а) дебет 15 кредит 10;
- б) дебет 10 кредит 15;
- в) дебет 15 кредит 631;
- г) дебет 15 кредит 46.

10. Підприємство придбало виробниче обладнання за 300 тис. грн, у т.ч. ПДВ – 50 тис. грн; крім того, витратило 4 тис. грн на доставку і 2 тис. грн – на монтаж та підготовку до експлуатації. Чому дорівнює первісна вартість цього обладнання:

- а) 250 тис. грн;
- б) 256 тис. грн;
- в) 306 тис. грн;
- г) 300 тис. грн?

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ

У процесі проведення аудиту основних засобів на ВАТ „Зоря” виявлено такі операції (табл. 6).

Таблиця 6 (варіанти 1-13)

		Варіант												
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1) Підприємство придбало за грошові кошти трактор, що був в експлуатації.														
Купівельна вар- тість, грн	2520	2629	2610	2700	2809	2919	3019	3100	3240	3360	3490	3618	3759	
	0	8	0	0	8	6	8	2	0	0	2	0	6	
в т.ч. ПДВ, грн	4200	4383	4350	4500	4683	4866	5033	5167	6250	5600	5817	6030	6266	
Витрати на дос- тавку, грн	78	84	90	114	138	168	96	204	102	246	66	294	78	
в т.ч. ПДВ, грн	13	14	15	19	23	28	16	34	17	41	11	49	13	
Витрати на від- рядження інжене- ра, пов'язане із придбанням трак- тора	320	310	300	290	280	270	260	250	240	230	220	210	200	
У бухгалтерському обліку підприємства господарська операція відображена так:														
		Сума, грн												
Д-т	К-т	2520	2191	2610	2250	2809	2433	3019	2583	2615	3360	2908	3015	3133
152	631	0	5	0	0	8	0	8	5	0	0	5	0	0
641	631	4200	4383	4350	4500	4683	4866	5033	5167	6250	5600	5817	6030	6266
631	311	78	84	90	114	138	168	96	204	102	246	66	294	78
631	311	2520	2629	2610	2700	2809	2919	3590	3100	3240	3990	3490	4310	3759
		0	8	0	0	8	6	0	2	0	0	2	0	6
23	372	320	310	300	290	280	270	260	250	240	230	220	210	200

Варіант														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
105	3000 0	2198 5	2182 5	3210 0	2353 0	2447 0	2524 5	2600 5	3240 0	2820 5	4150 0	3039 5	3139 2	
2) Підприємство в звітному періоді здійснило заміну деталей на вантажному автомобілі, що використовується для транспортування готової продукції. Частина знятих деталей оприбутковано														
на суму, грн	120	125	130	135	140	145	150	155	160	165	170	175	180	
і продано в цьому ж звітному періоді за ціною їх реалізації (разом з ПДВ)														
грн	180	186	192	198	204	210	216	222	228	234	240	246	252	
Вартість заміненних запчастин становила														
грн	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462	
В бухгалтерському обліку підприємства господарська операція відображена так:														
Д-т К-т														
93	207	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462
207	719	180	125	192	135	204	145	216	155	160	165	240	175	252
361	712	180	186	192	198	204	210	216	222	228	234	240	246	252
943	207	180	125	192	135	204	145	216	155	160	165	240	175	252
712	791	150	155	160	165	170	175	180	185	190	195	200	245	210
719	791	120	125	130	135	140	145	150	155	160	165	170	175	180
791	93	450	451	452	453	454	455	456	457	458	459	460	461	462
3) Під час капітального будівництва виробничого приміщення в ВАТ „Зоря”:														
Використано будівничого														
Використано будівничого	24,0	51,0	36,0	33,0	48,0	57,0	45,0	60,0	18,0	58,8	30,0	25,2	42,0	
матеріалів на суму (в т.ч. ПДВ), тис. грн														
Витрати на оплату праці праців-	2,0	3,3	2,1	3,4	2,2	2,9	2,3	3,0	2,4	2,8	2,5	4,1	2,6	

Варіант													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
ників склали (без відрахувань), тис. грн													
Витрати на оплату монетажних робіт, тис. грн	3,6	4,8	4,2	12,0	5,4	3,6	6,0	4,8	6,6	5,4	7,2	3,0	7,8
в т.ч. ПДВ, тис. грн.	0,6	0,8	0,7	2,0	0,9	0,6	1,0	0,8	1,1	0,9	1,2	0,5	1,3
Витрати на державну реєстрацію, тис. грн	0,20	0,55	0,25	0,60	0,30	0,65	0,35	0,70	0,40	0,75	0,45	0,20	0,50
Витрати на страхування ризиків, тис. грн	0,96	0,78	0,66	0,78	0,66	0,84	0,66	0,84	0,78	0,72	0,78	0,84	0,72
У бухгалтерському обліку підприємства господарська операція відображена так:													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Д-т	Сума, тис. грн												
К-т													
205	20,0	51,0	30,0	33,0	48,0	47,5	37,5	50,0	18,0	58,8	25,0	25,2	35,0
641	4,0	8,5	6,0	5,5	8,0	9,5	7,5	10,0	3,0	9,8	5,0	4,2	7,0
151	20,0	51,0	30,0	33,0	48,0	47,5	37,5	50,0	18,0	58,8	25,0	25,2	35,0
151	661,65	2,0	3,3	2,1	3,4	2,9	2,3	3,0	2,4	2,8	2,5	4,1	2,6
151	631	3,6	4,0	4,2	10,0	4,5	3,6	6,0	4,8	5,5	7,2	2,5	7,8
641	631	0,6	0,8	0,7	2,0	0,9	1,0	0,8	1,1	0,9	1,2	0,5	1,3
151	685	0,20	0,55	0,25	0,60	0,30	0,65	0,35	0,70	0,40	0,45	0,20	0,50
151	655	0,96	0,78	0,66	0,78	0,66	0,84	0,66	0,84	0,78	0,78	0,84	0,72
103	151	25,0	47,7	32,9	41,5	44,8	51,05	42,5	23,3	56,9	32,1	26,0	44,1

Таблиця 6 (варіанти 14-25)

		Варіант												
		14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
1) Підприємство придбало за грошові кошти трактор, що був в експлуатації.														
Купівельна вар- тість, грн	3889	2928	2211	1659	3300	4329	4230	4149	3795	3732	3660	3582		
в т.ч. ПДВ, грн	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Витрати на дос- тавку, грн	6483	4880	3685	2765	5500	7215	7050	6915	6325	6220	6100	5970		
в т.ч. ПДВ, грн	360	84	114	96	132	102	144	114	162	132	180	90		
в т.ч. ПДВ, грн	60	14	19	16	22	17	24	19	27	22	30	15		
Витрати на відряд- ження інженера, пов'язане із при- дбанням трактора	190	180	170	160	150	140	130	120	110	140	150	160		
У бухгалтерському обліку підприємства господарська операція відображена так:														
Д-т	К-т	Сума, грн												
152	631	3889	2440	1842	1659	3300	3607	4230	3457	3795	3110	3050	2985	
		8	0	5	0	0	5	0	5	0	0	0	0	
641	631	6483	4880	3685	2765	5500	7215	7050	6915	6325	6220	6100	5970	
631	311	360	84	114	96	132	102	144	114	162	132	180	90	
631	311	3889	2928	2211	1659	3300	4329	5040	4149	3795	3732	3660	4260	
		8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
23	372	190	180	170	160	150	140	130	120	110	140	150	160	
105	152	3271	2447	1852	1390	3930	3616	3537	3467	4830	4440	3660	2992	
		5	0	0	5	0	0	0	0	0	0	0	5	
2) Підприємство в звітному періоді здійснило заміну деталей на вантажному автомобілі, що використовується для транспортування готової продукції. Частину знятих деталей оприбутковано														

Варіант													
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
на суму, грн	185	190	195	200	205	210	215	220	225	230	235	240	
і продано в цьому самому звітному періоді за ціною їх реалізації (разом з ПДВ)													
грн	258	264	270	276	282	288	294	300	306	312	318	324	
Вартість заміненних запчастин становила													
грн	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474	
У бухгалтерському обліку підприємства господарська операція відображена так:													
Д-т	К-т												
93	207	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474
207	719	185	190	270	200	205	210	215	300	225	230	235	324
361	712	258	264	270	276	282	288	294	300	306	312	318	324
943	207	185	190	270	200	205	210	215	300	225	230	235	324
712	791	215	220	225	230	235	240	245	250	255	260	265	270
719	791	185	190	195	200	205	210	215	220	225	230	235	240
791	93	463	464	465	466	467	468	469	470	471	472	473	474
3) Під час капітального будівництва виробничого приміщення в ВАТ „Зоря”:													
Використано буд-матеріалів на суму (в т.ч. ПДВ), тис. грн	22,8	54,0	22,2	66,0	21,0	27,0	31,2	39,0	23,4	31,2	24,6	37,8	
Витрати на оплату праці працівників становили (без відрахувань), тис. грн	1,8	2,7	4,2	2,8	3,5	2,9	1,7	3,0	4,3	3,1	1,9	3,2	
Витрати на оплату монтажних робіт, тис. грн	6,6	8,4	4,8	9,0	4,2	9,6	11,4	10,2	4,8	10,8	12,6	11,4	

		Варіант												
		14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
в т.ч.	ПДВ, тис. грн	1,1	1,4	0,8	1,5	0,7	1,6	1,9	1,7	0,8	1,8	2,1	1,9	
	Витрати на державну реєстрацію, тис. грн	0,25	0,55	0,30	0,60	0,35	0,65	0,40	0,70	0,45	0,75	0,20	0,50	
	Витрати на страхування ризиків, тис. грн	0,84	0,72	0,84	0,78	0,90	0,66	0,90	0,72	0,96	0,78	1,02	0,84	
В бухгалтерському обліку підприємства господарська операція відображена так:														
	Д-т	Сума, тис. грн												
	К-т	19,0	54,0	18,5	55,0	21,0	27,0	26,0	39,0	19,5	31,2	20,5	31,5	
205	631	3,8	9,0	3,7	11,0	3,5	4,5	5,2	6,5	3,9	5,2	4,1	6,3	
641	631	19,0	54,0	18,5	55,0	21,0	27,0	26,0	39,0	19,5	31,2	20,5	31,5	
151	205	1,8	2,7	4,2	2,8	3,5	2,9	1,7	3,0	4,3	3,1	1,9	3,2	
151	661,65	6,6	7,0	4,8	9,0	3,5	8,0	11,4	8,5	4,8	9,0	12,6	11,4	
151	631	1,1	1,4	0,8	1,5	0,7	1,6	1,9	1,7	0,8	1,8	2,1	1,9	
641	631	0,25	0,55	0,30	0,60	0,35	0,65	0,40	0,70	0,45	0,75	0,20	0,50	
151	685	0,84	0,72	0,84	0,78	0,90	0,66	0,90	0,72	0,96	0,78	1,02	0,84	
151	655	21,05	52,15	27,0	65,3	22,1	33,4	36,65	44,0	28,6	36,4	23,45	42,2	
103	151													

НЕОБХІДНО:

1. Скласти програму проведення аудиту основних засобів.
2. Встановити помилки і порушення в бухгалтерському обліку.
3. Скласти робочі документи аудитора.
4. Розробити рекомендації з виправлення помилок у бухгалтерському обліку підприємства.

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ПРОГРАМА
ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ**

№ з/п	Мета і завдання аудиту	Методи і процедури аудиту	Аудиторські докази	Термін виконання	Виконавець	Примітки

Виконав _____
Перевірів _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ВІДОМІСТЬ
ПЕРЕВІРКИ ПРАВИЛЬНОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ
ОПЕРАЦІЙ З ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ**

№ з/п	Зміст операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума, грн	Дебет	Кредит	Сума, грн	

Виконав _____
Перевірів _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ПЕРЕЛІК ПОМИЛОК І ПОРУШЕНЬ, ВИЯВЛЕНИХ
ПРИ АУДИТІ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ**

№ з/п	Первинний документ, обліковий регістр				Характер порушення
	Найменування	№ з/п	Дата	Сума, грн	

Виконав _____

Перевірив _____

Тема 4. Організація і методика аудиту виробничих запасів

Мета аудиту виробничих запасів – підтвердити законність господарських операцій щодо запасів та правильності відображення їх в обліку.

До завдань аудиторської перевірки запасів відносять установлення:

- ✓ правильності віднесення активів підприємства до запасів;
- ✓ забезпечення зберігання запасів і дотримання встановлених нормативів їх виробничого використання;
- ✓ правильності визначення первісної або чистої вартості реалізації запасів;
- ✓ повноти та правильності відображення в бухгалтерському обліку надходження і вибуття запасів за їх напрямками;
- ✓ доцільності вибору підприємством методу списання запасів на витрати підприємства;
- ✓ правильність розподілу вартості використаних на виробництво запасів та за об'єктами калькулювання;
- ✓ законності і правильності відображення в обліку надходження, переміщення і списання малоцінних та швидкозношуваних предметів;
- ✓ додержання вимог щодо проведення інвентаризації товарів, матеріалів і малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Предметом аудиту операцій із запасами є господарські процеси та операції, пов'язані з наявністю, рухом і використанням виробничих запасів, а також відносини, що виникають при цьому всередині підприємства та за його межами.

Відповідно до мети перевірки формуються об'єкти аудиту (рис. 7).

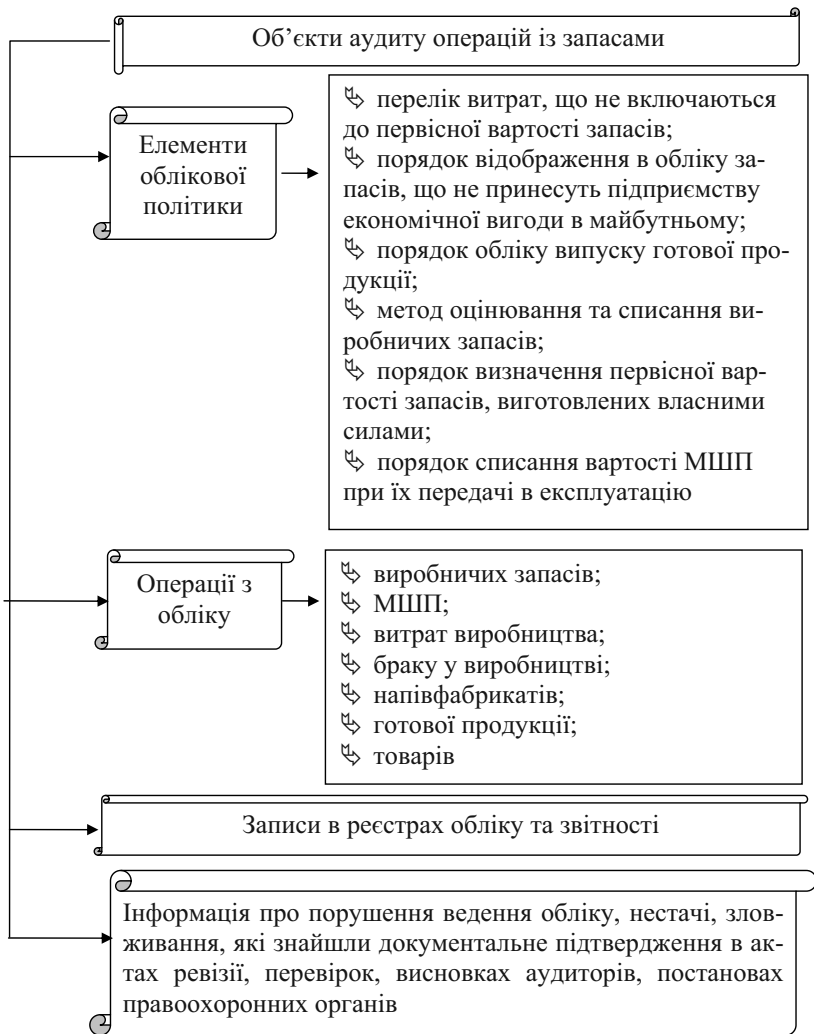

Рис. 7. Об'єкти аудиту виробничих запасів

Джерела інформації для перевірки запасів:

1. Наказ про облікову політику.
2. Первинні документи з обліку запасів: журнал обліку вантажів, що надійшли, довіреність, акт списання бланків довіреностей, журнал реєстрації довіреностей, акт про приймання матеріалів, лімітно-забірна картка, картка складського обліку матеріалів, відомість обліку залишків матеріалів на складі, матеріальний звіт, рахунок-

фактура, товарно-транспортна накладна, акт закупки запасів, акт про брак, відомість про брак та ін.

3. Облікові реєстри, що використовуються для відображення господарських операцій з обліку запасів (журнали-ордери № 6, 7, 8, 10.1 с.-г.).
4. Акти і довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю.
5. Звітність [Баланс (ф. № 1), примітки до фінансової звітності (ф. № 5)].

До основних законодавчих та нормативних документів, що регулюють операції із запасами відносять:

- ▶ Закон України «Про податок на додану вартість» 03.04.1997 № 168/97-ВР.
- ▶ Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996 – XIV.
- ▶ Закон України «Господарський кодекс України» від 16.01.2003 № 436-IV.
- ▶ Закон України «Про аудиторську діяльність» від 14 вересня 2006 року N 140-V.
- ▶ Інструкція з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 11.08.94 р. № 69 (зі змінами і доповненнями від 22.11.04 р. № 731).
- ▶ Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 22.01.1996 р. № 116 (зі змінами і доповненнями).
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси».

Послідовність проведення аудиту виробничих запасів відображена на рис. 8.

Рис. 8. Послідовність проведення аудиту виробничих запасів

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для розуміння теми рекомендується ознайомитися з відповідними розділами навчальної літератури. Виконання завдань слід починати з вивчення нормативних документів.

Ступінь засвоєння матеріалу і закріплення отриманих знань контролюється за допомогою тестування.

Вирішення ситуаційних завдань дає змогу оволодіти методикою проведення аудиту виробничих запасів на підприємстві, дослідити відображення операцій з виробничими запасами в бухгалтерському обліку; вивчити послідовність проведення аудиту; оволодіти методами перевірки фактичної наявності і правильності оцінки виробничих запасів в обліку і звітності; навчитись розробляти робочі документи аудитора; визначати помилки і надавати поради щодо усунення недоліків.

Питання для вивчення та обговорення:

1. Завдання аудиту виробничих запасів.
2. Джерела аудиту виробничих запасів.
3. Підготовча робота до проведення аудиту запасів в місцях зберігання.
4. Як здійснюється перевірка фактичної наявності запасів?
5. Проведення перевірки правильності оцінки запасів в обліку і звітності.
6. Напрями проведення аудиту складського господарства.
7. Аудит малоцінних та швидкозношуваних предметів.

Тестові завдання

1. Перед початком інвентаризації на складі потрібно насамперед:

- а) провести огляд складських приміщень;
- б) перевірити справність ваг і вимірювальних приладів;
- в) скласти порівняльну відомість;
- г) взяти розписку у матеріально-відповідальної особи.

2. Метод суцільної інвентаризації при аудиті збереження і руху виробничих запасів проводиться:

- а) коли виробничих запасів невелика кількість;

б) із заміною матеріально-відповідальної особи, без передачі матеріальних цінностей;

в) правильні відповіді а і б;

г) правильної відповіді немає.

3. Предметом аудиту операцій із запасами є:

а) господарські процеси з наявністю, рухом і використанням виробничих запасів;

б) відносини, що виникають усередині підприємства та за його межами в процесі руху виробничих запасів;

в) господарські процеси та операції пов'язані з виготовленням і використанням виробничих запасів, а також відносини, що виникають при цьому всередині підприємства та за його межами;

г) господарські процеси та операції, пов'язані з наявністю, рухом і використанням виробничих запасів, а також відносини, що виникають при цьому всередині підприємства та за його межами.

4. Усі факти розбіжностей фактичної наявності матеріальних цінностей з даними бухгалтерського обліку фіксуються у:

а) відомостях інвентаризаційних різниць;

б) інвентаризаційних описах;

в) картках складського обліку;

г) книгах складського обліку.

5. Якщо інвентаризація матеріальних цінностей проводиться вибірково, то доцільно перевіряти згідно з оборотною відомістю:

а) кожне третє найменування;

б) кожне п'яте найменування;

в) кожне десяте найменування;

г) кожне друге найменування.

6. У січні придбано 20 одиниць запасів по 28 грн, у лютому – 15 по 25 грн, у березні – 30 по 36 грн. У квітні було реалізовано 33 одиниці. Собівартість запасів на кінець квітня за методом середньозваженої собівартості становить:

а) 896 грн;

б) 992 грн;

в) 800 грн;

г) 1152 грн.

7. *Оприбуткування надлишків палива виявлених при інвентаризації відображається проводкою:*

- а) дебет 201 кредит 719;
- б) дебет 203 кредит 719;
- в) дебет 719 кредит 203;
- г) дебет 203 кредит 424.

8. *Яке П(С)БО регулює облік запасів:*

- а) 7;
- б) 9;
- в) 10;
- г) 16.

9. *Запаси зараховуються на баланс підприємства за:*

- а) ринковою вартістю;
- б) первісною вартістю;
- в) залишковою вартістю;
- г) відновлювальною вартістю.

10. *Аудитори виявляють резерви економії і раціонального витрачання матеріальних ресурсів:*

- а) за домовленістю з клієнтом;
- б) обов'язково при кожній перевірці;
- в) за бажанням аудитора;
- г) за вимогою вищестоящих органів.

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ

Під час аудиторської перевірки виробничих запасів в СВАТ "Свіг" була проведена інвентаризація на складі паливно-мастильних матеріалів. В результаті виявлено такі дані (табл.7)

Таблиця 7 (варіанти 1-13)

	Варіант												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
- кількість ПИМ за даними інвентаризації становила, л													
дизельне пальне	5400	3300	6130	6850	7650	8605	9645	2950	3890	3585	4455	5506	6813
бензин АІ-95	3150	1880	3350	3840	4300	4895	5475	1620	2160	2130	2486	3160	3785
бензин АІ-92	2400	1620	2875	3140	3520	4040	4430	1300	1915	1680	2140	2630	3190
бензин АІ-76	6900	4290	7815	4890	9710	10840	12250	3870	4940	4450	5630	6840	8646
- кількість ПИМ за даними обліку становила, л													
дизельне пальне	5500	3390	6160	6915	7750	8690	9745	3050	3995	3695	4555	5611	6913
бензин АІ-95	3100	1910	3470	3900	4365	4895	5490	1720	2250	2080	2565	3160	3895
бензин АІ-92	2500	1540	2800	3140	3520	3950	4430	1385	1815	1680	2070	2550	3140
бензин АІ-76	6800	4190	7615	4840	9580	10740	12050	3770	4940	4570	5630	6937	8546
- середня ціна без (ПДВ), грн													
дизельне пальне	1,50	1,60	1,70	1,80	1,90	1,95	2,00	2,05	2,10	2,15	2,20	2,25	2,30
бензин АІ-95	2,00	2,05	2,10	2,15	2,20	2,25	2,30	2,35	2,40	2,45	2,50	2,55	2,60
бензин АІ-92	1,80	1,85	1,90	1,95	2,00	2,05	2,10	2,15	2,20	2,25	2,30	2,35	2,40
бензин АІ-76	1,65	1,66	1,70	1,75	1,76	1,77	1,80	1,85	1,90	1,95	2,20	2,25	2,30

У пояснювальній записці завідувач складу причин цих відхилень не назвав. В бухгалтерії підприємства було зараховано як пересортицю по бензину АІ- 92 та бензину АІ-76.

Таблиця 7 (варіанти 14-25)

Варіант												
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Під час річної інвентаризації на складі паливно-мастильних матеріалів було виявлено такі дані:												
- кількість ПММ за даними інвентаризації становила, л												
дизельне пальне	8415	2550	3426	4561	6090	8120	3005	3870	3860	4700	5160	6900
бензин АІ-95	4850	1400	1985	2480	3550	4535	1810	2130	2340	2600	2975	3805
бензин АІ-92	3915	1310	1710	2189	2915	3806	1400	1911	1810	2210	2485	3220
бензин АІ-76	10530	3280	4253	5875	7660	9460	3710	4910	5010	6010	6635	8760
- кількість ПММ за даними обліку становила, л												
дизельне пальне	8518	2654	3521	4671	6196	8220	3100	3970	3980	4805	5280	7000
бензин АІ-95	4800	1495	1985	2630	3490	4600	1750	2230	2240	2710	2975	3945
бензин АІ-92	3870	1200	1600	2125	2815	3735	1400	1800	1810	2185	2395	3180
бензин АІ-76	10530	3280	4353	5775	7660	9460	3830	4910	4920	5940	6530	8654
- середня ціна без (ПДВ), грн												
дизельне пальне	2,35	2,40	2,45	2,50	2,55	2,60	2,65	2,70	2,75	2,80	2,85	2,90
бензин АІ-95	2,65	2,70	2,75	2,80	2,90	3,00	3,10	3,20	3,30	3,40	3,50	3,60
бензин АІ-92	2,45	2,55	2,60	2,65	2,70	2,75	2,80	2,85	2,90	2,95	3,00	3,05
бензин АІ-76	2,30	2,35	2,35	2,35	2,40	2,40	2,40	2,30	2,35	2,45	2,50	2,50
У пояснювальній записці завідувач складу причин цих відхилень не назвав. У бухгалтерії підприємства було зараховано як пересортицю по бензину АІ-92 та бензину АІ-76.												

НЕОБХІДНО:

1. Встановити помилки і порушення в бухгалтерському обліку.
2. Скласти робочі документи аудитора.
3. Розробити рекомендації з виправлення помилок у бухгалтерському обліку підприємства.

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

ПОРІВНЯЛЬНА ВІДОМІСТЬ РЕЗУЛЬТАТІВ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ

Назва цінностей	Ціна, грн	Залишок				Нестача		Лишки	
		За даними обліку		За даними інвентаризації		Кількість, л	Сума, грн.	Кількість, л	Сума, грн.
		Кількість, л	Сума, грн	Кількість, л	Сума, грн				

Виконав _____
Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

ВІДОМІСТЬ ПЕРЕВІРКИ ПРАВИЛЬНОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ

№ з/п	Зміст операції	Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума, грн	

Виконав _____
Перевірив _____

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Під час аудиторської перевірки виробничих запасів в СВАТ "Світ" виявлено такі операції (табл. 8).

Таблиця 8 (варіанти 1-13)

		Варіант													
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Підприємство за- купило комбікорм для годівлі тварин на суму, грн	2400	3180	4245	5630	7470	5040	8195	2785	3695	4900	1500	1900	1985		
в т.ч. ПДВ, грн.	400	530	708	938	1245	840	1366	464	616	817	250	317	331		
Витрати на тран- спортування комбі- корму склали, грн	240	266	296	329	366	406	451	230	501	255	283	315	350		
в т.ч. ПДВ, грн	40	44	49	55	61	68	75	38	84	43	47	53	58		
У бухгалтерському обліку підприємства господарська операція відображена так:															
Д-т	К-т	Сума, грн													
371	311	2400	3180	4245	5630	7470	5040	8195	2785	3695	4900	1500	1900	1985	
208	631	2400	3180	4245	5630	7470	5040	8195	2785	3695	4900	1500	1900	1985	
631	371	2400	3180	4245	5630	7470	5040	8195	2785	3695	4900	1500	1900	1985	
371	311	240	266	296	329	366	406	451	230	501	255	283	315	350	
208	631	240	266	296	329	366	406	451	230	501	255	283	315	350	
644	631	40	44	49	55	61	68	75	38	84	43	47	53	58	

Таблиця 8 (варіанти 14-25)

Варіант													
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
Підприємство закупило комбікорм для годівлі тварин на суму, грн	2625	3475	4500	4595	6085	8050	1010	1360	1850	2530	3450	4690	
в т.ч. ПДВ, грн	438	579	750	766	1014	1342	168	227	308	422	575	782	
Витрати на транспортування комбікорму склади, грн	389	432	480	534	557	619	200	242	293	356	298	246	
в т.ч. ПДВ, грн	65	71	80	89	93	103	33	40	49	59	50	41	
В бухгалтерському обліку підприємства господарська операція відображена так:													
Д-т	Сума, грн												
К-т													
371	311	2625	3475	4500	4595	6085	8050	1010	1360	1850	2530	3450	4690
208	631	2625	3475	4500	4595	6085	8050	1010	1360	1850	2530	3450	4690
631	371	2625	3475	4500	4595	6085	8050	1010	1360	1850	2530	3450	4690
371	311	389	432	480	534	557	619	200	242	293	356	298	246
208	631	389	432	480	534	557	619	200	242	293	356	298	246
644	631	65	71	80	89	93	103	33	40	49	59	50	41

НЕОБХІДНО:

1. Скласти програму проведення аудиту виробничих запасів.
2. Встановити помилки і порушення в бухгалтерському обліку.
3. Розробити рекомендації з виправлення помилок у бухгалтерському обліку підприємства.

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ПРОГРАМА
ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ**

№ з/п	Мета і завдання аудиту	Методи і процедури аудиту	Аудиторські докази	Термін виконання	Виконавець	Примітки

Виконав _____
Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ВІДОМІСТЬ
ПЕРЕВІРКИ ПРАВИЛЬНОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ
ОПЕРАЦІЙ З ВИРОБНИЧИМИ ЗАПАСАМИ**

№ з/п	Зміст операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума, грн	Дебет	Кредит	Сума, грн	

Виконав _____
Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ПЕРЕЛІК
ПОМИЛОК І ПОРУШЕНЬ, ВИЯВЛЕНИХ
ПРИ АУДИТІ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ**

№ з/ п	Первинний документ, обліковий реєстр				Характер порушення
	Найменування	№ з/п	Дата	Сума, грн	

Виконав _____

Перевірив _____

МОДУЛЬ II. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ ПАСИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

- Тема 5.** Організація і методика аудиту розрахунків з поставальниками та іншими кредиторами
- Тема 6.** Організація і методика аудиту податків
- Тема 7.** Організація і методика аудиту праці та її оплати
- Тема 8.** Організація і методика аудиту капіталу і зобов'язань

МОДУЛЬ II. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ ПАСИВІВ ПІДПРИЄМСТВА

Тема 5. Організація і методика аудиту розрахунків з постачальниками та іншими кредиторами

Мета аудиторської перевірки – підтвердити правильність відображення в обліку та своєчасність розрахунків підприємства з постачальниками та іншими кредиторами.

Основними завданнями аудиту розрахунків з постачальниками та іншими кредиторами є:

- ✓ встановлення основної форми розрахунків;
- ✓ законність виникнення і своєчасність погашення кредиторської заборгованості;
- ✓ правильність відображення в обліку зобов'язань;
- ✓ дотримання фінансово-розрахункової дисципліни та її вплив на платоспроможність підприємства;
- ✓ реальність заборгованості.

Предметом аудиту операцій з постачальниками та іншими кредиторами є господарські процеси та операції, пов'язані з розрахунками підприємства з кредиторами, а також відносини, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами.

Об'єкти аудиту розрахунків з постачальниками та іншими кредиторами представлено на рис. 9.

Джерела інформації для перевірки зазначених розрахунків:

1. Первинні документи (договори постачання продукції (робіт, послуг), акти звірення розрахунків, протоколи про залік взаємних вимог, акти інвентаризації розрахунків, векселі, копії платіжних документів)
2. Реєстри синтетичного і аналітичного обліку розрахунків з постачальниками та іншими кредиторами (журнал-ордер № 4 с.-г., 6 с.-г., 8 с.-г., відомості аналітичного обліку).
3. Акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю.
4. Головна книга.
5. Звітність.

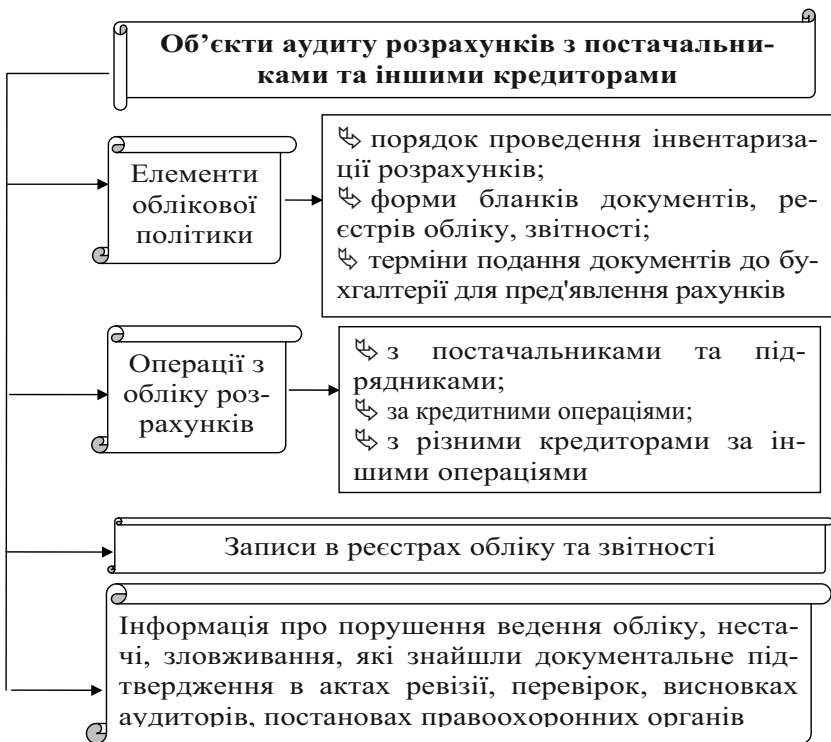

Рис. 9. Об'єкти аудиту розрахунків з постачальниками та іншими кредиторами

Законодавча та нормативна бази аудиту розрахунків з постачальниками та іншими кредиторами:

- ▶ Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» від 22.05.1997 № 283/97-ВР.
- ▶ Закон України «Про податок на додану вартість» 03.04.1997 № 168/97-ВР.
- ▶ Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996 – XIV.
- ▶ Закон України «Господарський кодекс України» від 16.01.2003 № 436-IV.
- ▶ Закон України «Про аудиторську діяльність» від 14 вересня 2006 року N 140-V.

- ▶ Постанова Національного банку України «Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті» від 21.01.2004 № 22 – Редакція 16.05.2005.
- ▶ Постанова Національного банку «Про встановлення граничної суми готівкового розрахунку» від 09.02.2005 № 32.
- ▶ Інструкція з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 11.08.94 р. № 69 (зі змінами і доповненнями від 22.11.04 р. № 731).
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати».
- ▶ Наказ ДПА України «Про затвердження порядку ведення реєстру отриманих та виданих податкових накладних» від 30.06.2005 № 244.

Аудит розрахункових операцій здійснюють у такій послідовності:

- 1) з'ясовують стан бухгалтерського обліку, фінансової звітності та внутрішнього контролю;
- 2) оцінюють основні показники підприємства;
- 3) проводять аналіз даних інвентаризації розрахунків;
- 4) уточнюють реальність кредиторської заборгованості;
- 5) визначають правильність відображення зобов'язань в обліку;
- 6) виявляють основні форми розрахунків з постачальниками і підрядниками;
- 7) визначають повноту і правильність оприбуткування підприємством отриманих від постачальників запасів;
- 8) встановлюють дотримання діючих цін і тарифів.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для розуміння теми рекомендується ознайомитися з відповідними розділами навчальної літератури. Виконання завдань слід починати з вивчення нормативних документів.

Ступінь засвоєння матеріалу і закріплення отриманих знань контролюється за допомогою тестування.

Рішення ситуаційних завдань дає змогу оволодіти навичками проведення аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками та їх відображення в бухгалтерському обліку; навчитися розробляти робочі документи аудитора, використовувати процедури та методи аудиту; визначати порушення нормативних актів, розробляти рекомендації з усунення недоліків.

Питання для вивчення і обговорення:

1. Основні завдання аудиту безготівкових розрахунків.
2. Використання процедур і методів під час проведення аудиту розрахунків з постачальниками.
3. Використання аудиторських доказів під час проведення аудиту розрахунків з підрядниками.
4. Типові порушення, виявлені в процесі аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками.

Тестові завдання

1. У випадку оформлення результатів взаємної звірки розрахунків з постачальником та різними кредиторами складають:

- а) акт інвентаризації;
- б) довідку;
- в) спеціальний робочий документ аудитора;
- г) аналітичну відомість.

2. Підставою для пред'явлення претензій постачальнику за недопоставку товарів є:

- а) договір поставки;
- б) акт про встановлену розбіжність під час приймання товарів;
- в) журнал обліку надходження товарів;
- г) комерційний акт.

3. Послуги, надані постачальником, пов'язані з ліквідацією наслідків надзвичайних подій відображаються:

- а) дебет 91 кредит 63;
- б) дебет 92 кредит 63;
- в) дебет 93 кредит 63;
- г) дебет 99 кредит 63.

4. Перевірку правильності відображення на статтях балансу відповідних залишків заборгованості здійснюють:

а) за даними аналітичного обліку до рахунків шляхом порівняння залишків за кожним видом розрахунків на початок періоду, що перевіряється, із залишками за відповідними статтями балансу;

б) у процесі встановлення дотримання діючих цін і тарифів;

в) при визначенні законності списання нестач, втрат від псування запасів з вини постачальників та правильність віднесення цих сум на відповідні рахунки;

г) під час аналізу матеріалів інвентаризацій розрахунків з постачальниками.

5. Видано облигації в рахунок погашення заборгованості перед постачальниками іншими кредиторами:

а) дебет 52 кредит 68;

б) дебет 68 кредит 52;

в) дебет 682 кредит 51;

г) дебет 641 кредит 684.

6. Списання відсотків за кредит на фінансові результати відображають:

а) дебет 50 кредит 61;

б) дебет 792 кредит 951;

в) дебет 951 кредит 684;

г) дебет 61 кредит 311.

7. Цільове використання кредитів перевіряють:

а) порівнянням умов договору з оплатою з рахунку розрахункових документів;

б) за допомогою зміни щодо сальдо за розрахунками банківських кредитів і встановлення достовірності інших даних, що відображають потоки грошових коштів, враховуючи умови повернення кредитів;

в) аналізуючи умови надання кредитів, джерела їх покриття, а також правомірність здійснення господарських операцій, проведених за рахунок кредитів банку;

г) аналізуючи облік розрахунків у національній та іноземній валютах за кредитами банків, строк повернення яких не перевищує дванадцять місяців з дати балансу, а також за позиками, строк погашення яких закінчився.

8. У разі виникнення сумнівів у справжності документів аудитор проводить:

- а) вибіркову перевірку;
- б) суцільну перевірку;
- в) формальну перевірку;
- г) зустрічну перевірку.

9. Після відкриття фактів порушення аудитор:

- а) не має права надавати юридичну оцінку;
- б) має право частково надавати юридичну оцінку;
- в) має право надавати юридичну оцінку;
- г) має надавати юридичну оцінку, якщо порушення значні.

10. При виявленні в процесі аудиту розрахунків з підрядниками фактів завищення обсягу виконаних робіт необхідно провести:

- а) лабораторний аналіз;
- б) контрольний замір робіт;
- в) експертизу;
- г) інвентаризацію.

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ

Під час здійснення аудиторської перевірки розрахунків з постачальниками в ВАТ "Прогрес" було виявлено такі операції (табл. 9)

Таблиця 9 (варіанти 1-13)

	Варіант												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1) Підприємство закупило:													
запчастини для ремонту обладнання	18	18,6	19,2	19,8	20,4	21	21,6	22,2	22,8	23,4	24,6	25,8	27
на суму, тис. грн	3	3,1	3,2	3,3	3,4	3,5	3,6	3,7	3,8	3,9	4,1	4,3	4,5
в т.ч. ПДВ, тис. грн													
паливо для легкого автомобіля на суму, тис. грн	1,2	1,8	2,4	3	3,6	4,2	4,8	5,4	6	6,6	7,2	7,8	8,4
в т.ч. ПДВ, тис. грн	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1	1,1	1,2	1,3	1,4
Витрати на транспортування запчастин, тис. грн	0,24	0,3	0,36	0,42	0,48	0,54	0,6	0,9	0,96	1,02	1,08	1,14	1,2
Варіант													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
в т.ч. ПДВ, тис. грн	0,04	0,05	0,06	0,07	0,08	0,09	0,1	0,15	0,16	0,17	0,18	0,19	0,2
В бухгалтерському обліку підприємства господарська операція відображена так:													
Д-т	Сума, тис. грн												
207	18	18,6	16	16,5	20,4	21	18	18,5	19	23,4	24,6	25,8	27
641	3	3,1	3,2	3,3	3,4	3,5	3	3,7	3,8	3,9	4,1	4,3	4,5

631	311	18	18,6	19,2	19,8	20,4	21	21,6	22,2	22,8	23,4	24,6	25,8	27
203	631	1	1,5	2	2,5	3	3,5	4	4,5	5	5,5	6	6,5	7
641	631	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	0,7	0,8	0,9	1	1,1	1,2	1,3	1,4
631	311	1,2	1,8	2,4	3	3,6	4,2	4,8	5,4	6	6,6	7,2	7,8	8,4
631	311	0,24	0,3	0,36	0,42	0,48	0,54	0,6	0,9	0,96	1,02	1,08	1,14	1,2
2) Товариство здійснило попередню оплату за будівельні матеріали. Через кілька днів було отримано виробничі запаси, які були доставлені власним вантажним автомобілем. Вартість будівельних матеріалів становить														
тис. грн		15,0	19,41	25,11	32,49	42,04	40,89	39,74	38,59	37,44	36,29	35,14	33,99	32,84
ПДВ, тис. грн		3,0	3,88	5,02	6,50	8,41	8,18	7,95	7,72	7,49	7,26	7,03	6,80	6,57
Під час приймання виробничих запасів було виявлено нестачу на суму,														
тис. грн		0,2	0,15	0,10	0,15	0,23	0,36	0,54	0,83	0,63	0,43	0,23	0,30	0,35
ПДВ, тис. грн		0,04	0,03	0,02	0,03	0,05	0,07	0,11	0,17	0,13	0,09	0,05	0,06	0,07
Причиною нестачі є природна втрата виробничих запасів під час транспортування. В бухгалтерському обліку підприємства господарська операція відображена так:														
Варіант														
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Д-т		Сума, тис. грн												
371	К-т	-	-	25,11	32,49	42,04	40,89	39,74	38,59	37,44	36,29	35,14	33,99	32,84
371	301	15,0	19,41	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
205	631	18,0	23,29	30,13	38,99	50,44	49,06	47,68	46,30	44,92	43,54	42,16	40,78	39,40
644	631	3,0	3,88	5,02	6,50	8,41	8,18	7,95	7,72	7,49	7,26	7,03	6,80	6,57
947	631	0,24	0,18	0,12	0,18	0,28	0,43	0,65	1,0	0,76	0,52	0,28	0,36	0,42
641	631	0,04	0,03	0,02	0,03	0,05	0,07	0,11	0,17	0,13	0,09	0,05	0,06	0,07
631	371	14,8	11,5	25,01	32,34	41,8	40,52	39,19	37,75	36,8	35,85	34,9	33,68	32,48

Таблиця 9 (варіанти 14-25)

Варіант													
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
1) Підприємство закупило:													
запчастини для ремонту обладнання на суму, тис. грн	28,2	29,4	25,2	26,4	27,6	28,8	30	30,6	31,2	31,8	32,4	33	
в т.ч. ПДВ, тис. грн.	4,7	4,9	4,2	4,4	4,6	4,8	5	5,1	5,2	5,3	5,4	5,5	
паливо для легкового автомобіля на суму, тис. грн	9	9,6	10,2	10,8	11,4	12	0,9	0,96	1,02	1,08	1,14	0,84	
в т.ч. ПДВ, тис. грн	1,5	1,6	1,7	1,8	1,9	2	0,15	0,16	0,17	0,18	0,19	0,14	
Варіант													
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
Витрати на транспортування запчастин, тис. грн	0	126	1,32	1,38	1,44	1,5	1,56	1,62	1,68	1,74	0,18	0,24	
в т.ч. ПДВ, тис. грн.	0	21	0,22	0,23	0,24	0,25	0,26	0,27	0,28	0,29	0,03	0,04	
В бухгалтерському обліку підприємства господарська операція відображена так:													
Д-т	К-т												
207	23,5	24,5	21	22	23	24	25	25,5	26	26,5	27	27,5	
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
641	4,7	4,9	3,5	4,4	4,6	4,0	5	5,1	5,2	5,3	4,5	5,5	
631	28,2	29,4	25,2	26,4	27,6	28,8	30	30,6	31,2	31,8	32,4	33	
203	631	7,5	8	8,5	9	9,5	10	0,75	0,8	0,85	0,9	0,95	0,7
641	631	1,5	1,6	1,7	1,8	1,9	2	0,15	0,16	0,17	0,18	0,19	0,14
631	311	9	9,6	10,2	10,8	11,4	12	0,9	0,96	1,02	1,08	1,14	0,84

631	311	0	126	1,32	1,38	1,44	1,5	1,56	1,62	1,68	1,74	0,18	0,24
2) Товариство здійснило попередню оплату за будівельні матеріали. Через кілька днів воно отримало виробничі запаси, які були доставлені власним вантажним автомобілем. Вартість будівельних матеріалів становить тис. грн.													
		31,69	30,54	29,39	28,24	27,09	25,94	24,79	23,64	22,49	21,34	20,19	19,04
ПДВ, тис. грн.													
		6,34	6,11	5,88	5,65	5,42	5,19	4,96	4,73	4,50	4,27	4,04	3,81
Під час приймання виробничих запасів було виявлено нестачу на суму,													
Варіант													
		14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
тис. грн													
		0,40	0,45	0,50	0,12	0,13	0,18	0,25	0,34	0,46	0,63	0,86	1,18
ПДВ, тис. грн													
		0,08	0,09	0,10	0,02	0,03	0,04	0,05	0,07	0,09	0,13	0,17	0,24
Причиною нестачі є природна втрата виробничих запасів під час транспортування. В бухгалтерському обліку підприємства господарська операція відображена так:													
Д-т		К-т											
		Сума, тис. грн											
371	311	31,69	30,54	29,39	28,24	27,09	-	-	-	-	-	-	-
371	301	-	-	-	-	-	25,94	24,79	23,64	22,49	21,34	20,19	19,04
205	631	38,02	36,64	35,26	33,88	32,50	31,12	29,74	28,36	26,98	25,60	24,22	22,84
644	631	6,34	6,11	5,88	5,65	5,42	5,19	4,96	4,73	4,50	4,27	4,04	3,81
947	631	0,48	0,54	0,6	0,14	0,16	0,22	0,3	0,41	0,55	0,76	1,03	1,42
641	631	0,08	0,09	0,10	0,02	0,03	0,04	0,05	0,07	0,09	0,13	0,17	0,24
631	371	31,28	30,08	28,88	28,11	26,95	25,75	24,53	23,29	22,02	20,7	19,32	17,85

НЕОБХІДНО:

1. Скласти програму проведення аудиту розрахунків з постачальниками і підрядниками.
2. Установити помилки і порушення в бухгалтерському обліку.
3. Скласти робочі документи аудитора.
4. Розробити рекомендації з виправлення помилок у бухгалтерському обліку підприємства.

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ПРОГРАМА
ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ**

№ з/п	Мета і завдання аудиту	Методи і процедури аудиту	Аудиторські докази	Термін виконання	Виконавець	Примітки

Виконав _____
Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ВІДОМІСТЬ
ПЕРЕВІРКИ ПРАВИЛЬНОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ
ОПЕРАЦІЙ З АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ І ПІДРЯДНИКАМИ**

№ з/п	Зміст операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума	Дебет	Кредит	Сума	

Виконав _____
Перевірив _____

Тема 6. Організація і методика аудиту податків

Мета аудиту податків – підтвердити правильність, своєчасність та повноту нарахування і перерахування податків, правильність ведення обліку за цими розрахунками, правильність заповнення звітності та відповідність даних облікових реєстрів даним податкової звітності.

При проведенні аудиту розрахунків з бюджетом до основних завдань відносять:

- ✓ перевірку повноти і правильності відображення бази оподаткування за кожним податком чи збором;
- ✓ перевірку правильності застосування ставок податків і зборів, а також арифметичні розрахунки щодо нарахування податків;
- ✓ перевірку законності та обґрунтованості застосування пільг за податками і зборами;
- ✓ контроль повноти і своєчасності сплати платежів і зборів до бюджету;
- ✓ перевірку правильності складених декларацій, розрахунків за платежами до бюджету та своєчасність їх подачі до податкового органу;
- ✓ перевірку правильності відображення розрахунків з бюджетом у системі бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Предметом аудиту податків є господарські процеси та операції, пов'язані з розрахунками підприємства з бюджетом, а також відносини, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами.

Законодавча та нормативна бази аудиту розрахунків з поставальниками та іншими кредиторами:

- ▶ Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» ВІД 22.05.97 р. № 283/97- ВР та прийнятим Законом України від 24.10.02 р. № 349-IV «Про внесення змін до Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств»
- ▶ Закон України «Про податок на додану вартість» 03.04.1997 № 168/97-ВР.
- ▶ Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996 – XIV.
- ▶ Закон України «Господарський кодекс України» від 16.01.2003 № 436-IV.
- ▶ Закон України «Про аудиторську діяльність» від 14 вересня 2006 року N 140-V.

- ▶ Закон України «Про податок з доходів фізичних осіб» від 22.05.03 р. № 889-ІУ (зі змінам і доповненнями)
  - ▶ Закон України «Про Державний бюджет України» за відповідний рік.
  - ▶ Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» від 23.09.99 р. № 1105-ХІУ(із змінами та доповненнями)..
  - ▶ Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 02.03.2000 р. № 1533-III.
  - ▶ Закон України «Про загальнообов'язкове державне страхування в зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами зумовленими народженням та похованням» від 18.01.2001 р. № 2240-III (із змінами та доповненнями).
  - ▶ Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 р. № 1058-IV (із змінами та доповненнями).
  - ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».
  - ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання». Послідовність здійснення аудиту податків відображена на рис. 10.
- Джерела інформації для аудиту податків:**
1. Первинні документи (довідки і розрахунки, декларації за окремими видами платежів, податкові накладні, виписки банків і додані до них документи про перерахування належних сум у бюджет).
  2. Реєстри синтетичного і аналітичного обліку розрахунків з поставачальниками та іншими кредиторами (журнал-ордер № 8 с.-г., 10.2 с.-г., відомості аналітичного обліку).
  3. Акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю.
  4. Головна книга.
  5. Звітність.

Рис. 10. Аудит розрахунків з бюджетом

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для розуміння теми рекомендується ознайомитися з відповідними розділами навчальної літератури. Виконання завдань слід починати з вивчення нормативних документів.

Ступінь засвоєння матеріалу і закріплення отриманих знань контролюється за допомогою тестування.

Рішення ситуаційних завдань дозволяє вивчити методичні прийоми аудиту розрахунків з бюджетом, навчитися складати робочі документи з перевірки розрахунків з бюджетом, використовувати процедури і методи аудиту, розробляти пропозиції і рекомендації з усунення недоліків і помилок.

Питання для вивчення і обговорення:

1. Мета і завдання розрахунків з бюджетом.
2. Предметна область досліджень розрахунків з бюджетом.
3. Методика аудиту фіксованого сільськогосподарського податку.
4. Методика проведення аудиторської перевірки ПДВ.
5. Аудит податку з доходів фізичних осіб.

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ

Під час здійснення аудиторської перевірки розрахунків з бюджетом по ПДВ в ВАТ „Промінь” було виявлено таке: (табл. 10)

Таблиця 10 (варіанти 1-13)

		Варіант														
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
1) На поточний рахунок за договором купівлі-продажу надійшов аванс від покупця за насіння соняшнику		на суму, грн	12000	7620	10109	13410	17790	17848	17906	16539	15277	14110	13033	12038	11119	
в т.ч. ПДВ		2000	1270	1685	2235	2965	2975	2984	2757	2546	2352	2172	2006	1853		
фактична собівар- тість на- сіння, грн		6000	5690	7548	10014	13284	13327	13371	12350	11407	10536	9732	8989	8303		
Насіння соняшнику в кількості, передбаченій договором, відвантажене, оформлені всі необхідні докумен- ти. В бухгалтерському обліку підприємства господарська операція відображена так:		Д-т	К-т	Сума, грн												
311	681	12000	7620	10109	13410	17790	17848	17906	16539	15277	14110	13033	12038	11119		
641	643	2000	1270	1685	2235	2965	2975	2984	2757	2546	2352	2172	2006	1853		
90	27	6000	5690	7548	10014	13284	13327	13371	12350	11407	10536	9732	8989	8303		
361	70	12000	7620	10109	13410	17790	17848	17906	16539	15277	14110	13033	12038	11119		
70	641	-	-	1685	2235	-	-	2984	2757	-	-	2172	2006	-		

Варіант														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
36	641	2000	1270	-	2965	2975	-	-	2546	2352	-	-	1853	
643	644	2000	1270	1685	2965	2975	2984	2757	2546	2352	2172	2006	1853	
681	361	12000	7620	10109	17790	17848	17906	16539	15277	14110	13033	12038	11119	
2) У розрахункових документах від постачальника за гербіциди, що на дійшли на підприємство за 26 листопада минулого року, сума ПДВ не вказана, напис „без ПДВ” відсутній. Бухгалтер Петренко О.Л. са-мостійно розрахувала суму ПДВ і відобразила її за дебетом рахунку 641 „Розрахунки з бюджетом по ПДВ” на дату оприбуткування матеріалів. Послуги по доставці власним автотранспортом включені до вартості гербіцидів. У бухгалтерському обліку підприємства господарська операція відображена так:														
Д-т	К-т	Сума, грн												
208	631	5303	5635	5575	5520	5465	5410	5355	5305	5440	5575	5710	5845	5980
641	631	1138	1127	1115	1104	1093	1082	1071	1061	1088	1115	1142	1169	1196
208	234	208	226	244	262	280	298	316	334	226	244	262	280	298
641	234	41,60	45,20	48,80	52,40	56,00	59,60	63,20	66,80	45,20	48,80	52,40	56,00	59,60
631	311	6364	6762	6690	6624	6558	6492	6426	6366	6528	6690	6852	7014	7176

Таблиця 10 (варіанти 14-25)

		Варіант											
		14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
1) на поточний рахунок за договором купівлі-продажу надійшов аванс від покупця за насіння соняшнику		10270	9486	8762	14544	24141	40071	35245	31000	27267	23983	21094	18554
на суму, грн		1712	1581	1460	2424	4023	6678	5874	5167	4544	3997	3516	3092
в т.ч. ПДВ		7669	7084	6543	10860	18026	29922	26318	23148	20360	17908	15752	13854
фактична собівартість насіння, грн													
Насіння соняшнику в кількості, передбаченій договором, відвантажене, оформлені всі необхідні документи. В бухгалтерському обліку підприємства господарська операція відображена так:													
Д-т	К-т	Сума, грн											
311	681	10270	9486	8762	14544	24141	40071	35245	31000	27267	23983	21094	18554
641	643	1712	1581	1460	2424	4023	6678	5874	5167	4544	3997	3516	3092
90	27	7669	7084	6543	10860	18026	29922	26318	23148	20360	17908	15752	13854
361	70	10270	9486	8762	14544	24141	40071	35245	31000	27267	23983	21094	18554
70	641	-	-	1460	2424	-	-	5874	5167	-	-	3516	3092
36	641	1712	1581	-	-	4023	6678	-	--	4544	3997	-	-
643	644	1712	1581	1460	2424	4023	6678	5874	5167	4544	3997	3516	3092
681	361	10270	9486	8762	14544	24141	40071	35245	31000	27267	23983	21094	18554

Варіант												
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
2) у розрахункових документах від постачальника за гербіциди, що на дійшли на підприємство за 26 листопада минулого року, сума ПДВ не вказана, напис „без ПДВ” відеутній. Бухгалтер Петренко О.Л. самостійно розрахувала суму ПДВ і відобразила її за дебетом рахунка 641 „Розрахунки з бюджетом по ПДВ” на дату оприбуткування матеріалів. Послуги по доставці власним автотранспортом включені до вартості гербіцидів. У бухгалтерському обліку підприємства господарська операція відображена так:												

Д-т	К-т	Сума, грн											
		6115	6250	6385	6520	6655	6790	6925	7060	7195	7330	7465	7600
208	631	6115	6250	6385	6520	6655	6790	6925	7060	7195	7330	7465	7600
641	631	1223	1250	1277	1304	1331	1358	1385	1412	1439	1466	1493	1520
208	234	316	334	352	370	388	406	424	442	460	478	496	514
641	234	63,20	66,80	70,40	74,00	77,60	81,20	84,80	88,40	92,00	95,60	99,20	102,80
631	311	7338	7500	7662	7824	7986	8148	8310	8472	8634	8796	8958	9120

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ПРОГРАМА
ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ПДВ**

№ з/п	Мета і завдання аудиту	Методи і процедури аудиту	Аудиторські докази	Термін виконання	Виконавець	Примітки

Виконав _____

Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ВІДОМІСТЬ
ПЕРЕВІРКИ ПРАВИЛЬНОСТІ
ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З ПДВ**

№ з/п	Зміст операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума	Дебет	Кредит	Сума	

Виконав _____

Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

ПЕРЕЛІК ПОМИЛОК І ПОРУШЕНЬ, ВИЯВЛЕНИХ ПРИ АУДИТІ РОЗРАХУНКІВ З ПДВ

№ з/п	Первинний документ, обліковий регістр				Характер порушення
	Найменування	№ з/п	Дата	Сума	

Виконав _____

Перевірив _____

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Під час вибіркової перевірки розрахунків за соціальним страхуванням в СВАТ "Маяк" виявлено такі дані про нараховану оплату праці працівникам підприємства та особам, які виконують роботи на умовах цивільно-правових договорів, а також дані про суми премій, з надання одноразової допомоги та інших виплат (табл. 11).

Таблиця 11 (варіанти 1-13)

	Варіант												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Згідно із зазначеними даними було нараховані, тис. грн													
основної заробітної плати	92,9	94,6	96,3	98,0	99,7	132,3	175,5	232,8	308,9	409,8	382,2	356,4	332,4
додаєткової заробітної плати	45,4	46,3	47,1	47,9	48,8	64,7	85,8	113,8	151,0	200,3	186,8	174,3	162,5
заробітної плати за договорами цивільно-правового характеру	3		4		0,2		0,6		1,3		1,5		1,4
премії за виробничі показники	10,2	8,6		7,3		4,5		5,5	6,8	7,5	8,2	9,0	9,8

Варіант													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
вихідної допомоги при звільненні в межах, передбачених чинним законодавством України		1,0		0,6	0,7		0,8			0,9		1,0	
допомоги з тимчасової непрацездатності	0,4		0,5		0,6		1,2	0,5		0,4		0,65	
в т.ч. за рахунок фонду соціального страхування	0,1		0,2		0,3		0,5	0,1				0,2	
У бухгалтерському обліку підприємства розрахунки за соціальним страхуванням відображені так:													
Д-т	К-т	Сума, грн											
23	661	145,6	152,0	150,5	148,1	101,5	136,8	178,6	238,9	317,0	418,5	391,9	367,3
652	661	0,4	0,4	0,0	0,5	0,0	0,0	1,2	0,5	0,0	0,4	0,0	0,7
23	652	2,2	2,3	2,3	2,2	1,6	2,1	2,7	3,6	4,8	6,3	5,9	5,5
23	653	1,9	2,0	2,0	1,9	1,4	1,8	2,3	3,1	4,1	5,4	5,1	4,8
23	656	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,4	0,5	0,6	0,8	0,8	0,7
23	651	27,0	27,6	28,3	28,7	29,2	39,2	52,5	69,2	91,6	123,0	115,3	107,5
65	311	31,3	32,2	32,8	33,1	32,4	43,3	57,8	76,3	101,1	135,6	127,0	118,5

Таблиця 11 (варіанти 1-13)

Варіант												
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Згідно із зазначеними даними було нараховані, тис. грн												
основної заробітної плати	310,0	289,2	269,7	251,5	234,6	218,8	204,1	190,3	177,5	165,5	154,4	144,0
додавкової заробітної плати	151,6	141,4	131,8	123,0	114,7	107,0	99,8	93,0	86,8	80,9	75,5	70,4
заробітної плати за договорами цивільно-правового характеру		0,9		1,1		0,9		0,7		0,6		0,8
премії за виробничі показники		10,6	11,7	12,9	14,3	15,7	17,4		17,2	0,0	16,9	0,0
вихідної допомоги при звільненні в межах, передбачених чинним законодавством України	0,85		0,95		0,7			1,1	0,62	4,56		1,0
допомоги з тимчасової непрацездатності	0,95	1,5		0,63		0,35	0,54		0,75		0,65	

Варіант													
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
в т.ч. за рахунок фонду соціального страхування	0,15	0,4		0,2			0,1		0,12		0,09		
У бухгалтерському обліку підприємства розрахунки за соціальним страхуванням відображені так:													
Д-т	К-т	Сума, грн											
23	661	620,1	579,2	539,4	504,2	469,2	235,8	222,1	192,1	196,1	170,7	172,1	145,8
652	661	1,0	1,5	0,0	0,6	0,0	0,4	0,5	0,0	0,8	0,0	0,7	0,0
23	652	9,3	8,7	8,1	7,6	7,0	3,5	3,3	2,9	2,9	2,6	2,6	2,2
23	653	8,1	7,5	7,0	6,6	6,1	3,1	2,9	2,5	2,5	2,2	2,2	1,9
23	656	1,2	1,2	1,1	1,0	0,9	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3
23	651	92,0	88,1	56,2	53,0	49,7	47,0	44,1	38,3	38,9	34,0	34,1	29,0
65	311	110,6	105,4	72,4	68,1	63,8	54,0	50,8	44,0	44,8	39,1	39,3	33,4

НЕОБХІДНО:

1. Скласти програму проведення аудиту розрахунків з державними цільовими фондами.
2. Встановити помилки і порушення в бухгалтерському обліку.
3. Скласти робочі документи аудитора.
4. Розробити рекомендації з виправлення помилок у бухгалтерському обліку підприємства.

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ПРОГРАМА
ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ
З ДЕРЖАВНИМИ ЦІЛЬОВИМИ ФОНДАМИ**

№ з/п	Мета і завдання аудиту	Методи і процедури аудиту	Аудиторські докази	Термін виконання	Виконавець	Примітки

Виконав _____
Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ
ВНЕСКІВ ТА ЗБОРІВ, НАРАХОВАНИХ НА ЗАРОБІТНУ ПЛАТУ**

№ з/п	Найменування внесків, зборів	Нараховано		Відхилення (гр. 3-гр. 4)
		За даними підприємства	За даними аудитора	
1	Збір на пенсійне страхування			
2	Внески на соціальне страхування на випадок тимчасової непрацездатності			
3	Внески на соціальне страхування на випадок безробіття			
4	Внески на соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві			

Виконав _____
Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

РОЗРАХУНОК ЗБОРІВ ДО ДЕРЖАВНИХ ЦІЛЬОВИХ ФОНДІВ

	Нараховано згідно з відомостями	Суми, що не включаються до розрахунку				Фонд оплати праці для нарахування внесків	Сума внесків
		Цивільно-правові договори	Премії за виробничі показники	Вихідної допомоги при звільненні	Допомоги з тимчасової непрацездатності		
Найменування фонду							
Збір на пенсійне страхування							
Внески на соціальне страхування на випадок тимчасової непрацездатності							
Внески на соціальне страхування на випадок безробіття							
Внески на соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві							

Виконав _____
Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ВІДОМІСТЬ
ПЕРЕВІРКИ ПРАВИЛЬНОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ
В ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ
З ДЕРЖАВНИМИ ЦІЛЬОВИМИ ФОНДАМИ**

№ з/п	Зміст операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума	Дебет	Кредит	Сума	

Виконав _____
Перевірив _____

Тема 7. Організація і методика аудиту праці та її оплати

Мета аудиту праці та її оплати – встановити достовірність інформації, відображеної у фінансовій звітності, обліку та первинних документах з питань дотримання законодавства і порядку розрахунків з оплати праці, а також загальну оцінку діючої системи формування інформації щодо оплати праці, її відповідність законодавчим і нормативним актам.

До завдань аудиту праці та її оплати належать перевірки:

- ✓ дотримання нормативно-правових актів нарахування оплати праці;
- ✓ правильності нарахування заробітної плати;
- ✓ правильності, повноти і своєчасності здійснення відрахувань за всіма видами оплати праці за відповідний період;
- ✓ своєчасності перерахування внесків і законності використання коштів Пенсійного фонду та Фонду соціального страхування;
- ✓ законності і достовірності відображення операцій з оплати праці в бухгалтерському обліку і звітності.

Предметом аудиту праці та її оплати є господарські процеси та операції, пов'язані з розрахунками за виплатами працівникам, а також відносини, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами.

Виходячи з цілей, які необхідно досягти аудитору під час проведення дослідження операцій з праці та її оплати, формуються об'єкти аудиту (рис. 11).

Перед проведенням аудиту оплати праці аудитор визначає джерела інформації, які використовуються в процесі перевірки. З одного боку, джерелом інформації є нормативно-правові акти, що регулюють питання оплати праці як у цілому в державі, так і на конкретному підприємстві; з іншого боку – інформація, яка нагромаджується на рахунок 66 “Розрахунки з персоналом з оплати праці” в первинних документах.

Рис. 11. Об'єкти аудиту праці та її оплати

До джерел інформації аудиту розрахунків за виплатами працівникам відносять:

- 1) наказ про облікову політику підприємства, колективний договір, Положення про оплату праці, законодавчі акти; нормативно-правові документи; виробничо-фінансові плани, бізнес-плани, службово-розпорядчі документи; виконавчі листи та рішення судово-арбітражних організацій;
- 2) первинні документи з обліку праці та її оплати (наряди на відрядну роботу, облікові листки тракториста-машиніста, розрахунок нарахування оплати праці працівниками тваринництва, дорожні листки автомобіля, таблиць обліку робочого часу тощо);
- 3) первинні документи з обліку продукції (реєстри приймання зерна, щоденники надходження сільськогосподарської продукції, журна-

ли обліку надою молока, акти на оприбуткування приплоду тварин та ін.);

- 4) реєстри синтетичного та аналітичного обліку (журнали-ордери № 10.2 с.-г.; відомості ф. № 10.2.1 с.- г.; № 10.2.3 с.- г.; № 10.2.4 с.- г.);
- 5) акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю;
- 6) Головна книга;
- 7) звітність.

Основні законодавчі і нормативні акти, якими керуються аудитори під час здійснення перевірки розрахунків з оплати праці:

- ▶ Закон України «Про аудиторську діяльність» від 14 вересня 2006 року N 140-V.
- ▶ Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996 – XIV.
- ▶ Кодекс законів про працю України від 10.12.71 р. № 322-VIII (зі змінами і доповненнями).
- ▶ Закон України «Про оплати праці» від 24.03.95 р. № 108/95-ВР.
- ▶ Закон України «Про відпустки» від 15.11.96 р. № 504/96-ВР (зі змінами і доповненнями).
- ▶ Закон України «Про податок з доходів фізичних осіб» від 22.05.03 р. № 889-ІУ (зі змінам і доповненнями).
- ▶ Закон України «Про Державний бюджет України» за відповідний рік.
- ▶ Закон України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» від 23.09.99 р. № 1105-XIУ (із змінами та доповненнями).
- ▶ Закон України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 02.03.2000 р. № 1533-III.
- ▶ Закон України «Про загальнообов’язкове державне страхування в зв’язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням» від 18.01.2001 р. № 2240-III (із змінами та доповненнями).
- ▶ Закон України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 р. № 1058-IV (із змінами та доповненнями).
- ▶ Положення (стандарт) Бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс».

- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам».
- ▶ Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, затверджений Постановою КМУ від 26.09.01 р. 1266.
- ▶ Інструкція зі статистики заробітної плати, затверджена наказом Держкомстату України від 13.01.04 р. № 5 (із змінами та доповненнями).

Порядок здійснення аудиторської перевірки розрахунків з оплати праці відображено на рис. 12.

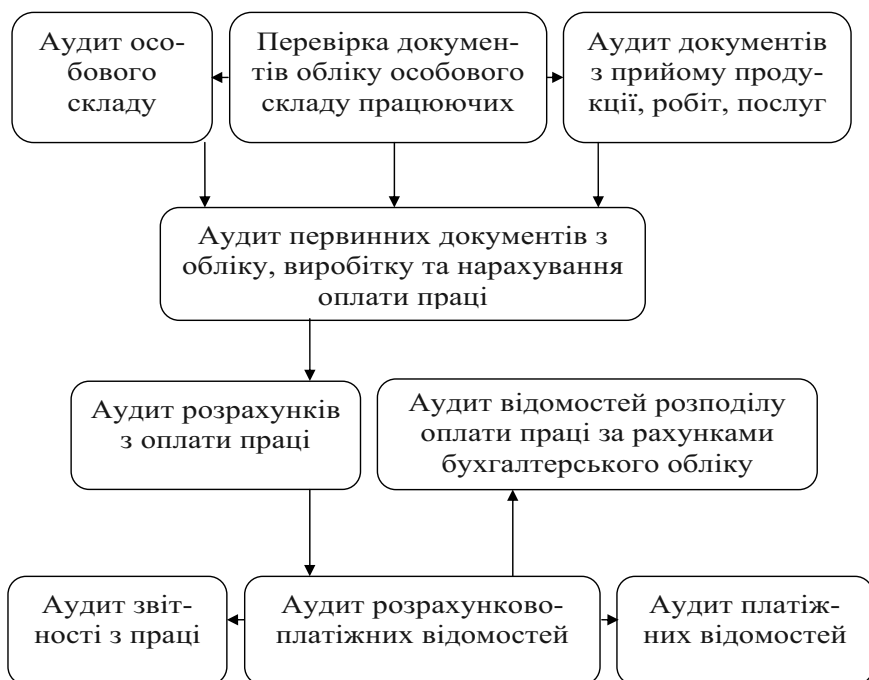

Рис. 12. Схема проведення аудиту праці та її оплати

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для розуміння теми рекомендується ознайомитися з відповідними розділами навчальної літератури. Виконання завдань слід починати з вивчення нормативних документів.

Ступінь засвоєності матеріалу і закріплення отриманих знань контролюється за допомогою тестування.

Рішення ситуаційних завдань дозволяє вивчити нормативну базу з організації обліку і проведення розрахунків з оплати праці; оволодіти навичками проведення аудиту праці та її оплати на підприємстві; визначити основні напрями аудиторської перевірки; навчитися розробляти робочі документи аудитора; використовувати методичні прийоми та методи аудиту; формулювати порушення законодавчих документів; готувати пропозиції та рекомендації щодо виявлених помилок і порушень.

Питання для вивчення і обговорення:

1. Основні завдання аудиту праці та її оплати.
2. Мета аудиту розрахунків з персоналом з оплати праці.
3. Джерела інформації для перевірки розрахунків з оплати праці.
4. Які основні види утримань із заробітної плати?
5. У якому порядку здійснюється розрахунок податку з доходів фізичних осіб?
6. Типові помилки обліку розрахунків з оплати праці.

Тестові завдання

1. Нарахування зборів на обов'язкове соціальне страхування на випадок безробіття відображається такою проводкою:

- а) дебет 661 кредит 652;
- б) дебет 23 кредит 652;
- в) дебет 23 кредит 653;
- г) дебет 23 кредит 656.

2. Якщо заробітна плата працівника становила 200 грн. за місяць, то утримання із заробітної плати до Фонду соціального страхування на випадок безробіття становитиме:

- а) 1 грн;
- б) 2 грн;
- в) 1,5 грн;
- г) 0,5 грн.

3. До складу загального місячного оподаткованого доходу фізичної особи включаються:

а) доходи у вигляді заробітної плати, інші винагороди, одержані платником податку в натуральній формі;

б) доходи у вигляді заробітної плати, інші винагороди, одержані платником податку в грошовій формі;

в) доходи у вигляді заробітної плати, інші винагороди, нараховані (виплачені) платникові податку згідно з умовами трудового або цивільного-правового характеру за сумісництвом;

г) доходи у вигляді заробітної плати, інші винагороди, нараховані (виплачені) платникові податку згідно з умовами трудового або цивільного-правового характеру.

4. Граничний рівень заробітної плати, що дає право на застосування податкової соціальної пільги, визначається:

а) на рівні розміру неоподаткованого мінімуму, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 гривень;

б) на рівні розміру місячного прожиткового мінімуму, встановленого на одну працездатну особу, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 гривень;

в) на рівні розміру місячного прожиткового мінімуму, встановленого на одну працездатну особу, помноженого на 1,3 та округленого до найближчих 10 гривень;

г) на рівні розміру неоподаткованого мінімуму помноженого на 1,3 та округленого до найближчих 10 гривень.

5. У разі виникнення сумнівів у справжності документів аудитор проводить:

а) вибіркочну перевірку;

б) суцільну перевірку;

в) формальну перевірку;

г) зустрічну перевірку.

6. Платник в установлений термін не зареєструвався або несвочасно сплатив страхові внески до фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням, то штраф накладається в розмірі:

а) 50 % суми належних до сплати страхових внесків;

б) 30 % суми належних до сплати страхових внесків;

в) 20 % суми належних до сплати страхових внесків;

г) 40 % суми належних до сплати страхових внесків.

7. Для найманих працівників ставка збору у зв'язку з тимчасовою втратою неприцездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням становить:

- а) 1 і 2% суми оплати праці;
- б) 0,25 і 0,5% суми оплати праці;
- в) 0,5 і 1% суми оплати праці;
- г) 0,75 і 1% суми оплати праці.

8. Утримання підзвітних сум з оплати праці працівників, за які вони повністю не відзвітувалися:

- а) дебет 372 кредит 661;
- б) дебет 661 кредит 372;
- в) дебет 661 кредит 377;
- г) дебет 661 кредит 373.

9. Метою аудиту збору на обов'язкове державне пенсійне страхування є:

- а) дотримання встановлених норм відрахувань відповідно до чинного законодавства;
- б) перевірка та підтвердження правильності розрахунків платежів за страхуванням за всіма видами оплати праці, повноти й своєчасності їх перерахування до державних цільових фондів, законності використання цих коштів;
- в) встановлення кола платників збору на обов'язкове державне пенсійне страхування;
- г) виявлення дефектів в оформленні документів, установлення правильності заповнення реквізитів.

10. Якщо працівник отримує доход у кількох місцях праці, то соціальна пільга:

- а) може враховуватися за одним з них за бажанням працівника;
- б) враховується за основним місцем роботи;
- в) враховується за сумісництвом;
- г) не враховується.

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ

У процесі проведення аудиту праці та її оплати на ВАГ „Зоря” була проведена вибіркова перевірка утримань з оплати праці за вересень року, що перевіряється (табл. 12).

Таблиця 12.

Розрахункова відомість за вересень року, що перевіряється

№ п/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Нараховано					Утримано					
		Відрадно	Відпускні	Матеріальна допомога	3 листками непрацездатності	Разом	До фонду соціального страхування на випадок безробіття	До фонду соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності	Податок з доходів фізичних осіб	Інші	Разом	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Гришук В.	927					12,10	3,15	3,15	72,07		
2	Брезвін А.І.	367			212		10,01	2,40	2,40	48,50		
3	Заєць О.С.	484		120			5,96	2,79	2,79	25,78		

4	Ветошкін Г.З.	642						4,10	2,00	2,00	2,00	13,23	
5	Гоголева О.Є.	851						11,00	2,66	2,66	2,66	15,09	
6	Гайдущкий П.І.	298	456					10,69	2,65	2,65	2,65	59,22	
7	Борисов Е.В.	531						10,74	2,97	2,97	2,97	84,02	
8	Курносова А.П.	311	317					8,14	0,60	0,60	0,60	45,05	
9	Щербатих В.К.	732						2,10	2,13	2,13	2,13	13,62	
10	Захарчик О.В.	400	120					8,53	2,46	2,46	2,46	45,76	
11	Єлсовенко Т.Б.	492		100				8,20	2,05	2,05	2,05	49,71	
12	Демченко А.Ф.	610			54			11,69	2,98	2,98	2,98	63,14	
13	Кирей В.Я.	754						5,80	1,40	1,40	1,40	27,35	
14	Даниленко А.С.	326	210					7,71	1,93	1,93	1,93	32,67	
15	Ковальчук Т.	362		240				7,05	1,76	1,76	1,76	36,30	
16	Кравчук І.І.	402		50	120			13,00	3,50	3,50	3,50	65,66	
17	Губський Б.В.	447						3,56	0,87	0,87	0,87	13,85	
18	Лукінов І.І.	496						8,79	2,27	2,27	2,27	40,85	
19	Макаренко П.Н.	552		120				3,58	1,00	1,00	1,00	15,11	
20	Мельник Л.Л.,	613		100				8,98	2,25	2,25	2,25	48,02	
21	Марченко А.М.	255	416					8,75	2,18	2,18	2,18	48,11	
22	Дерев'яно О.	681			56			10,08	2,54	2,54	2,54	55,59	
23	Кравченко Г.А.	284	307					13,50	3,80	3,80	3,80	73,85	

24	Малій І.М.	757						6,80	1,42	1,42	31,96	
25	Домашко Ю.В.	316	250	100				13,36	3,19	3,19	87,96	
26	Користін О.Е.	841						2,46	0,85	0,85	13,47	
27	Могильний О.М.	352	140	120				5,60	1,45	1,45	26,40	
28	Назаренко Р.Л.	935						7,68	2,90	2,90	39,98	
29	Желев Г.С.	391	125	125				5,16	1,42	1,42	21,81	
30	Малій М.Й.	250	470	100				3,50	0,92	0,92	16,48	
31	Віденська М.Ю.	435			120			12,60	3,20	3,20	62,66	
32	Довганчин Г.В.	305	150	125				12,60	3,08	3,08	77,75	
33	Немчинов В. З.	484	206	100				17,82	4,45	8,91	86,23	
34	Дробот Н.Д.	373	241	140				11,00	2,86	2,86	53,74	
35	Крисальний О.В.	539						10,46	2,62	2,62	48,92	
36	Дудар Т.	456						8,79	2,28	4,54	39,18	
37	Кононенко С.Б.	599						11,52	2,88	2,88	55,60	
38	Крищенко О.М.	557						7,68	1,92	1,92	25,88	
39	Юрчишин В.В.	667						9,94	2,49	4,97	45,32	
40	Зубицький В.В.	686						13,58	3,40	3,40	68,59	
41	Лиськов В.В.	741						14,82	3,33	3,71	79,11	
42	Матушко К.В.	833						8,33	3,75	4,17	89,84	
43	Селиванов М.Б.	824						16,48	3,71	4,12	87,97	

44	Лазня І.В.	1018					20,36	4,58	5,09	108,68	
45	Дудів В.І.	224	406	100			14,6	3,29	3,65	77,93	
46	Багрій П.І	916					9,16	4,58	9,16	98,24	
47	Клишко С.Б.	224	311	100			12,7	3,49	6,35	52,96	
48	Несторенко М.Т.	356	152	100			12,16	3,34	6,08	50,10	
49	Каніщенко О.О.	252	163		40		9,1	2,50	9,10	36,40	
50	Курносенко В.Г.	503					5,03	2,77	10,06	42,50	
51	Панасик Б. М.	856					17,12	4,71	17,12	98,05	
52	Садовська І.Б.	897					8,97	4,93	17,94	103,82	
53	Горбунко Ю.М.	565					11,3	3,11	11,30	49,00	
54	Сайко В.Ф.	399					3,99	1,60	7,98	30,53	
55	Титаренко Ф.О.	317					3,17	1,27	6,34	21,03	
56	Федоров М.М.	634					6,34	2,54	12,68	57,77	
57	Ситник В.П.,	798					7,98	3,19	7,98	93,46	
58	Покритан А.	711					14,22	2,84	7,11	82,42	
59	Бойко Л.Ю.	282	170	120			11,44	2,23	5,72	50,59	
60	Романова Л.В.	449					4,49	1,75	8,98	36,33	
61	Клочко Л.У.	185	200	250			12,7	2,48	12,70	57,13	
62	Шевченко Т.У.	79		415			9,88	1,93	4,94	43,28	
63	Чорна К.М.	440			158		5,98	2,33	11,96	55,84	

64	Іщенко П.С.	200	290	180			13,4	2,61	13,40	80,07	
65	Боженко О.О.	185	147	200			10,64	2,07	2,66	48,20	
66	Синичко К.К.	283		250			10,66	2,08	10,66	47,33	
67	Бойченко Л.У.	587					11,74	3,52	11,74	53,62	
68	Боженко Ф.П.	267		140	135		10,84	3,25	2,71	49,27	
69	Рибалко С.А.	100	440				10,8	3,24	10,80	48,02	
70	Кравченко В.П.	95	101	230			4,26	2,56	2,13	35,76	
71	Юрченко Ю.С.	170		315	125		12,2	3,66	12,20	56,37	
72	Шевчук В.В.	110	450	320			17,6	5,28	8,80	106,04	
73	Головко О.П.	180			400		11,6	3,48	11,60	52,79	
74	Рибачко Л.О.	370		215			5,85	3,51	5,85	54,85	
75	Поварчук О.Г.	345		206			5,51	3,31	5,51	50,71	
76	Федорко П.К.	158		325	117		12	3,60	3,00	67,56	
77	Кузьменко С.С.	173	546				14,38	4,31	14,38	102,89	
78	Петренко Н.Я.	285		250			10,7	3,21	5,35	57,71	
79	Семенко А.А.	479					4,79	2,87	4,79	50,33	
80	Воронін А.Є.	294		250			10,88	3,26	10,88	58,20	
81	Іщенко С.Г.	132	200	105			4,37	2,62	2,19	44,52	
82	Гапочко О.Г.	126		250	128		10,08	3,02	5,04	53,23	
83	Тигаренко О.В.	235		245	185		6,65	2,66	6,65	88,27	

84	Кумова М.П.	105	480				5,85	2,34	11,70	59,04	
85	Риба М.В.	278	180	240			6,98	2,79	6,98	92,65	
86	Єгорович С.Г.	170			401		5,71	2,28	5,71	57,98	
87	Чайко К.С.	280	155				8,7	1,74	2,18	39,63	
88	Семенко Г.О.	381	120	200			14,02	2,80	7,01	92,09	
89	Гуменюк М.В.	79		205	120		8,08	2,02	8,08	34,66	
90	Василенко П.П.	105	380				4,85	2,43	4,85	46,50	
91	Багатеренко О.Т.	567		50	141		7,58	3,79	7,58	100,51	
92	Легеза О. Р.	891		50			9,41	4,71	9,41	124,78	
93	Жовнірова М.Б.	572					11,44	2,86	5,72	57,25	
94	Авраменко Л.М.	523					10,46	3,14	10,46	50,04	
95	Баланюк І.Ф.	534					10,68	3,20	2,67	52,56	
96	Боровський Д.Т.	576					11,52	3,46	2,88	59,80	
97	Білик Ю.Д.	384					7,68	2,30	3,84	33,48	
98	Загоруй Г.І.	497					9,94	2,98	9,94	48,04	
99	Швацька І.В.	679					13,58	4,07	6,79	91,64	
100	Вихрущ В.Д.	365	120	100			11,7	3,51	11,70	59,79	

Варіанти	Порядковий номер працівника																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																						
	1	6	11	16	21	26	31	38	45	52	59	65	68	72	79	2	7	12	17	22	27	32	39	46	53	60	66	69	73	80	3	8	13	18	23	28	33	40	47	54	61	67	70	74	81	4	9	14	19	24	29	34	41	48	55	62	68	71	75	82	5	10	15	20	25	30	35	42	49	56	63	69	72	76	83	6	11	16	21	26	31	36	43	50	57	64	70	73	77	84	7	12	17	22	27	32	37	44	51	58	65	71	74	78	85	8	13	18	23	28	33	38	45	52	59	66	72	75	79	86	9	14	19	24	29	34	39	46	53	60	67	73	76	80	87	10	15	20	25	30	35	40	47	54	61	68	74	77	81	88	11	16	21	26	31	36	41	48	55	62	69	75	78	82	89	12	17	22	27	32	37	42	49	56	63	70	76	79	83	90	13	18	23	28	33	38	43	50	57	64	71	77	80	84	91	14	19	24	29	34	39	44	51	58	65	72	78	81	85	92	15	20	25	30	35	40	45	52	59	66	73	79	82	86	93	16	21	26	31	36	41	46	53	60	67	74	80	83	87	94	17	22	27	32	37	42	47	54	61	68	75	81	84	88	95	18	23	28	33	38	43	48	55	62	69	76	82	85	89	96	19	24	29	34	39	44	49	56	63	70	77	83	86	90	97	20	25	30	35	40	45	50	57	64	71	78	84	87	91	98	21	26	31	36	41	46	51	58	65	72	79	85	88	92	99	22	27	32	37	42	47	52	59	66	73	80	86	89	93	100	23	28	33	38	43	48	53	60	67	74	81	87	90	94	1	24	29	34	39	44	49	54	61	68	75	82	88	91	95	2	25	30	35	40	45	50	55	62	69	76	83	89	92	96	3
1	1	6	11	16	21	26	31	38	45	52	59	65	68	72	79	2	7	12	17	22	27	32	39	46	53	60	66	69	73	80	3	8	13	18	23	28	33	40	47	54	61	67	70	74	81	4	9	14	19	24	29	34	41	48	55	62	68	71	75	82	5	10	15	20	25	30	35	42	49	56	63	69	72	76	83	6	11	16	21	26	31	36	43	50	57	64	70	73	77	84	7	12	17	22	27	32	37	44	51	58	65	71	74	78	85	8	13	18	23	28	33	38	45	52	59	66	72	75	79	86	9	14	19	24	29	34	39	46	53	60	67	73	76	80	87	10	15	20	25	30	35	40	47	54	61	68	74	77	81	88	11	16	21	26	31	36	41	48	55	62	69	75	78	82	89	12	17	22	27	32	37	42	49	56	63	70	76	79	83	90	13	18	23	28	33	38	43	50	57	64	71	77	80	84	91	14	19	24	29	34	39	44	51	58	65	72	78	81	85	92	15	20	25	30	35	40	45	52	59	66	73	79	82	86	93	16	21	26	31	36	41	46	53	60	67	74	80	83	87	94	17	22	27	32	37	42	47	54	61	68	75	81	84	88	95	18	23	28	33	38	43	48	55	62	69	76	82	85	89	96	19	24	29	34	39	44	49	56	63	70	77	83	86	90	97	20	25	30	35	40	45	50	57	64	71	78	84	87	91	98	21	26	31	36	41	46	51	58	65	72	79	85	88	92	99	22	27	32	37	42	47	52	59	66	73	80	86	89	93	100	23	28	33	38	43	48	53	60	67	74	81	87	90	94	1	24	29	34	39	44	49	54	61	68	75	82	88	91	95	2	25	30	35	40	45	50	55	62	69	76	83	89	92	96	3

НЕОБХІДНО:

1. Визначити суть допущених порушень та їх розмір.
2. Скласти робочі документи аудитора.
3. Провести нарахування на фонд заробітної плати згідно із своїм варіантом із застосуванням кореспонденції рахунків.
4. Розробити рекомендації і пропозиції за результатами перевірки.

Додаткова інформація:

- 1) працівники за табельними номерами – 1, 8, 15, 22, 29, 36, 43, 50, 57, 64, 71, 78, 85, 92, 99 – інваліди I групи;
- 2) працівники за табельними номерами – 2, 13, 21, 32, 42, 54, 65, 76, 84, 93, 100 – учасники ліквідації аварії на ЧАЕС II категорії;
- 3) працівники за табельними номерами – 18, 33, 48, 63, 78, 93 – інваліди дитинства;
- 4) мінімальна заробітна плата на 1 січня року, що перевіряється, становила 515 грн;
- 5) мінімальна заробітна плата на момент перевірки становила 525 грн;
- 6) прожитковий мінімум, установлений законом на працевздатну особу, на 1 січня року, що перевіряється, становив 633 грн;
- 7) прожитковий мінімум, встановлений законом на працевздатну особу, на момент перевірки становив 647 грн;
- 8) податкова соціальна пільга на момент перевірки – 50%;
- 9) ставка податку з доходів фізичних осіб на момент перевірки становила 15%.

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ТАБЛИЦЯ ВИБІРКОВОГО КОНТРОЛЮ ПРАВИЛЬНОСТІ УТРИМАННЯ ЗБОРІВ ТА
ВНЕСКІВ НА ПЕНСІЙНЕ І СОЦІАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ**

№ З/ П	Прізвище, ініціали	Місяць	Оподатковуваний дохід	Збір на страхування до Пенсійного фонду			Внесок на загально-обов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням і похованням			Внесок на обов'язкове соціальне страхування на випадок безробіття		
				Згідно з відомістю	За даними аудиторів	Відхилення (гр. 5-гр. 6)	Згідно з відомістю	За даними аудиторів	Відхилення (гр. 8-гр9)	Згідно з відомістю	За даними аудиторів	Відхилення (гр. 11-гр. 12)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

Виконав _____
Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

ВИБІРКОВА ПЕРЕВІРКА ПРАВИЛЬНОСТІ УТРИМАННЯ ПОДАТКУ З ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

№ з/п	Прізвище, ініціали	Місяць	Оподатковуваний дохід	Податок з доходів фізичних осіб		Відхилення	Примітки
				Згідно з відомістю	За даними аудитора		

Виконав _____

Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ ВНЕСКІВ ТА ЗБОРІВ, УТРИМАНИХ ІЗ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ ПРАЦІВНИКІВ

№ з/п	Найменування внесків, зборів	Утримано в цілому за підрозділом		Відхилення (гр. 3-гр. 4)
		За даними підприємства	За даними аудитора	
1	Збір на пенсійне страхування			
2	Внески на соціальне страхування на випадок тимчасової непрацездатності			
3	Внески на соціальне страхування на випадок безробіття			

Виконав _____

Перевірив _____

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Під час здійснення аудиторської перевірки розрахунків з оплати праці в СВК „АгроСвіт” було виявлено таке: (таблиця 5)

Таблиця 5 (варіанти 1-13)

Варіант													
Працівникові Морозенко М.Б. надається щорічна основна відпустка тривалістю 24 календарні дні													
У розрахунковому періоді з квітня минулого року по березень поточного працівник отримував такі види виплат													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
основна заробітна плата (загальна сума), грн	10237	10474	10123	10360	10597	10547	10784	11021	11258	11495	11732	11969	11834
матеріальна допомога, грн.	405	410	415	420	425	430	435	440	445	450	455	460	455
дивіденди, грн	-	100	-	120	-	130	-	150	-	160	-	110	-
допомога з тимчасової непрацездатності, грн.	300	-	150	-	200	-	250	-	310	-	320	-	180
У бухгалтерському обліку підприємства нарахування суми відпустки відображена так:													
Д-т	К-т												
Сума, грн													
471	739,74	742,58	722,57	736,90	758,67	750,90	775,37	784,97	812,15	807,55	823,91	840,27	830,81
661	651	6,98	6,58	6,86	7,30	7,14	7,63	7,82	8,37	8,28	8,60	8,93	8,74
661	652	7,40	7,43	7,23	7,37	7,51	7,75	7,85	8,12	8,08	8,24	8,40	8,31
661	653	3,70	3,71	3,61	3,68	3,79	3,88	3,92	4,06	4,04	4,12	4,20	4,15
661	641	78,26	78,67	75,77	77,85	81,00	83,42	83,42	118,74	118,07	120,44	122,81	121,44
Варіант													
471	120,43	120,89	117,63	119,97	123,51	122,25	126,23	127,79	132,22	131,47	134,13	136,80	135,26
661	643,47	645,80	629,38	641,14	658,99	652,62	672,69	650,56	672,86	669,09	682,51	695,93	688,16

Таблиця 5 (варіанти 14-25)

Варіант													
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
Працівникові Морозенко М.Б. надається щорічна основна відпустка тривалістю 24 календарні дні													
У розрахунковому періоді з квітня минулого року по березень поточного працівник отримував такі види виплат:													
основна заробітна плата (загальна сума), грн	11834	11699	11564	11429	11294	11159	11024	10658	10523	10388	10253	10118	
матеріальна допомога, грн	455	450	445	440	435	430	425	420	415	410	405	400	
дивіденди, грн	-	120	-	130	-	140	-	150	-	160	-	170	
допомога з тимчасової непрацездатності, грн.	180	-	200	-	220	-	240	-	150	-	160	-	
У бухгалтерському обліку підприємства нарахування суми відпустки відображена так:													
Д-т	К-т												
	Сума, грн												
471	661	830,81	821,34	811,88	802,41	792,95	783,48	761,51	730,68	721,55	713,10	703,98	695,53
661	651	8,74	8,55	8,36	8,17	7,98	7,79	7,36	6,74	6,56	6,39	6,20	6,04
Варіант													
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
661	652	8,31	8,21	8,12	8,02	7,93	7,83	7,62	7,31	7,22	7,13	7,04	6,96
661	653	4,15	4,11	4,06	4,01	3,96	3,92	3,81	3,65	3,61	3,57	3,52	3,48
661	641	121,44	120,07	118,70	117,33	115,96	114,59	111,41	76,95	75,63	74,40	73,08	71,86
471	65	135,26	133,71	132,17	130,63	129,09	127,55	123,97	118,95	117,47	116,09	114,61	113,23
661	301	688,16	680,40	672,64	664,87	657,11	649,34	631,32	636,04	628,55	621,62	614,13	607,20

НЕОБХІДНО:

1. Скласти програму проведення аудиту розрахунків з оплати праці.
2. Установити помилки і порушення в бухгалтерському обліку.
3. Скласти робочі документи аудитора.
4. Розробити рекомендації з виправлення помилок у бухгалтерському обліку підприємства.

Додаткова інформація:

- 1) мінімальна заробітна плата на 1 січня року, що перевіряється, становила – 515 грн;
- 2) мінімальна заробітна плата на момент перевірки становила 525 грн;
- 3) прожитковий мінімум, установлений законом на працездатну особу, на 1 січня року, що перевіряється, становив 633 грн;
- 4) прожитковий мінімум, установлений законом на працездатну особу, на момент перевірки становив 647 грн;
- 5) податкова соціальна пільга на момент перевірки – 50%;
- 6) ставка податку з доходів фізичних осіб на момент перевірки становила 15%.

Аудиторська фірма
 Підприємство
 Період перевірки

ПРОГРАМА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

№ з/п	Мета і завдання аудиту	Методи і процедури аудиту	Аудиторські докази	Термін виконання	Виконавець	Примітки

Виконав _____
 Перевірив _____

Аудиторська фірма
 Підприємство
 Період перевірки

ВІДОМІСТЬ ВИБІРКОВОЇ ПЕРЕВІРКИ НАРАХУВАННЯ ВІДПУСКНИХ

№ з/п	Прізвище, ініціали	Сумарний заробіток, грн.			Середньоденний заробіток, грн.			Сума відпускних, грн.		
		За даними бухгалтерії	За даними аудитора	Відхилення	За даними бухгалтерії	За даними аудитора	Відхилення	За даними бухгалтерії	За даними аудитора	Відхилення

Виконав _____
 Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

ВІДОМІСТЬ
ПЕРЕВІРКИ ПРАВИЛЬНОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ОПЕ-
РАЦІЙ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

№ з/п	Зміст операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума	Дебет	Кредит	Сума	

Виконав _____
Перевірив _____

Тема 8. Організація і методика аудиту капіталу і зобов'язань

Мета аудиту операцій з власним капіталом – установити достовірність первинних даних відносно формування та використання власного капіталу, повноти й своєчасності відображення інформації у зведених документах та облікових реєстрах, правильність ведення обліку власного капіталу відповідно до установчих документів та облікової політики, достовірність відображення стану власного капіталу у звітності підприємства.

Основні завдання аудиту операцій з власним капіталом:

- ✓ перевірка достовірності відображення показників щодо власного капіталу в обліку та звітності, встановлення законності й правильності їх формування та цілеспрямованого використання;
- ✓ встановлення обґрунтованості операцій з формування прибутків, їх розподілу і використання, одержання збитків та їх покриття;
- ✓ встановлення повноти формування статутного капіталу, відповідності фактичних внесків учасників умовам установчих документів, дотримання строків внесення часток до статутного капіталу;
- ✓ перевірка стабільності величини статутного капіталу, його відповідності розміру, визначеному установчими документами.

Предметом аудиту операцій з власним капіталом і забезпеченням зобов'язань є процеси та господарські операції, пов'язані з формуванням власного капіталу і його складових, а також відносини, що виникають при цьому між підприємством та його власниками і працівниками.

Об'єкти аудиторського дослідження операцій з власним капіталом показано на рис. 13

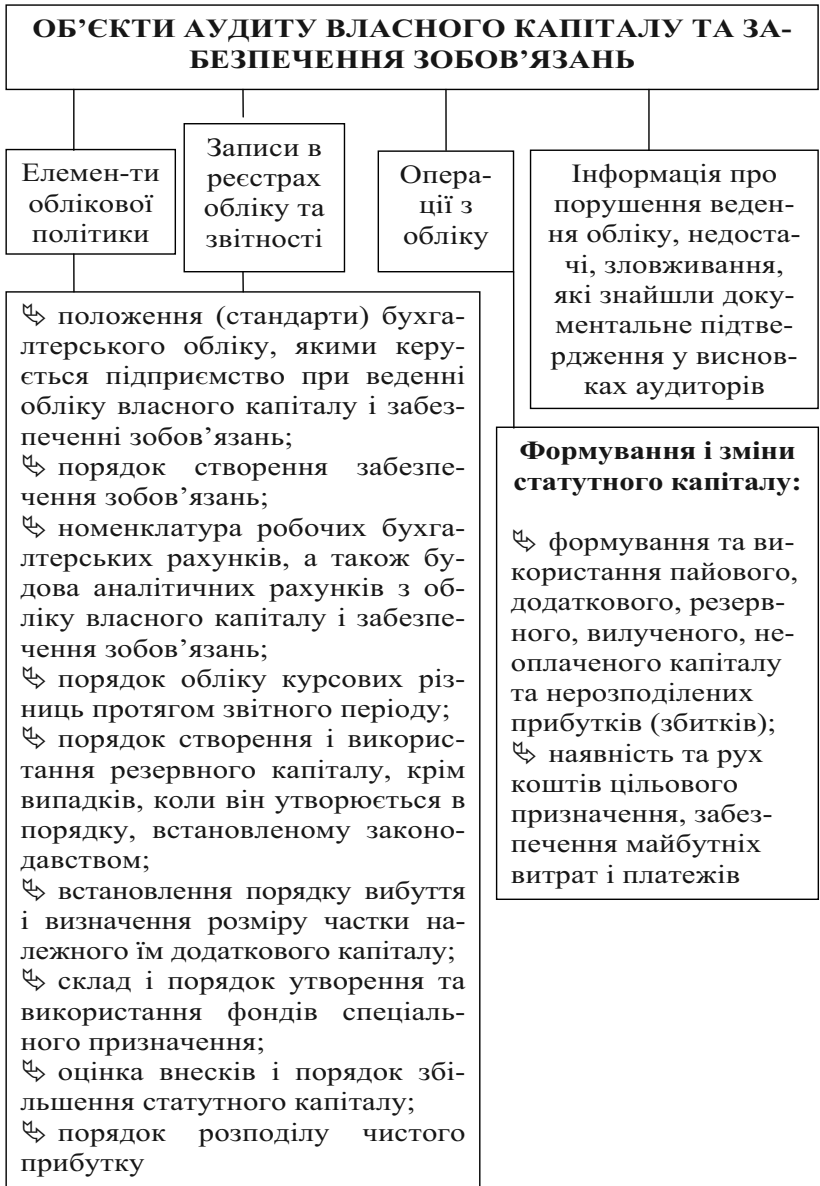

Рис. 13 Об'єкти аудиту власного капіталу та забезпечення зобов'язань

Джерела інформації для аудиту операцій з власним капіталом:

1. Наказ про облікову політику підприємства.
2. Документи, що підтверджують право власності на майно, яке вноситься як вклад до статутного капіталу: свідоцтво про право власності на нерухомість, земельні ділянки, транспортні засоби, інтелектуальна власність тощо.
3. Організаційні документи: свідоцтво про державну реєстрацію, накази та розпорядження, протоколи про результати закритого перепису, про підсумки торгів, зборів засновників, акціонерів, довідки про прийняття на облік у податковому органі, про реєстрацію в органах статистики та відповідних відділеннях позабюджетних фондів, ліцензії на види діяльності, що підлягають ліцензуванню згідно із законодавством.
4. Первинні документи з обліку власного капіталу (виписки банку, прибуткові касові ордери, акт про приймання обладнання, бухгалтерські довідки)
5. Облікові реєстри, що використовуються для відображення операцій з обліку власного капіталу (журнал-ордер № 12 с.-г.).
6. Акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю.
7. Звітність.

Під час проведення аудиторської перевірки власного капіталу використовуються такі **джерела інформації**:

- ▶ Закон України «Про аудиторську діяльність» від 14 вересня 2006 року N 140-V.
- ▶ Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996 – XIV.
- ▶ Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 18.06.91 р. № 1201 –XII (зі змінами та доповненнями).
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс». Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5 «Звіт про власний капітал».

► Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах».

Перевірку операцій з обліку власного капіталу доцільно здійснювати за схемою, наведеною на рис.14.

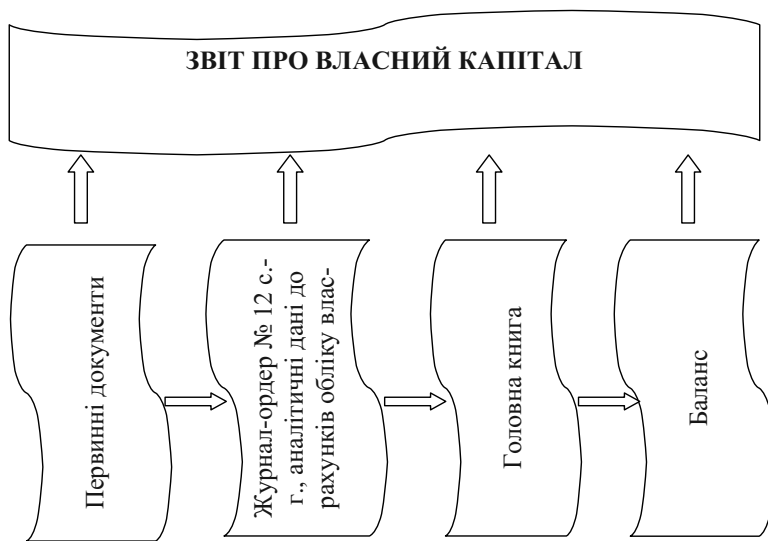

Рис. 14. Послідовність запису в реєстрах з обліку власного капіталу

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для розуміння теми рекомендується ознайомитися з відповідними розділами навчальної літератури. Виконання завдань слід починати з вивчення нормативних документів.

Ступінь засвоєння матеріалу і закріплення отриманих знань контролюється за допомогою тестування.

Рішення ситуаційних завдань дасть можливість оволодіти навичками методики проведення аудиту операцій з формування власного капіталу підприємства та відображення його в бухгалтерському та податковому обліку; навчитися розробляти робочі документи аудитора, використовувати процедури та методи аудиту, визначати порушення вимог нормативних актів, розробляти рекомендації з усунення недоліків.

Питання для вивчення і обговорення:

1. Використання процедур і методів при проведенні аудиту власного капіталу.
2. Використання аудиторських доказів при проведенні аудиту статутного капіталу.
3. Методика проведення аудиторської експертизи додаткового капіталу.
4. Методика проведення аудиторської експертизи резервів та забезпечення майбутніх витрат і платежів.

Тестові завдання

1. Якою проводкою відображається сума зареєстрованого статутного капіталу:

- а) дебет 46 кредит 40;
- б) дебет 40 кредит 46;
- в) дебет 44 кредит 40;
- г) дебет 42 кредит 40.

2. Метою аудиту операцій з власним капіталом є встановлення:

- а) реальності оцінки показника власного капіталу;
- б) законності первинних даних відносно формування та використання власного капіталу, правильності ведення обліку власного капіталу відповідно до установчих документів та облікової політики, достовірності відображення стану власного капіталу у звітності підприємства;
- в) законності змін власного капіталу у встановленому чинним законодавством порядку і відповідності змін в установчих документах;
- г) достовірності первинних даних відносно формування та використання власного капіталу, повноти й своєчасності відображення інформації у зведених документах та облікових регістрах, правильності ведення обліку власного капіталу у відповідності до установчих документів та облікової політики, достовірності відображення стану власного капіталу у звітності підприємства.

3. Предметом аудиту операцій з власним капіталом і забезпеченням зобов'язань є:

а) процеси та господарські операції, пов'язані з використанням власного капіталу і його складових, а також відносини, що виникають при цьому між підприємством та його власниками і працівниками;

б) процеси та господарські операції, пов'язані з плануванням власного капіталу і його складових, а також відносини, що виникають при цьому між підприємством та його власниками і працівниками;

в) процеси та господарські операції, пов'язані з формуванням власного капіталу і його складових, а також відносини, що виникають при цьому між підприємством та його власниками і працівниками;

г) процеси та господарські операції, пов'язані з контролем власного капіталу і його складових, а також відносини, що виникають при цьому між підприємством та його власниками і працівниками.

4. Статутний капітал акціонерного товариства дорівнює:

а) загальній номінальній вартості випущених акцій і його розмір не може бути меншим від суми, еквівалентної 1500 мінімальним заробітним платам, виходячи з величини мінімальної заробітної плати, яка діє на момент створення акціонерного товариства;

б) загальній номінальній вартості випущених акцій і його розмір не може бути меншим від суми, еквівалентної 1250 мінімальним заробітним платам, виходячи з величини мінімальної заробітної плати, яка діє на момент створення акціонерного товариства;

в) загальній номінальній вартості випущених акцій і його розмір не може бути меншим від суми, еквівалентної 1250 прожитковим мінімумам на одного працюючого, виходячи з величини прожиткового мінімуму, який діє на момент створення акціонерного товариства;

г) загальній номінальній вартості випущених акцій і його розмір не може бути меншим від суми, еквівалентної 1500 прожитковим мінімумам на одного працюючого, виходячи з величини прожиткового мінімуму, який діє на момент створення акціонерного товариства.

5. Статутний капітал товариства з обмеженою відповідальністю повинен бути:

а) не менше від суми, еквівалентної 100 мінімальним заробітним платам, виходячи з величини ставки мінімальної заробітної плати, яка діє на момент створення товариства з обмеженою відповідальністю;

б) не менше від суми, еквівалентної 1250 мінімальним заробітним платам, виходячи з величини ставки мінімальної заробітної плати, яка діє на момент створення товариства з обмеженою відповідальністю;

в) не менше від суми, еквівалентної 100 прожитковим мінімумам на одного працюючого, виходячи з величини прожиткового мінімуму, який діє на момент створення акціонерного товариства;

г) не менше від суми, еквівалентної 1250 прожитковим мінімумам на одного працюючого, виходячи з величини прожиткового мінімуму, який діє на момент створення акціонерного товариства

6. Якою проводкою відображається отримання емісійного доходу:

а) дебет 46 кредит 40;

б) дебет 46 кредит 42;

в) дебет 44 кредит 40;

г) дебет 42 кредит 40.

7. Формування резервного капіталу за рахунок нерозподіленого прибутку відображається такою проводкою:

а) дебет 443 кредит 43;

б) дебет 43 кредит 443;

в) дебет 44 кредит 40;

г) дебет 42 кредит 43.

8. Збільшення статутного капіталу за рахунок дивідендів оформлюється такою проводкою:

а) дебет 423 кредит 40;

б) дебет 43 кредит 443;

в) дебет 671 кредит 40;

г) дебет 46 кредит 40.

9. Нерозподілений прибуток – це:

а) частина чистого прибутку, розподілена між учасниками (власниками) відповідно до частки їх участі у власному капіталі підприємства;

б) сума доходу, реінвестована у підприємство, або сума непокритого збитку;

в) фактична собівартість акцій власної емісії, викуплених товариством у своїх акціонерів;

г) частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

10. Вилучений капітал – це:

а) частина чистого прибутку, розподілена між учасниками (власниками) відповідно до частки їхньої участі у власному капіталі підприємства;

б) сума доходу, реінвестована у підприємство, або сума непокритого збитку;

в) фактична собівартість акцій власної емісії, викуплених товариством у своїх акціонерів;

г) частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ

Під час здійснення аудиторської перевірки засновницьких документів ВАТ «Обрій» були виявлені такі операції (табл. 14):

Таблиця 14 (варіанти 1-13)

		Варіант												
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Відповідно до засновницьких документів статутний капітал ВАТ «Обрій» становить														
тис. грн	2540	2623	2709	2797	2888	2983	3080	3181	3285	3392	3503	3617	3735	
Номінальна вартість акції становить														
грн	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
Протягом поточного року підприємством було викуплено за номінальною вартістю акцій														
шт.	440	601	820	264	361	495	678	929	1273	416	136	230	387	
з них ану- льовано	52	51	50	49	48	50	52	54	56	58	60	62	64	
повторно розміщено	220	222	224	226	228	230	232	234	236	238	240	242	244	
Ціна повто- рного розмі- шення, грн	18,00	20,50	23,00	25,50	28,00	30,50	33,00	35,50	38,00	40,50	43,00	45,50	48,00	
У бухгалтерському обліку підприємства господарська операція відображена так:														
Д-т	К-т	Сума, тис. грн												
45	31	6600	9612	13943	4749	6866	9901	14241	20437	29268	9987	3402	5968	10454
		Варіант												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
40	45	6600	9612	13943	4749	6866	9901	14241	20437	29268	9987	3402	5968	10454
31	685	3960	3552	5152	4068	6384	4600	7656	5148	8968	5712	10320	6292	11712
685	45	3960	3552	5152	4068	6384	4600	7656	5148	8968	5712	10320	6292	11712

Таблиця 14 (варіанти 14-25)

		Варіант														
		14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25			
Відповідно до засновницьких документів зареєстрований статутний капітал ВАТ „Обрій” становить		3873	4027	4187	4353	4526	4706	4893	5087	5289	5499	5717	5944			
Номінальна вартість акції становить		26	25	24	23	22	21	20	19	18	17	16	15			
Протягом поточного року підприємством було викуплено за номінальною вартістю акцій		402	442	486	534	586	644	708	778	855	940	1033	1135			
з них анульовано		61	58	55	52	49	46	43	40	37	34	31	28			
повторно розміщено		210	215	222	229	236	243	250	257	264	271	278	285			
Ціна повторного розміщення, грн		19,00	18,00	17,00	16,00	15,00	14,00	17,00	16,00	15,00	14,00	13,00	12,00			
У бухгалтерському обліку підприємства господарська операція відображена так:		Варіант														
		14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25			
Д-т	К-т	Сума, тис. грн														
45	31	10452	11045	11653	12273	12901	13534	14165	14789	15397	15982	16530	17031			
40	45	10452	11045	11653	12273	12901	13534	14165	14789	15397	15982	16530	17031			
31	685	5796	5375	6127	5267	5994	5103	7000	4883	8078	4607	4448	4275			
685	45	5796	6687	6127	5519	5994	6488	7000	7530	8078	8645	9230	9833			

НЕОБХІДНО:

1. Скласти програму проведення аудиту статутного капіталу.
2. Установити помилки і порушення в бухгалтерському обліку.
3. Скласти робочі документи аудитора.
4. Розробити рекомендації з виправлення помилок у бухгалтерському обліку підприємства.

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ПРОГРАМА
ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ СТАТНОГО КАПІТАЛУ**

№ з/п	Мета і завдання аудиту	Методи і процедури аудиту	Аудиторські докази	Термін виконання	Виконавець	Примітки

Виконав _____
Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ВІДОМІСТЬ ПЕРЕВІРКИ ПРАВИЛЬНОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ
В ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З КАПІТАЛУ І ЗОБОВ'ЯЗАНЬ**

№ з/п	Зміст операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума	Дебет	Кредит	Сума	

Виконав _____
Перевірив _____

**МОДУЛЬ III. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ
ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, СОБІВАРТОСТІ
ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ (РОБІТ, ПОСЛУГ),
ФОРМУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ**

- Тема 9.*   **Організація і методика аудиту виробничої діяльності,
собівартості та реалізації продукції (робіт, послуг)**
- Тема 10.*   **Організація і методика аудиту доходів і фінансових ре-
зультатів**

МОДУЛЬ III. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, СОБІВАРТОСТІ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ (РОБІТ, ПОСЛУГ), ФОРМУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 9. Організація і методика аудиту виробничої діяльності, собівартості та реалізації продукції (робіт, послуг)

Мета аудиту виробничої діяльності – підтвердити достовірність формування витрат, виходу продукції та правильність відображення їх в обліку.

До основних завдань аудиторської перевірки виробничої діяльності відносять:

- ✓ контроль правильності документального оформлення операцій з обліку витрат і виходу продукції;
- ✓ перевірка правильності ведення обліку фактичних витрат та наступного включення їх до собівартості продукції (робіт, послуг) відповідно до прийнятого на підприємстві методу обліку витрат та калькулювання;
- ✓ підтвердження обґрунтованості обраного методу калькулювання;
- ✓ оцінювання правильності формування собівартості продукції (робіт, послуг) за об'єктами калькулювання;
- ✓ вивчення правильності накопичення, розподілу та списання загально виробничих витрат;
- ✓ оцінювання стану синтетичного і аналітичного обліку.

Предметом аудиту виробничої діяльності є господарські процеси та операції, пов'язані з накопиченням та списанням витрат діяльності, а також відносини, що виникають при цьому всередині підприємства і за його межами.

Відповідно до завдань, які необхідно вирішити аудитору при проведенні дослідження, формуються об'єкти аудиту (табл. 15).

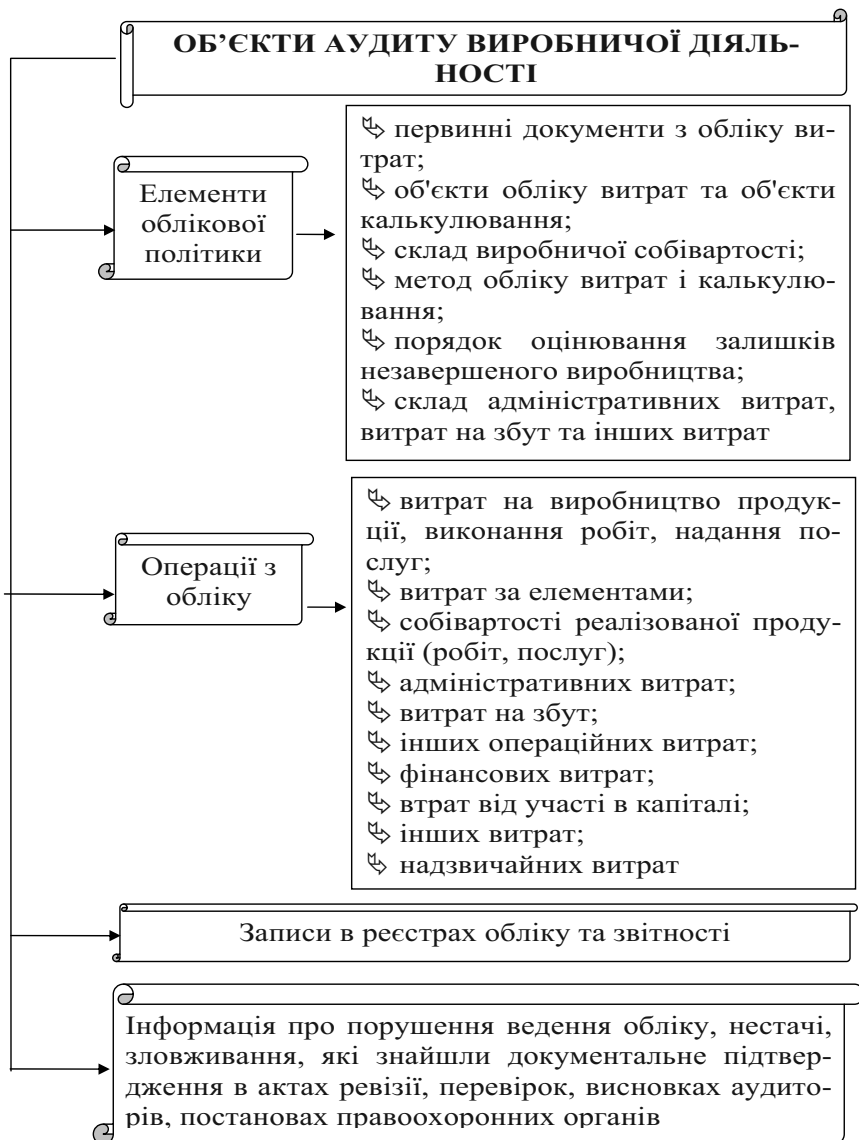

Рис. 15. Об'єкти аудиту виробничої діяльності

У процесі здійснення аудиту використовуються такі джерела інформації:

1. Первинні документи: лімітні картки, відомості, накладні, акти, матеріальні вимоги на відпуск матеріальних цінностей для виробничої діяльності структурним підрозділам підприємства; розрахунково-платіжні відомості з оплати праці працівників; авансові звіти підзвітних осіб, рахунки-фактури, акти про одержані послуги від інших підприємств.

2. Облікові реєстри з аналітичного і поточного синтетичного бухгалтерського обліку (картки аналітичного обліку в розрізі об'єктів витрат, групувальні відомості по видах витрат, журнали-ордери №10-2 с.-г., №10-3 с.-г., Головна книга за рахунками 91,92,93,23).

3. Акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю.

4. Звітність

Під час здійснення аудиту виробничої діяльності аудитор керується так **нормативними і законодавчими актами:**

- ▶ Закон України «Про аудиторську діяльність» від 14 вересня 2006 року N 140-V.
- ▶ Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996 – XIV.
- ▶ Закон України «Про оплати праці» від 24.03.95 р. № 108/95-ВР.
- ▶ Кодекс законів про працю України від 10.12.71 р. № 322-VIII (зі змінами і доповненнями).
- ▶ Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затверджені наказом Міністерства аграрної політики України від 18.05.01 р. № 132.
- ▶ Положення (стандарт) Бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам».

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для розуміння теми рекомендується ознайомитися з відповідними розділами навчальної літератури. Виконання завдань слід починати з вивчення нормативних документів.

Ступінь засвоєння матеріалу і закріплення отриманих знань контролюється за допомогою тестування.

Рішення ситуаційних завдань оволодіти методикою проведення аудиту операцій з обліку витрат діяльності на підприємстві та відображення їх у бухгалтерському обліку; вивчити послідовність проведення аудиту; оволодіти методами перевірки фактичної наявності і правильності віднесення виробничих витрат в обліку і звітності; навчитися розробляти робочі документи аудитора; визначати помилки і надавати поради з усунення недоліків.

Питання для вивчення і обговорення:

1. Мета і завдання аудиту операцій з обліку витрат діяльності.
2. Предмет і об'єкти аудиту операцій з обліку витрат діяльності.
3. Джерела інформації для аудиту операцій з обліку витрат діяльності.
4. Способи вивчення операцій з обліку витрат діяльності.
5. Застосування процедур і методів при проведенні аудиту витрат.
6. Використання аудиторських доказів при проведенні аудиту прямих витрат на виробництво, загальновиробничих витрат.
7. Методика проведення аудиторської експертизи витрат на утримання апарату управління та витрат на збут.

Тестові завдання

1. Метою аудиту виробничої діяльності є:

- а) підтвердження достовірності формування витрат, виходу продукції та правильність відображення їх в обліку;
- б) встановлення обґрунтування об'єктів і номенклатури статей витрат;
- в) підтвердження обґрунтованості обраного методу калькулювання;
- г) інвентаризація незавершеного виробництва.

2. Аудит виробничої діяльності необхідно розпочинати з:

- а) вивчення правильності накопичення, розподілу та списання загально виробничих витрат;
- б) інвентаризації об'єктів обліку;
- в) перевірки додержання встановленої послідовності обчислення собівартості різних видів продукції;
- г) визначення видів кінцевої продукції тваринництва та рослинництва, в тому числі основної, суміжної та побічної і відповідно – об'єктів калькуляції.

3. Перевірку правильності визначення собівартості під час аудиту виробничої діяльності здійснюють:

- а) за конкретними видами продукції вирощених сільськогосподарських культур, сільськогосподарських робіт, виконаних у поточному році під урожай майбутнього року;
- б) в цілому по підприємству;
- в) за окремими видами основних сільськогосподарських культур або груп тварин;
- г) за конкретними видами продукції, що визначені в наказі про облікову політику підприємства.

4. Аудит виробничої діяльності проводиться за:

- а) прямими матеріальними витратами;
- б) непрямими витратами;
- в) загальногосподарськими витратами;
- г) об'єктами калькуляції.

5. Об'єктом обчислення собівартості в рослинництві є:

- а) витрати, які безпосередньо можуть бути віднесені до конкретного об'єкта витрат і включені до собівартості;
- б) прямі матеріальні витрати;
- в) окремі види основної, супутньої і побічної продукції, одержаної від вирощування сільськогосподарських культур;
- г) витрати на вирощування і збирання сільськогосподарських культур.

6. Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) устанавлюються:

- а) бюджетом держави;
- б) нормативними актами;
- в) підприємством;
- г) методичними вказівками.

7. Бухгалтерський запис Дебет 93 – Кредит 685 означає операцію:

- а) відображення суми витрат на рекламу;
- б) відображення суми орендної плати за приміщення офісу;
- в) оплата послуг;
- г) нарахування заробітної плати працівникам відділу збуту.

8. Бухгалтерський запис Дебет 92 – Кредит 131 означає операцію:

- а) відображення суми витрат на амортизацію основних виробничих засобів;
- б) відображення суми амортизації нематеріальних активів;
- в) оплата послуг за ремонт основних засобів;
- г) нарахування заробітної плати працівникам відділу транспорту.

9. Бухгалтерський запис Дебет 23 – Кредит 91 означає операцію:

- а) списання на собівартість виготовленої продукції суми розподілених загальновиробничих витрат;
- б) відображення суми орендної плати за приміщення складу;
- в) нарахування пені;
- г) списання на фінансовий результат суми розподілених загально-виробничих витрат.

10. Повна собівартість реалізованої продукції визначається як:

- а) підсумок виробничої собівартості реалізованої продукції, адміністративних витрат і загальновиробничих витрат;
- б) підсумок виробничої собівартості і загальновиробничих витрат;
- в) результат від вирахування з виробничої собівартості залишків незавершеного виробництва;
- г) підсумок виробничої собівартості, адміністративних витрат та витрат на збут.

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ

У процесі проведення аудиту витрат на виробництво на ВАГ «Зоря» виявлено такі операції (табл. 15):

Таблиця 15 (варіанти 1-13)

	Варіант												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1) Від урожаю оприбутковано													
повноцінного зерна озимієї пшениці,	3449	4575	6069	8051	8174	8297	8420	8543	8666	8789	8912	9035	9158
зерновідходів, ц	119	158	210	279	283	287	291	296	300	304	309	313	317
з вмістом у них повноцінного зерна, %	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
соломи, ц	3847	5103	6770	8980	9118	9255	9392	9529	9666	9803	9941	10078	10215
Витрати на виробництва новлять, тис. грн	144,3	151,0	203,0	271,5	361,7	361,3	360,9	406,1	402,9	399,8	395,5	349,1	308,6
Фактичні витрати на збирання, транспортування й скиртування соломи становили													
тис. грн	5,4	7,1	9,4	11,0	11,1	10,4	10,5	16,5	18,0	19,7	20,1	20,5	20,9
Планова собівартість 1 ц зерна озимієї пшениці													
грн	40,00	31,23	31,68	32,14	32,60	33,07	45,39	39,09	39,39	39,69	55,24	49,34	44,07
За розрахунками бухгалтерії фактична собівартість 1ц, грн													
зерна	42,07	31,92	32,85	32,45	43,38	42,16	42,04	45,54	44,92	43,22	42,68	36,45	32,14
зерновідходів	16,83	12,77	13,14	12,98	17,35	16,86	16,82	18,22	17,97	17,29	17,97	14,58	12,86
соломи	1,40	1,40	1,40	1,22	1,22	1,12	1,12	1,73	1,86	2,01	2,02	2,03	2,04
З оприбутковано урожаю реалізовано													
ц	1759	2333	3095	4106	4169	4232	4294	4357	4420	4483	4545	4608	4671

Варіант													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2) Оприбутковано продукції за звітний період													
молока, тис ц	5,1	5,2	5,3	5,4	5,5	5,6	5,7	5,8	5,9	6,0	6,1	6,2	6,3
приплоду телят, голів	215	230	245	260	275	290	305	320	335	350	365	380	395
побічної продукції, тис. грн	7,1	7,3	7,4	7,6	7,7	7,8	8,0	8,1	8,3	8,4	8,5	8,7	8,8
Витрати на утримання основного молочного стада становили тис. грн	249,4	278,8	308,2	337,6	367,0	396,4	425,8	455,2	484,6	514,0	543,4	572,8	602,2
За рік враховано на утримання корів, тис. кормо-днів	76,9	80,8	84,7	88,6	92,5	96,4	100,3	104,2	108,1	112,0	115,9	119,8	123,7
Планова собівартість 1 ц молока, грн	64	63	62	61	60	59	58	57	59	61	63	65	67
За розрахунками бухгалтерії фактична собівартість													
1 ц молока, грн	40,93	44,70	48,30	51,76	55,07	58,26	61,33	64,28	67,12	69,87	72,51	75,07	77,54
1 голови приплоду, грн.	189,0	201,6	213,0	223,5	233,0	241,8	249,9	257,4	264,3	270,8	276,8	282,5	287,8
Із оприбуткованого молока використано на випойку телят	2	2	7	6	4	4	4	4	9	6	9	3	2
ц	1,7	1,8	1,8	1,8	1,9	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0	2,1	2,1	2,1
Решту реалізовано.													

Таблиця 15 (варіанти 14-25)

Варіант												
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
1) Від урожаю оприбутковано												
повноцінного зерна озимої пшениці, ц	9281	9404	9527	9650	9773	9896	9868	9991	9965	9939	9913	9887
зерновідходів, ц	321	326	330	334	338	343	342	346	345	344	343	342
з вмістом в них повноцінного зерна, %	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40	40
соломи, ц	10352	10489	10627	10764	10901	11038	11007	11144	11115	11086	11057	11028
Витрати на вирощування станочування, тис. грн	309,2	310,3	308,5	317,3	326,7	336,6	342,1	347,8	353,9	352,9	352,0	351,2
Фактичні витрати на збирання, транспортування й скиртування соломи становили												
тис. грн	21,3	21,7	19,6	17,7	16,0	14,4	13,0	11,8	10,6	9,6	8,7	7,8
Планова собівартість 1 ц зерна озимої пшениці												
грн	29,66	29,34	28,99	33,17	33,96	34,78	35,62	35,93	46,19	35,10	48,32	49,03
За розрахунками бухгалтерії фактична собівартість 1ц, грн												
зерна	31,18	31,30	30,38	31,45	31,72	32,77	33,19	33,71	34,21	34,50	34,35	34,61
зерновідходів	12,47	12,52	12,15	12,58	12,69	13,11	13,27	13,48	13,68	13,80	13,74	13,84
соломи	2,05	2,07	1,84	1,64	1,47	1,31	1,18	1,06	0,96	0,87	0,79	0,71
З оприбутковано урожаю реалізовано												
ц	4733	4796	4859	4922	4984	5047	5033	5096	5082	5069	5056	5043
2) Оприбутковано продукції за звітний період												

	Варіант													
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25		
молока, тис ц	6,4	6,5	6,6	6,7	6,8	6,9	7,0	7,1	7,2	7,3	7,4	7,5		
приплоду телят, голів	410	425	440	455	470	485	500	515	530	545	560	575		
побічної продукції, тис. грн	9,0	9,1	9,2	9,4	9,5	9,7	9,8	9,9	10,1	10,2	10,4	10,5		
Витрати на утримання основного молочногo стада становили тис. грн	631,6	661,0	690,4	719,8	707,0	694,2	681,4	668,6	655,8	643,0	630,2	617,4		
За рік враховано на утримання корів, тис. кор-мо-днів	127,6	131,5	135,4	139,3	143,2	147,1	151,0	154,9	158,8	162,7	166,6	170,5		
Планова собівартість 1 ц молока, грн	69	71	73	75	77	79	81	80	79	78	77	76		
За розрахунками бухгалтерії фактична собівартість														
1 ц молока, грн	79,93	82,24	84,48	86,65	83,77	80,98	78,28	75,66	73,12	70,66	68,27	65,95		
1 голови приплоду, грн	292,78	297,44	301,84	306	292,24	279,21	266,86	255,13	243,97	233,35	223,23	213,57		
Із оприбуткованого молока використано на випойку телят														
ц	2,2	2,2	2,2	2,3	2,3	2,3	2,4	2,4	2,4	2,5	2,5	2,6		
Решту реалізовано														

НЕОБХІДНО:

1. Скласти програму проведення аудиту витрат і калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції.
2. Перевірити визначення фактичної собівартості і здійснити розрахунок калькуляційних різниць сільськогосподарської продукції.
3. Установити помилки і порушення в бухгалтерському обліку.
4. Скласти робочі документи аудитора за результатами перевірки.
5. Розробити рекомендації з виправлення помилок у бухгалтерському обліку підприємства

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

ПРОГРАМА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ВИТРАТ І ВИХОДУ СІЛЬСЬКОГОСПО- ДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

№ з/п	Мета і завдання аудиту	Методи і процедури аудиту	Аудиторські докази	Термін виконання	Виконавець	Примітки

Виконав _____
Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

ВІДОМІСТЬ ВИБІРКОВОЇ ПЕРЕВІРКИ РОЗРАХУНКУ І СПИСАННЯ КАЛЬКУЛЯЦІЙНИХ РІЗНИЦЬ

Вид продукції	Кількість	Одиниця виміру	Витрати, грн	Собівартість 1ц, грн.				Калькуляційна різниця		Кореспонденція		
				Планова	Фактична			На 1 продукції	На всю продукцію	Дебет	Кредит	Сума
					За даними Аудитора	За даними підприємства	Відхилення					

Виконав _____
Перевірив _____

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Протягом звітного року на виробництво продукції рослинництва понесено такі витрати (табл. 16):

Таблиця 16 (варіанти 1-13)

	Варіант												
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1) Загальна сума прямих витрат на вирощування, грн													
пшениця	80054	79245	90025	89116	88215	88336	87444	86561	85686	88485	87591	86706	85685
сосяшник	75012	77787	80664	83648	81027	84024	87132	90355	93697	131167	136019	128996	133767
овочі	1000	13200	11964	10728	9492	8256	7020	9047	11074	13101	15128	14139	13150
Разом	156066	170232	182653	183491	178734	180617	181596	185963	190458	232753	238738	229841	232603
2) У тому числі:													
- витрати на насіння													
пшениця	26685	26415	30008	29705	29405	29445	29148	28854	28562	29495	29197	28902	28562
сосяшник	34806	34455	39141	38746	38355	38407	38019	37635	37255	38472	38083	37698	37255
овочі	263	3474	3148	2823	2498	2173	1847	2381	2914	3448	3981	3721	3461
- витрати на оплату праці													
пшениця	15203	16406	17609	18812	20015	21218	20229	19240	18251	17262	16273	15284	14295
сосяшник	29203	30406	31609	32812	34015	35218	36421	37624	38827	40030	41233	42436	43639
овочі	6203	7406	8609	9812	11015	12218	13421	14624	15827	17030	18233	19436	20639
3) Загальногосподарські витрати рослинництва													
грн	16603	18110	19431	19520	19014	19215	19319	19783	20261	24761	25398	24451	24745
Бухгалтером підприємства здійснено розподіл загальногосподарських витрат та віднесено їх суму на відповідні культури.													

Варіант													
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
У бухгалтерському обліку здійснено такі записи:													
Дт	Кт	Сума, грн											
2311 Пше- ниці	911	11201	10692	12416	9836	11142	11177	11140	11094	10138	9808	9799	9485
2312 Соня- шник	911	8438	8770	9384	7137	8630	9417	10177	10962	15931	16450	15477	16025
2313 Овочі	911	155	1968	1652	1170	1151	992	1287	1585	1659	1872	1766	1609

Таблиця 16 (варіанти 14-25)

Варіант												
	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
1) Загальна сума прямих витрат на вирощування, грн												
пшениця	84820	83963	83115	79499	78696	77901	81928	81100	80281	79470	78668	77873
соняшник	124180	80569	83549	86640	89845	93168	78950	81870	84899	88039	100250	103958
овочі	12161	11172	10183	9194	8205	7216	7011	6806	6601	7125	7649	8173
Разом	221161	175704	176847	175332	176745	178284	167889	169777	171781	174634	186567	190004
2) У тому числі:												
- витрати на насіння												
пшениця	28273	27988	27705	26500	26232	25967	27309	27033	26760	26490	26223	25958
соняшник	36878	36506	36137	34565	34215	33870	35621	35261	34905	34552	34203	33858
овочі	3200	2940	2680	2419	2159	1899	1845	1791	1737	1875	2013	2151
- витрати на оплату праці												
пшениця	14865	15458	16075	16717	17384	15819	14395	13100	11921	10848	9872	8983
соняшник	44842	46045	47248	48451	49654	50857	52060	53263	54466	55669	56872	58075
овочі	21842	23045	24248	25451	26654	27857	29060	30263	31466	32669	33872	35075
3) Загальновиборничі витрати рослиництва												
грн	23528	18692	18814	18652	18803	18966	17861	18061	18275	18578	19848	20213
Бухгалтером підприємства здійснено розподіл загальновиборничих витрат та віднесено їх суму на відповідні культури. В бухгалтерському обліку здійснено такі записи:												

НЕОБХІДНО:

1. Перевірити порядок розподілу загальновиборничих витрат.
2. Установити помилки і порушення в бухгалтерському обліку.
3. Скласти робочі документи аудитора за результатами перевірки.
4. Розробити рекомендації з виправлення помилок у бухгалтерському обліку підприємства.

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ВІДОМІСТЬ
ВИБІРКОВОЇ ПЕРЕВІРКИ РОЗПОДІЛУ ЗАГАЛЬНОВИРОБ-
НИЧИХ ВИТРАТ У РОСЛИННИЦТВІ**

Вид сільськогосподарської культури	Коефіцієнт розподілу загальнови-робничих витрат		Розподіл загальнови-робничих витрат		
	За даними ауди-тора	За даними під-приємства	За даними аудитора	За даними під-приємства	Відхилення

Виконав _____
Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ПЕРЕЛІК
ВИЯВЛЕНИХ ПОМИЛОК І ПОРУШЕНЬ ПРИ АУДИТІ ЗАГА-
ЛЬНОВИРОБНИЧИХ ВИТРАТ**

№ з/п	Первинний документ, обліковий реєстр				Характер пору-шення
	Найменування	№ з/п	Дата	Сума, грн	

Виконав _____
Перевірив _____

Тема10. Організація і методика аудиту доходів і фінансових результатів

Мета аудиту доходів і результатів діяльності – встановити достовірність, об'єктивності, правдивості й законності відображення в бухгалтерському обліку й фінансовій звітності доходів та фінансових результатів.

Для досягнення цієї мети необхідно:

- ✓ звірити, чи відповідають показники за доходами і фінансовими результатами Звіту про фінансові результати нормативним документам, які регламентують порядок його підготовки;
- ✓ перевірити достовірність показника прибутковості акцій;
- ✓ зіставити показники за доходами і фінансовими результатами з відповідними показниками минулого року, з плановими завданнями;
- ✓ підтвердити або спростувати інформацію про доходи і фінансові результати діяльності, відображені у Звіті про фінансові результати, аудиторським висновком.

Предметом аудиту операцій з обліку доходів і результатів діяльності є господарські процеси та операції, пов'язані з визначенням доходів і фінансових результатів діяльності, а також відносини, що виникають при цьому всередині підприємства та за його межами.

Виходячи з мети, яку необхідно досягти аудитору при дослідженні операцій з обліку доходів і результатів діяльності, формуються об'єкти аудиту (рис.16).

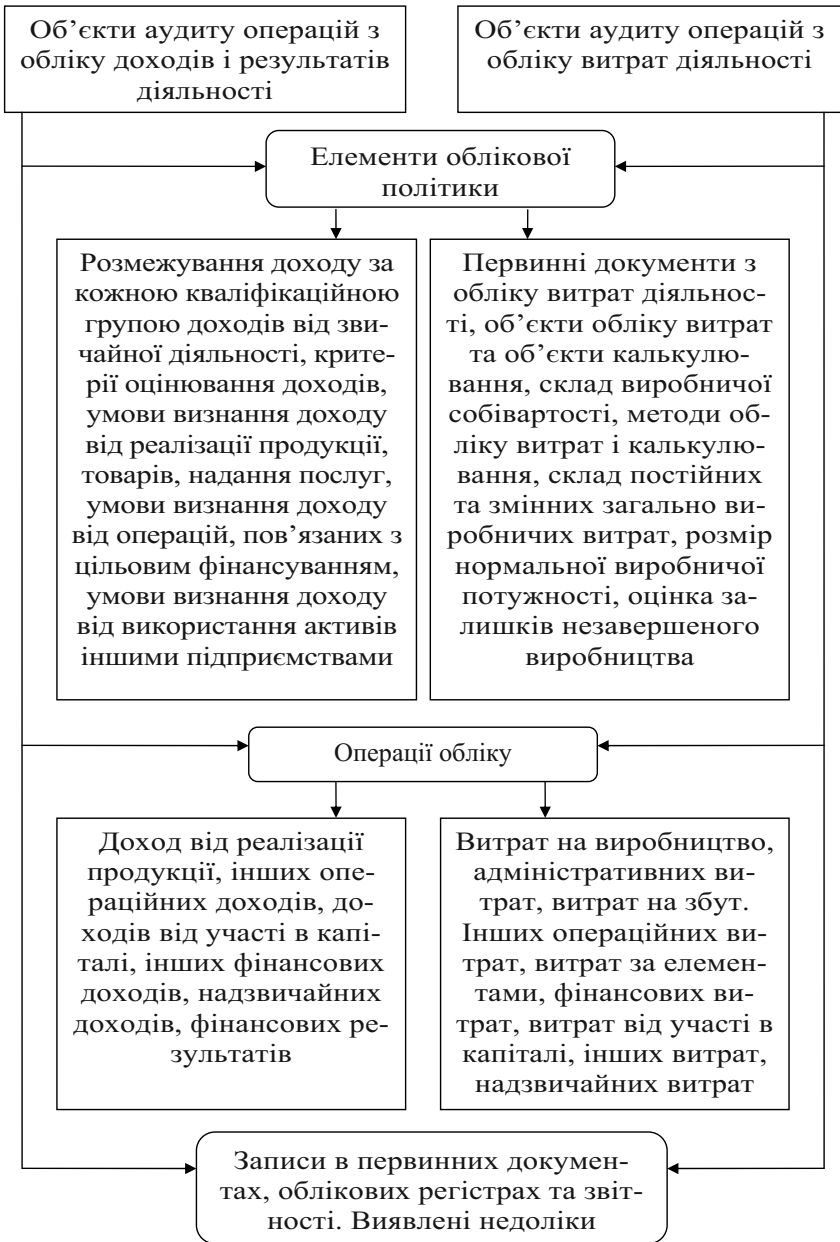

Рис. 16. Об'єкти аудиту з обліку фінансових результатів

Джерела інформації для аудиту операцій з обліку доходів і фінансових результатів діяльності:

1. Наказ про облікову політику підприємства.
2. Первинні документи з обліку виробничих витрат, витрат діяльності, реалізації і фінансових результатів діяльності.
3. Облікові реєстри (журнал-ордер №11 с.-г., реєстр документів з реалізації готової продукції 11.1 с.-г., реєстр документів з реалізації товарів, робіт та послуг, виробничих запасів 11.2 с.-г., реєстр документів з реалізації продукції, робіт та послуг за готівку 11.3 с.-г. та інші) та фінансова звітність
4. Акти та довідки попередніх ревізій, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю.
5. Звітність.

При проведенні аудиту операцій з обліку доходів і фінансових результатів діяльності аудитор повинен керуватися такими **нормативними і законодавчими актами**:

- ▶ Закон України «Про аудиторську діяльність» від 14 вересня 2006 року N 140-V.
- ▶ Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996 – XIV.
- ▶ Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» ВІД 22.05.97 р. № 283/97- ВР та прийнятим Законом України від 24.10.02 р. № 349-IV «Про внесення змін до Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств»
- ▶ Закон України «Про податок на додану вартість» 03.04.1997 № 168/97-ВР.
- ▶ Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затверджені наказом Міністерства аграрної політики України від 18.05.01 р. № 132.
- ▶ Положення (стандарт) Бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 «Баланс».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання».
- ▶ Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід».

► Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати».

Перевірку операцій з обліку доходів і фінансових результатів діяльності рекомендується проводити в послідовності, зображеній на рис. 17.

Рис. 17. Послідовність проведення аудиту доходів та витрат

Одним із основних моментів аудиту операцій з обліку доходів і фінансових результатів діяльності є перевірка формування доходів від звичайної діяльності, яку здійснюють відповідно до схеми (рис. 18).

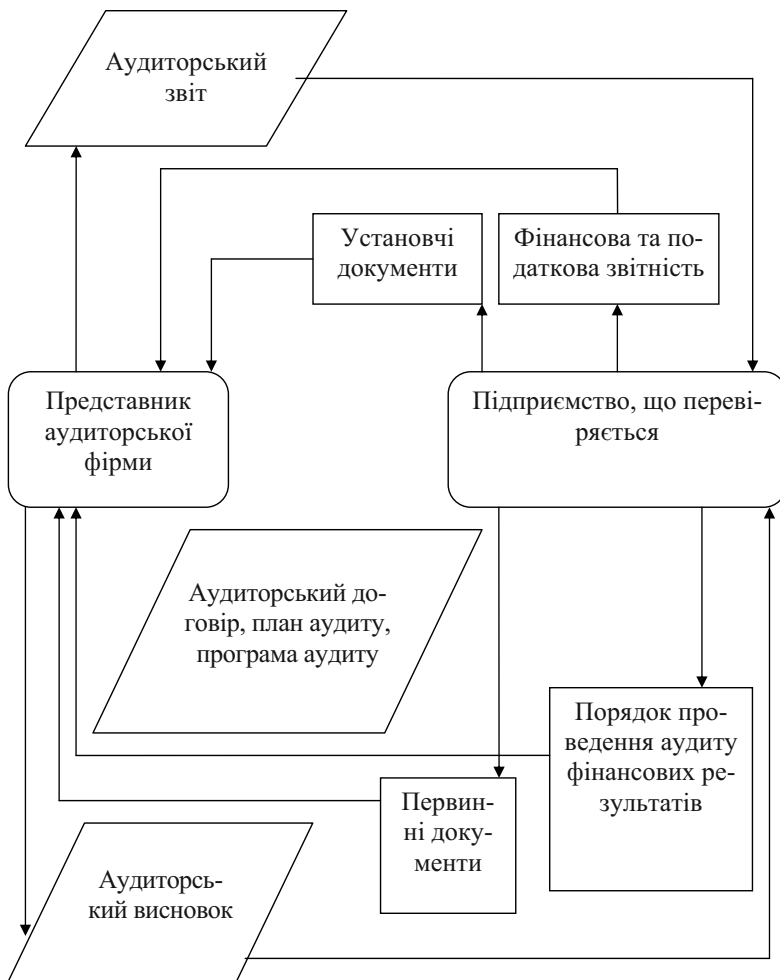

Рис. 18. Схема проведення аудиту доходів від звичайної діяльності

Порядок проведення аудиту фінансових результатів відображених на рис. 19.

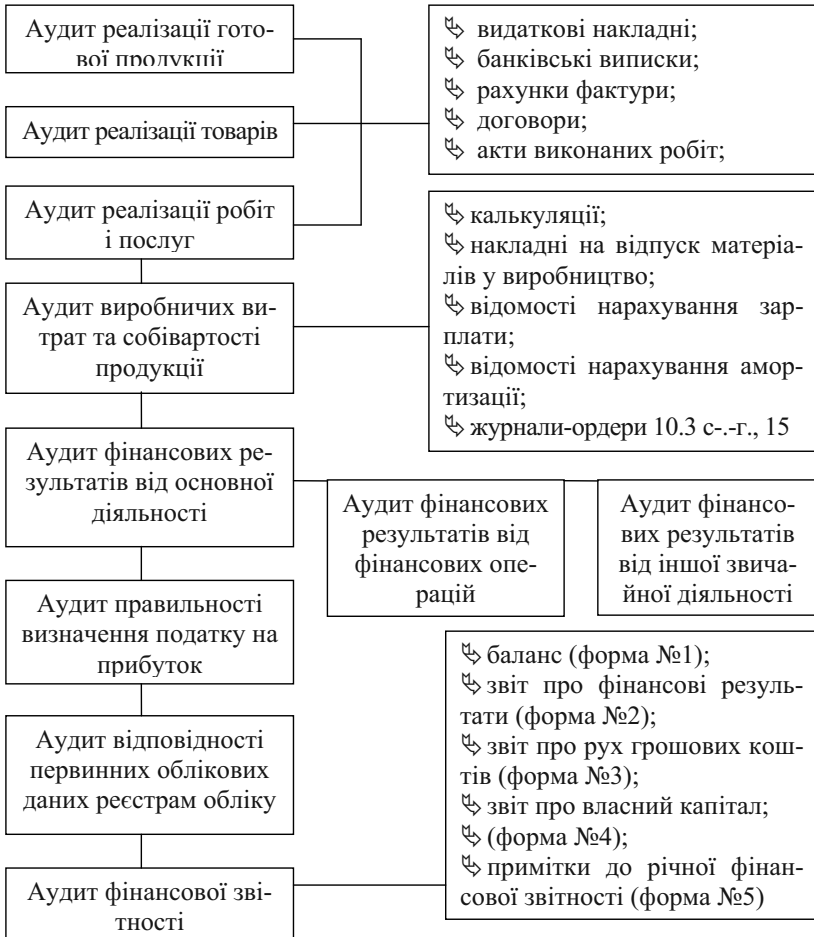

Рис. 19. Порядок проведення аудиту фінансових результатів

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для розуміння теми рекомендується ознайомитися з відповідними розділами навчальної літератури. Виконання завдань слід починати з вивчення нормативних документів.

Ступінь засвоєння матеріалу і закріплення отриманих знань контролюється за допомогою тестування.

Рішення ситуаційних завдань дозволяє оволодіти методикою аудиту фінансових результатів; навчитися складати програму та робочі документи з перевірки фінансових результатів; аналізувати і оцінювати звітність про фінансові результати

Питання для вивчення і обговорення:

1. Джерела інформації для аудиту фінансових результатів.
2. Використання процедур і методів при проведенні аудиту формування фінансових результатів.
3. Використання аудиторських доказів при проведенні аудиту фінансових результатів.
4. Особливості формування фінансових результатів підприємства.
5. Методика проведення аудиторської експертизи формування фінансових результатів від операційної та фінансової діяльності.

Тестові завдання

1. Об'єктом обчислення собівартості в рослинництві є:

- а) витрати, які безпосередньо можуть бути віднесені до конкретного об'єкта витрат і включені до собівартості;
- б) прямі матеріальні витрати;
- в) окремі види основної, супутньої і побічної продукції, одержаної від вирощування сільськогосподарських культур;
- г) витрати на вирощування і збирання сільськогосподарських культур.

2. Аудит фінансової звітності розпочинають з:

- а) підтвердження узгодженості показників різних форм фінансової звітності або констатування їх неузгодженості;
- б) відповідності облікової політики підприємства нормативним і законодавчим документам;

- в) виділення статей, доцільність перевірки яких висока внаслідок значних сум, відображених у них;
- г) установлення критеріїв перевірки.

3. Після вивчення фактичної наявності об'єктів обліку витрат аудитор розпочинає вивчати:

- а) правильність накопичення, розподілу та списання загально виробничих витрат;
- б) обґрунтування об'єктів і номенклатури статей витрат;
- в) додержання встановленої послідовності обчислення собівартості різних видів продукції;
- г) документальну інформацію.

4. Особлива увага при проведенні аудиту фінансової звітності приділяється:

- а) підтвердженню узгодженості показників різних форм фінансової звітності або констатування їх неузгодженості;
- б) відповідності облікової політики підприємства нормативним і законодавчим документам;
- в) виділенню статей, доцільність перевірки яких висока внаслідок значних сум, відображених у них;
- г) отриманню доказів щодо наявності у підприємства-замовника умов продовжувати власну діяльність.

5. До собівартості реалізованої продукції не входять:

- а) витрати на виробництво реалізованої продукції;
- б) нерозподілені постійні загальновиробничі витрати;
- в) амортизація нематеріальних активів;
- г) немає правильної відповіді.

6. Бухгалтерський запис Дебет 93 – Кредит 685 означає операцію:

- а) відображення суми витрат на рекламу;
- б) відображення суми орендної плати за приміщення офісу;
- в) оплата послуг;
- г) нарахування заробітної плати працівникам відділу збуту.

7. Оприбуткування продукції сільськогосподарського виробництва відображається:

- а) дебет 23 кредит 27;
- б) дебет 90 кредит 27;

- в) дебет 27 кредит 23;
- г) дебет 27 кредит 91.

8. Метою аудиту виробничої діяльності є:

- а) підтвердження достовірності формування витрат, виходу продукції та правильність відображення їх в обліку;
- б) встановлення обґрунтування об'єктів і номенклатури статей витрат;
- в) підтвердження обґрунтованості обраного методу калькулювання;
- г) інвентаризація незавершеного виробництва.

9. До адміністративних витрат належать:

- а) витрати на персонал офісу;
- б) місцеві податки;
- в) гонорари за професійні послуги;
- г) всі відповіді правильні.

10. Як відбувається списання витрат майбутніх періодів:

- а) одноразово в міру здійснення;
- б) не списується;
- в) розподіляються і списуються періодично;
- г) пропорційно нарахованій основній заробітній платі?

СИТУАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ

Протягом звітного періоду підприємство отримало такі доходи та понесені наступні витрати на їх отримання (табл. 17):

Таблиця 17 (варіанти 1-13)

		Варіанти												
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1) Нараховано заборгованість покупцям та визнано дохід від реалізації продукції рослинництва на суму, грн		60000	52170	44340	50358	56376	62394	68412	74430	68640	62850	57060	51270	45480
в т.ч. ПДВ		10000	8695	7390	8393	9396	10399	11402	12405	11440	10475	9510	8545	7580
2) Списана фактична собівартість реалізованої продукції на суму, грн		30000	29635	29270	28905	28540	28175	27810	27445	27602	27759	27916	28073	28230
3) На витрати на збув віднесено грн		4500	6147	8397	8190	7983	7776	7569	7362	7155	6948	6741	6534	6327
Адміністративні витрати грн		16800	16591	16382	16173	15964	15755	15546	15337	15128	14919	14710	14501	14292
4) Визнано дохід від реалізації основних засобів на суму, грн		36600	36702	36804	36906	37008	37110	37212	37314	37416	37518	37620	37722	37824
в т.ч. ПДВ		6100	6117	6134	6151	6168	6185	6202	6219	6236	6253	6270	6287	6304
5) Залишкова вартість реалізованих основних засобів на суму, грн		12000	11850	11700	11550	11400	11250	11100	10950	10800	10650	10500	10350	10200
Бухгалтер склав довідку на закриття рахунків та визначив фінансовий результат. У бухгалтерському обліку зроблено такі записи:														
Дт	Кт	Сума, грн												
70	79	50000	43475	36950	41965	46980	51995	57010	62025	57200	52375	47550	42725	37900
71	79	36600	36702	36804	36906	37008	37110	37212	37314	37416	37518	37620	37722	37824
79	93	4500	6147	8397	8190	7983	7776	7569	7362	7155	6948	6741	6534	6327
23	92	16800	16591	16382	16173	15964	15755	15546	15337	15128	14919	14710	14501	14292
79	97	12000	11850	11700	11550	11400	11250	11100	10950	10800	10650	10500	10350	10200
44	79	70100	62180	53657	59131	64605	70079	75553	81027	76661	72295	67929	63563	59197

Таблиця 16 (варіанти 14-25)

	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
1) Нараховано заборгованість покупцям та визнано дохід від реалізації продукції рослинництва												
на суму, грн	50598	55716	60834	59550	58266	56982	55698	56940	58182	59424	60666	61908
в т.ч. ПДВ	8433	9286	10139	9925	9711	9497	9283	9490	9697	9904	10111	10318
2) Списана фактична собівартість реалізованої продукції												
на суму, грн	28387	28544	28701	28858	29015	29172	29329	29486	29643	29800	29957	30114
3) На витрати на збут віднесено												
грн	6120	5913	5706	5499	5292	5085	4878	4671	4464	4257	4050	3843
Адміністративні витрати												
грн	14598	14904	15210	15516	15822	16128	16434	16740	17046	17352	17658	17964
4) Визнано дохід від реалізації основних засобів												
на суму, грн	37506	37188	36870	36552	36234	35916	35598	35280	34962	34644	34326	34008
в т.ч. ПДВ	6251	6198	6145	6092	6039	5986	5933	5880	5827	5774	5721	5668
5) Залишкова вартість реалізованих основних засобів												
грн	10327	10454	10581	10708	10835	10962	11089	11216	11343	11470	11597	11724

	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	
Бухгалтером складена довідка на закриття рахунків та визначено фінансовий результат. У бухгалтерському обліку зроблено такі записи:													
Дт	Кт	Сума, грн											
70	79	42165	46430	50695	49625	48555	47485	46415	47450	48485	49520	50555	51590
71	79	37506	37188	36870	36552	36234	35916	35598	35280	34962	34644	34326	34008
79	93	6120	5913	5706	5499	5292	5085	4878	4671	4464	4257	4050	3843
23	92	14598	14904	15210	15516	15822	16128	16434	16740	17046	17352	17658	17964
79	97	10327	10454	10581	10708	10835	10962	11089	11216	11343	11470	11597	11724
44	79	63224	67251	71278	69970	68662	67354	66046	66843	67640	68437	69234	70031

НЕОБХІДНО:

1. Скласти програму проведення аудиту доходів і фінансових результатів.
2. Установити помилки і порушення в бухгалтерському обліку.
3. Скласти робочі документи аудитора.
4. Розробити рекомендації з виправлення помилок у бухгалтерському обліку підприємства.

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ПРОГРАМА
ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ДОХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ**

№ з/п	Мета і завдання аудиту	Методи і процедури аудиту	Аудиторські докази	Термін виконання	Виконавець	Примітки

Виконав _____
Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ВІДОМІСТЬ
ПЕРЕВІРКИ ПРАВИЛЬНОСТІ ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ДО-
ХОДІВ І ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ**

№ з/п	Зміст операції	Відображено в обліку			Рекомендовано аудитором			Примітки
		Дебет	Кредит	Сума	Дебет	Кредит	Сума	

Виконав _____
Перевірив _____

Аудиторська фірма
Підприємство
Період перевірки

**ПЕРЕЛІК
ВИЯВЛЕНИХ ПОМИЛОК І ПОРУШЕНЬ ПРИ АУДИТІ ДОХОДІВ І
ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ**

№ з/п	Первинний документ, обліковий реєстр				Характер порушення
	Найменування	№ з/п	Дата	Сума, грн	

Виконав _____

Перевірив _____

ГЛОСАРІЙ

Аванси за будівельним контрактом – грошові кошти або інші активи, отримані підрядником у рахунок оплати робіт, що виконуватимуться за будівельним контрактом.

Активи – ресурси, контрольовані підприємством, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому.

Активи програми – активи фонду і кваліфікований страховий поліс.

Активи фонду – активи (крім фінансових інструментів без права передачі, що емітовані платником внесків) юридичної особи (далі – фонд), діяльність якого спрямована на здійснення виплат його учасникам, які призначені тільки для довгострокових виплат його учасникам, на які не може бути звернене будь-яке стягнення відповідно до закону та які не повертаються платникові внесків, крім випадків, якщо залишки активів фонду перевищують зобов'язання за програмою з визначеною виплатою або повертаються платнику внесків для погашення вже здійснених ним виплат учасникам фонду.

Активний ринок – ринок, якому притаманні такі умови:

- предмети, що продаються та купуються на цьому ринку, є однорідними;
- у будь-який час можна знайти зацікавлених продавців і покупців;
- інформація про ринкові ціни є загальнодоступною.

Антирозбавляюча потенційна проста акція – фінансовий інструмент або інша угода, конвертація яких у прості акції призведе до збільшення чистого прибутку (зменшення чистого збитку) на одну просту акцію від звичайної діяльності в майбутньому.

Актуарій прибутків (збитків) – прибутки (збитки), які є різницею між попередніми актуарними припущеннями і тим, що фактично відбулося, з урахуванням зміни актуарних припущень.

Актуарій припущення – демографічні та фінансові припущення, що використовуються для обчислення теперішньої вартості зобов'язання за програмою з визначеною виплатою.

Амортизація – систематичний розподіл вартості, яка амортизується, необоротних активів протягом строку їх корисного використання (експлуатації).

Амортизована собівартість фінансової інвестиції – собівартість фінансової інвестиції з урахуванням часткового її списання внаслідок зменшення корисності, яка збільшена (зменшена) на суму накопиченої амортизації дисконту (премії).

Арифметична перевірка – це перевірка документів, що здійснюється з метою визначення правильності підрахунків та виявлення зловживань і крадіжок, прихованих за неправильними арифметичними діями. Такою перевіркою встановлюються випадки перекручення собівартості продукції, сировини та матеріалів, обсягів будівельно-монтажних робіт тощо.

Асоційоване підприємство – підприємство, на яке інвестор має суттєвий вплив і яке не є дочірнім або спільним підприємством інвестора.

Аудит – перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів.

Аудиторська діяльність – підприємницька діяльність, яка включає в себе організаційне і методичне забезпечення аудиту, практичне виконання аудиторських перевірок (аудит) та надання інших аудиторських послуг.

Аудиторська фірма – юридична особа, створена відповідно до законодавства, яка здійснює виключно аудиторську діяльність.

Аудиторський висновок – документ, що складений відповідно до стандартів аудиту та передбачає надання впевненості користувачам щодо відповідності фінансової звітності або іншої інформації концептуальним основам, які використовувалися при її складанні. Концептуальними основами можуть бути закони та інші нормативно-правові акти України, положення (стандарты) бухгалтерського обліку, внутрішні вимоги та положення суб'єктів господарювання, інші джерела.

Аудиторський ризик – ризик того, що аудитор може зробити неадекватний висновок у тих випадках, коли у фінансовій звітності існують суттєві перекручення. Ризик аудиту має три складові: власний (притаманний) ризик; ризик контролю; ризик не виявлення.

Баланс – звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал.

Безнадійна дебіторська заборгованість – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якою минув строк позовної давності.

Біологічний актив – тварина або рослина, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в інший спосіб економічні вигоди.

Біологічні перетворення – процес якісних і кількісних змін біологічних активів.

Близькі члени родини – чоловік або дружина і родичі (визнані такими згідно із законодавством) фізичної особи, що є пов'язаною стороною, які можуть впливати або перебувають під впливом такої фізичної особи щодо прийняття рішень з фінансової, господарської та комерційної політики підприємства.

Будівельний контракт – договір про будівництво.

Будівництво – спорудження нового об'єкта, реконструкція, розширення, добудова, реставрація і ремонт об'єктів, виконання монтажних робіт.

Бухгалтерська звітність – звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів.

Валова заборгованість замовникам за роботи за будівельним контрактом – сума перевищення проміжних рахунків (без непрямих податків) над витратами підрядника і визнаним ним прибутком (за вирахуванням визнаних збитків) на дату балансу з початку виконання будівельного контракту.

Валова заборгованість замовників за роботи за будівельним контрактом – сума перевищення витрат підрядника і визнаного ним прибутку (за вирахуванням визнаних збитків) над сумою проміжних рахунків (без непрямих податків) на дату балансу з початку виконання будівельного контракту.

Валюта звітності – грошова одиниця України.

Валютний курс – установлений Національним банком України курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни.

Валютний ризик – імовірність того, що вартість фінансового інструмента буде змінюватися внаслідок змін валютного курсу.

Вартість поточних робіт, виконаних працівником, – збільшення теперішньої вартості зобов'язання за програмою з визначеною виплатою в результаті виконання робіт працівником у звітному періоді.

Вартість раніше виконаних робіт працівником, – збільшення теперішньої вартості зобов'язання за програмою з визначеною виплатою щодо робіт, виконаних працівником у попередніх періодах, яке виникає у звітному періоді в результаті запровадження виплат по закінченні трудової діяльності чи інших довгострокових виплат працівникам або в результаті їхніх змін.

Вартість, яка амортизується – первісна або переоцінена вартість необоротних активів за вирахуванням їх ліквідаційної вартості.

Взаємна перевірка – це зіставлення різних за своїм найменуванням та сутністю документів, у яких висвітлюються різні аспекти однієї й тієї самої або декількох взаємопов'язаних операцій. **Вигоди від відновлення корисності** – величина, на яку сума очікуваного відшкодування активу [в межах балансової (залишкової) вартості цього активу, визначеної на дату відновлення корисності без урахування попередньої суми витрат від зменшення його корисності] перевищує його балансову (залишкову) вартість.

Виплати за невідпрацьований час, що не підлягають накопиченню, – виплати за невідпрацьований час, право на які не поширюється на майбутні періоди.

Виплати за невідпрацьований час, що підлягають накопиченню, – виплати за невідпрацьований час, право на отримання яких працівником може бути використане в майбутніх періодах

Виплати інструментами власного капіталу підприємства – виплати працівникові, за якими йому надається право на отримання фінансових інструментів власного капіталу, емітованих підприємством (або його материнським підприємством), або сума зобов'язань підприємства працівнику залежить від майбутньої ціни фінансових інструментів власного капіталу, емітованих підприємством.

Виплати по закінченню трудової діяльності – виплати працівникові (окрім виплат при звільненні та виплат інструментами власного капіталу підприємства), які підлягають сплаті по закінченні трудової діяльності працівника.

Виплати при звільненні – виплати працівникові, які підлягають сплаті за рішенням підприємства про звільнення працівника до досягнення ним пенсійного віку або за рішенням працівника про звільнення за власним бажанням до досягнення ним пенсійного віку

Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками) за звітний період.

Витрати (дохід) з податку на прибуток – загальна сума витрат (доходу) з податку на прибуток, яка складається з поточного податку на прибуток з урахуванням відстроченого податкового зобов'язання і відстроченого податкового активу.

Витрати за будівельним контрактом – собівартість робіт за будівельним контрактом.

Витрати на відсотки за програмою – збільшення протягом звітного періоду теперішньої вартості зобов'язання за програмою з визначеною виплатою в результаті наближення остаточного розрахунку.

Витрати на місці продажу – витрати, пов'язані з продажем біологічних активів і сільськогосподарської продукції на активному ринку, зокрема комісійні винагороди продавцям, брокерам, непрямі податки, що сплачуються при реалізації продукції.

Відсотковий ризик – імовірність того, що вартість фінансового інструмента буде змінюватися внаслідок змін відсоткових ставок.

Відстрочене податкове зобов'язання – сума податку на прибуток, який сплачуватиметься в наступних періодах з тимчасових різниць, що підлягають оподаткуванню.

Відстрочений податковий актив – сума податку на прибуток, що підлягає відшкодуванню в таких періодах унаслідок:

- тимчасової різниці, що підлягає вирахуванню;
- перенесення податкового збитку, не включеного до розрахунку зменшення податку на прибуток у звітному періоді;
- перенесення на майбутні періоди податкових пільг, якими скористатися в звітному періоді неможливо.

Відстрочений податок на прибуток – сума податку на прибуток, що визнана відстроченим податковим зобов'язанням і відстроченим податковим активом.

Відхилення від ціни за будівельним контрактом – зміна ціни будівельного контракту внаслідок змін попередньо погодженого обсягу робіт, конструктивно якісних характеристик і строків виконання будівельного контракту.

Власний капітал – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Внутрішньогрупове сальдо – сальдо дебіторської заборгованості та зобов'язань на дату балансу, яке утворилося внаслідок внутрішньогрупових операцій.

Внутрішньогрупові операції – операції між материнським та дочірніми підприємствами або між дочірніми підприємствами однієї групи.

Внутрішньогосподарські розрахунки – розрахунки, що виникають у результаті господарських операцій між структурними підрозділами підприємства, виділеними як сегменти з метою розкриття їх доходів, витрат, фінансових результатів, активів та зобов'язань.

Втрати від зменшення корисності – сума, на яку балансова (залишкова) вартість активу перевищує суму його очікуваного відшкодування.

Вхідний залишок на рахунку – залишки на балансових рахунках, котрі існують на початок кожного нового звітного періоду. Вхідний залишок нового звітного періоду, який розглядається аудитором, відповідає вихідному залишку попереднього періоду і є результатом:

- операцій, які проведені за попередній період;
- облікової політики, яка використовувалася в попередній період.

Гарантована ліквідаційна вартість:

- 1) для орендаря – частина ліквідаційної вартості, яка гарантується до сплати орендарем або пов'язаною з ним стороною;
- 2) для орендодавця – частина ліквідаційної вартості, яка гарантується до сплати орендарем або незалежною третьою стороною.

Гарантовані виплати працівникові – виплати працівникові, які не залежать від майбутньої трудової діяльності.

Географічний сегмент – відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва та/ або продажу певного виду (або групи) продукції (товарів, робіт, послуг) у конкретному економічному середовищі, яка відрізняється від інших:

- економічними і політичними умовами географічного регіону;
- взаємозв'язком між діяльністю в різних географічних регіонах;
- територіальним розміщенням виробництва продукції (робіт, послуг) або покупців продукції (товарів, робіт, послуг);
- характерними для географічного регіону ризиками діяльності;
- правилами валютного контролю і валютними ризиками в таких регіонах.

Господарська одиниця за межами України – дочірнє, асоційоване, спільне підприємство, філія, представництво або інший підрозділ підприємства, які перебувають або ведуть господарську діяльність за межами України.

Господарський сегмент – відокремлювана частина діяльності підприємства з виробництва та/ або продажу певного виду (або групи) продукції (товарів, робіт, послуг), яка відрізняється від інших:

- видом продукції (товарів, робіт, послуг);
- способом отримання доходу (способом розповсюдження продукції, товарів, робіт, послуг);
- характером виробничого процесу;
- характерними для цієї діяльності ризиками;
- категорією покупців.

Грошові кошти – готівка, кошти на рахунках у банках та депозити до запитання.

Група – материнське (холдингове) підприємство та його дочірні підприємства.

Група активів, яка генерує грошові потоки – мінімальна група активів, використання якої призводить до збільшення грошових коштів окремо від інших активів (груп активів).

Група біологічних активів – сукупність подібних за характеристиками, призначенням та умовами вирощування тварин або рослин.

Група нематеріальних активів – сукупність однотипних за призначенням та умовами використання нематеріальних активів.

Група основних засобів – сукупність однотипних за технічними характеристиками, призначенням та умовами використання необоротних матеріальних активів.

Гудвіл – перевищення вартості придбання над часткою покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів та зобов'язань на дату придбання.

Дата балансу – дата, на яку складений баланс підприємства. Звичайно датою балансу є кінець останнього дня звітного періоду.

Дата придбання – дата, на яку контроль за чистими активами і діяльністю підприємства, що купується, переходить до покупця.

Дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певні суми грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів.

Дебіторська заборгованість – сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату.

Дебіторська заборгованість, що призначена для перепродажу – дебіторська заборгованість, що виникає внаслідок надання коштів, продажу інших активів, робіт, послуг безпосередньо боржникові та не є фінансовим активом, призначеним для перепродажу.

Дивіденди – частина чистого прибутку, розподілена між учасниками (власниками) відповідно до частки їх участі у власному капіталі підприємства.

Діяльність, що припиняється, – призначені за єдиним планом для продажу відокремлювана частина підприємства як сукупність активів і зобов'язань або окремі активи такої частини підприємства, а також безпосереднє припинення (ліквідація) діяльності з виробництва продукції (робіт, послуг), що є суттєвою або географічно відокремлюваною та може бути відділена операційно з метою складання фінансової звітності.

Довгострокова дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка не виникає в ході нормального операційного циклу та буде погашена після дванадцяти місяців з дати балансу.

Довгострокові біологічні активи – усі біологічні активи, які не є поточними біологічними активами.

Довгострокові зобов'язання – всі зобов'язання, які не є поточними зобов'язаннями.

Договір на проведення аудиту – основний документ, який свідчить про досягнення домовленості між клієнтом та виконавцем про проведення аудиторської перевірки. Договір документально засвідчує, що сторони дійшли згоди з усіх моментів, обумовлених у ньому.

Додаткові біологічні активи – біологічні активи, одержані в процесі біологічних перетворень.

Допустима помилка – це максимальне значення помилки в сукупності даних, котра виявляється суттєвою в разі прийняття рішення про ефективність перевірки.

Дослідження – заплановані підприємством дослідження, які проводяться ним уперше з метою отримання і розуміння нових наукових та технічних знань.

Доходи – збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Дочірнє підприємство – підприємство, яке перебуває під контролем материнського (холдингового) підприємства.

Еквіваленти грошових коштів – короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються в певні суми грошових коштів і характеризуються незначним ризиком зміни вартості.

Експерт – особа, яка володіє спеціальними знаннями, освітою і досвідом у певній галузі діяльності.

Елемент витрат – сукупність економічно однорідних витрат.

Етичні принципи – чесність, незалежність, об'єктивність, компетентність, конфіденційність, доброзичливість.

Ефективна ставка відсотка – ставка відсотка, що визначається діленням суми річного відсотка та дисконту (або різниці річного відсотка та премії) на середню величину собівартості інвестиції (або зобов'язання) та вартості її погашення.

Забезпечення – зобов'язання з невизначеними сумою або часом погашення на дату балансу.

Завдання оперативного контролю – проведення аудиту безпосередньо в процесі діяльності підприємства для попередження помилок та варіантів їх рішень.

Заохочувальні виплати за будівельним контрактом – додаткові суми, що сплачуються підряднику за виконання (перевиконання) умов контракту.

Запаси – активи, які:

- утримуються для подальшого продажу за умов звичайної господарської діяльності;
- перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва;
- утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.

Збиток – перевищення суми втрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.

Звичайна діяльність – будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення.

Звіт про власний капітал – звіт, який відображає зміни в складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду.

Звіт про рух грошових коштів – звіт, який відображає надходження і видаток грошових коштів у результаті діяльності підприємства у звітному періоді.

Звіт про фінансові результати – звіт про доходи, втрати і фінансові результати діяльності підприємства.

Злиття – об'єднання підприємств (шляхом створення нової юридичної особи або приєднання підприємств до головного підприємства), в результаті якого власники (акціонери) підприємств, що об'єднуються, здійснюватимуть контроль над усіма чистими активами об'єднаних підприємств, щоб досягти подальшого спільного розподілу ризиків та вигод від об'єднати. При цьому жодна зі сторін не може бути визначена як покупець.

Зменшення корисності – втрата економічної вигоди в сумі перевищення залишкової вартості активу над сумою очікуваного відшкодування.

Знос основних засобів – сума амортизації об'єкта основних засобів з початку його корисного використання.

Зобов'язання – заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе

до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Ідентифіковані активи та зобов'язання – придбані активи та зобов'язання, які на дату придбання відповідають критеріям визнання статей балансу, встановлених Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 2 «Баланс».

Інвестиційна діяльність – придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.

Індекс інфляції – індекс інфляції, оприлюднений центральним органом виконавчої влади в галузі статистики.

Іноземна валюта – валюта інша, ніж валюта звітності.

Інструмент власного капіталу – контракт, який підтверджує право на частину в активах підприємства, що залишається після вирахування сум за всіма його зобов'язаннями.

Інструмент хеджування – похідний фінансовий інструмент, фінансовий актив або фінансове зобов'язання, справедлива вартість яких і грошові потоки від яких, як очікується, компенсуватимуть зміни справедливої вартості або потоку грошових коштів об'єкта хеджування.

Інші довгострокові виплати працівнику – виплати працівникові (окрім виплат по закінченні трудової діяльності, виплат при звільненні та виплат інструментами власного капіталу підприємства), які не підлягають сплаті в повному обсязі протягом дванадцяти місяців по закінченні місяця, в якому працівник виконував відповідну роботу.

Кваліфікований страховий поліс – виданий страховиком, який не є пов'язаною стороною страхувальника, страховий поліс, на який не може бути звернене будь-яке стягнення відповідно до закону, страхові виплати (надходження), за яким (полісом) використовуються для виплати працівникам страхувальника за програмами з визначеною виплатою та не повертаються страхувальникові, крім випадків, якщо такі виплати (надходження) перевищують зобов'язання працівникам за умовами полісу або повертаються страхувальникові для погашення вже здійснених ним виплат працівникам.

Коефіцієнт ефективності хеджування – частка від ділення відповідно до зміни справедливої вартості або грошових потоків об'єкта хеджування на зміну справедливої вартості або грошового потоку від інструмента хеджування.

Коефіцієнт коригування – відношення індексу інфляції на дату балансу (кінець звітного року) та індексу інфляції на дату визнання (переоцінки) відповідної статті звітності.

Консолідована фінансова звітність – звітність, яка відображає фінансовий стан, результат діяльності та рух грошових коштів юридичної особи та її дочірніх підприємств як єдиної економічної одиниці.

Контрольні учасники – учасники спільної діяльності зі створенням юридичної особи (спільного підприємства), які здійснюють контроль за її діяльністю.

Контракт з фіксованою ціною – договір про будівництво, який передбачає фіксовану (тверду) ціну всього обсягу робіт за будівельним контрактом або фіксовану ставку за одиницю кінцевої продукції будівництва (кв. м, кількість місць тощо).

Контракт за ціною «витрати плюс» – договір про будівництво, який передбачає ціну як суму фактичних витрат підрядника на виконання будівельного контракту та погодженого прибутку (у вигляді процента від витрат або фіксованої величини).

Контроль – вирішальний вплив на фінансову, господарську і комерційну політику підприємства з метою одержання вигод від його діяльності.

Користувачі звітності – фізичні та юридичні особи, що потребують інформації про діяльність підприємства для прийняття рішень.

Кошторис – це документ, у якому зазначено суму коштів, необхідних для виконання робіт по будівництву (ремонту, реконструкції та ін.). Його складають проектні організації за замовленням господарств і використовують у плануванні обсягів капітальних інвестицій для контролю використання коштів на будівництво.

Кредитний ризик – імовірність втрат однієї зі сторін – укладачів контракту про придбання фінансового інструмента внаслідок невиконання зобов'язання іншою стороною.

Кумулятивний приріст інфляції – добуток індексів інфляції за період, що складається з трьох останніх років, включаючи звітний.

Курсова різниця – різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних, валютних курсах.

Ліквідаційна вартість – сума коштів або вартість інших активів, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) необоротних активів після закінчення строку їх корисного використання (експлуатації), за вирахуванням витрат, пов'язаних з продажем (ліквідацією).

Маніпуляція обліковими записами – навмисне використання неправильних бухгалтерських проводок або сторнуючих записів з метою перекручення даних обліку і звітності.

Материнське (холдингове) підприємство – підприємство, яке здійснює контроль дочірніх підприємств.

Метод ефективної ставки відсотка – метод нарахування амортизації дисконту або премії, за яким сума амортизації визначається як різниця між доходом за фіксованою ставкою відсотка і добутком ефективної ставки та амортизованої вартості на початок періоду, за який нараховується відсоток.

Метод участі в капіталі – метод обліку інвестицій, згідно з яким балансова вартість інвестицій відповідно збільшується або зменшується на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування.

Мінімальні орендні платежі – платежі, що підлягають сплаті орендарем протягом строку оренди (за вирахуванням вартості послуг та податків, що підлягають сплаті орендодавцю, і непередбаченої орендної плати), збільшені:

- 1) для орендаря – на суму його гарантованої ліквідаційної вартості;
- 2) для орендодавця – на суму його гарантованої ліквідаційної вартості.

У разі можливості та наміру орендаря придбати об'єкт оренди за ціною, нижчою за його справедливу вартість на дату придбання, мінімальні орендні платежі складаються з мінімальної орендної плати за весь строк оренди та суми, яку слід сплатити згідно з угодою на придбання об'єкта оренди.

Монетарні статті – сталі балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів.

Надзвичайна подія – подія або операція, яка відрізняється від звичайної діяльності підприємства, та не очікується, що вона повторюватиметься періодично або в кожному наступному звітному періоді.

Накопичена амортизація нематеріальних активів – сума амортизації об'єкта нематеріальних активів з початку його корисного використання.

Невідмовна орендна угода – орендна угода, за якою орендарем на початок строку оренди сплачено таку суму орендної плати, яка дає змогу орендодавцеві бути впевненим у продовженні строку оренди або яка може бути розірвана тільки:

- 1) з дозволу орендодавця;

- 2) якщо відбулася певна непередбачена подія;
- 3) у разі укладання орендарем нової угоди про оренду цього самого активу або замість нього іншого аналогічного за призначенням активу з тим самим орендодавцем.

Негарантована ліквідаційна вартість – частина ліквідаційної вартості об'єкта оренди, отримання якої орендодавцем не забезпечується або гарантується лише пов'язаною з ним стороною.

Негативний гудвіл – перевищення вартості частки покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів і зобов'язань над вартістю придбання на дату придбання.

Негрошові операції – операції, які не потребують використання грошових коштів та їх еквівалентів.

Незавершені капітальні інвестиції в нематеріальні активи – капітальні інвестиції у придбання, створення і модернізацію нематеріальних активів, використання яких за призначенням на дату балансу не відбулося.

Незавершені капітальні інвестиції в необоротні матеріальні активи – капітальні інвестиції в будівництво, виготовлення, реконструкцію, модернізацію, придбання об'єктів необоротних матеріальних активів, введення яких в експлуатацію на дату балансу не відбулося, а також авансові платежі для фінансування будівництва.

Нематеріальний актив – немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований та утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам.

Немонетарні активи – всі активи, крім грошових коштів, їх еквівалентів та дебіторської заборгованості у фіксованій (або визначеній) сумі грошей.

Немонетарні статті – статті інші, ніж монетарні сталі балансу.

Необоротні активи – всі активи, що не є оборотними.

Непередбачене зобов'язання – це:

- 1) зобов'язання, що може виникнути внаслідок минулих подій та існування якого буде підтверджено лише тоді, коли відбудеться або не відбудеться одна чи більше невизначених майбутніх подій, над якими підприємство не має повного контролю;
- 2) теперішнє зобов'язання, що виникає внаслідок минулих подій, але не визнається, оскільки малоімовірно, що для врегулювання зобов'язання потрібно буде використати ресурси, які втілюють у собі економічні вигоди або оскільки суму зобов'язання не можна достовірно визначити.

Непередбачена орендна плата – частина орендної плати, яка не зафіксована конкретною сумою та розраховується із застосуванням показників інших, ніж строк оренди (обсяг продажу, рівень використання, індекс інфляції та цін, ринкові ставки відсотка тощо).

Нереалізовані прибутки та збитки від внутрішньогрупових операцій – прибутки та збитки, які виникають внаслідок внутрішньогрупових операцій (продажу товарів, продукції, виконання робіт, послуг тощо) і включаються до балансової вартості активів підприємства.

Нормальна потужність – очікуваний середній обсяг діяльності, що може бути досягнутий за умов звичайної діяльності підприємства протягом кількох років або операційних циклів з урахуванням запланованого обслуговування виробництва.

Облікова оцінка – попередня оцінка, яка використовується підприємством з метою розподілу витрат і доходів між відповідними звітними періодами.

Облікова політика – сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності.

Оборотні активи – грошові кошти та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу.

Об'єднання підприємств – з'єднання окремих підприємств у результаті приєднання одного підприємства до іншого або внаслідок одержання контролю одним підприємством над чистими активами та діяльністю іншого підприємства.

Об'єкт будівництва – сукупність будівель і споруд або окремі будівлі і споруди, будівництво яких здійснюється за єдиним проектом.

Об'єкт витрат – продукція, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат.

Об'єкт основних засобів – це: закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдям до нього; конструктивно відокремлений предмет, призначений для виконання певних самостійних функцій; відокремлений комплекс конструктивно з'єднаних предметів однакового або різного призначення, що мають для їх обслуговування загальні пристосування, приладдя, керування та єдиний фундамент, унаслідок чого кожен предмет може виконувати свої функції, а комплекс – певну роботу тільки в складі комплексу, а не самостійно; інший актив, що відповідає визначенню ос-

новних засобів, або частина такого активу, що контролюється підприємством.

Якщо один об'єкт основних засобів складається з частин, які мають різний строк корисного використання (експлуатації), то кожна з цих частин може визнаватися в бухгалтерському обліку як окремий об'єкт основних засобів.

Об'єкт хеджування – актив, зобов'язання або майбутня операція, що створюють для підприємства ризик зміни справедливої вартості цих активів і зобов'язань або зміни грошових потоків, пов'язаних з майбутньою операцією.

Обліковий прибуток (збиток) – сума прибутку (збитку) до оподаткування, визначена в бухгалтерському обліку і відображена у Звіті про фінансові результати за звітний період.

Обтяжливий контракт – контракт, витрати (яких не можна уникнути) на виконання якого перевищують очікувані економічні вигоди від цього контракту.

Операційна діяльність – основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю.

Операційна оренда – оренда інша, ніж фінансова.

Операційний цикл – проміжок часу між придбанням запасів для здійснення діяльності та отриманням коштів (еквівалентів грошових коштів) від реалізації виробленої з них продукції або товарів і послуг.

Операції пов'язаних сторін – передача активів або зобов'язань однією пов'язаною стороною іншим пов'язаним сторонам.

Операція в іноземній валюті – господарська операція, вартість якої визначена в іноземній валюті або яка потребує розрахунків в іноземній валюті.

Оренда – угода, за якою орендар набуває права користуватися необоротним активом за плату протягом погодженого з орендодавцем строку.

Орендна ставка відсотка – ставка відсотка, за якою теперішня вартість суми мінімальних орендних платежів та негарантованої ліквідаційної вартості дорівнює справедливій вартості об'єкта фінансової оренди на початок строку оренди.

Основна діяльність – операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу.

Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміні-

стративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Остаточний розрахунок за програмою з визначеною виплатою – дія підприємства, якою анулюються всі подальші зобов'язання щодо частини або повного обсягу виплат за програмою з визначеною виплатою, зокрема одноразова сплата грошовими коштами учасникам програми.

Первісна вартість – історична (фактична) собівартість необоротних активів у сумі грошових коштів або справедливої вартості інших активів, сплачених (переданих), витрачених для придбання (створення) необоротних активів.

Переоцінена вартість – вартість необоротних активів після їхнього переоцінювання.

Підрядник – юридична особа, яка укладає будівельний контракт, виконує передбачені будівельним контрактом роботи і передає їх замовникові.

Пов'язані сторони – особи, стосунки між якими обумовлюють можливість однієї сторони контролювати іншу або здійснювати суттєвий вплив на прийняття фінансових і оперативних рішень іншою стороною.

Податкова база активу і зобов'язання – оцінка активу і зобов'язання, яка використовується з метою оподаткування цього активу і зобов'язання при визначенні податку на прибуток.

Податковий прибуток (збиток) – сума прибутку (збитку), визначена за податковим законодавством об'єктом оподаткування за звітний період.

Подібні об'єкти – об'єкти, які мають однакове функціональне призначення та однакову справедливу вартість.

Подія первісного розкриття – перша з таких подій: укладення підприємством угод про продаж активів, без яких діяльність, що підлягає припиненню, надалі практично неможлива; затвердження уповноваженим керівним органом управління підприємства конкретного плану припинення діяльності та його оприлюднення.

Подія після дати балансу – подія, яка відбувається між датою балансу і датою затвердження керівництвом фінансової звітності, підготовленої до оприлюднення, яка вплинула або може вплинути на фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів підприємства. **Потенційна проста акція** – фінансовий інструмент або інша угода, які дають право отримувати прості акції.

Поточна дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу або буде пога-

шена протягом дванадцяти місяців з дати балансу. **Поточний податок на прибуток** – сума податку на прибуток, визначена у звітному періоді відповідно до податкового законодавства.

Поточні біологічні активи – біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, приносити в інший спосіб економічні вигоди протягом періоду, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні та відгодівлі.

Поточні виплати працівникові – виплати працівникові (крім виплат при звільненні та виплат інструментами власного капіталу підприємства), які підлягають сплаті в повному обсязі протягом дванадцяти місяців по закінченні місяця, в якому працівник виконував відповідну роботу.

Поточні зобов'язання – зобов'язання, які будуть погашені протягом операційного циклу підприємства або повинні бути погашені протягом дванадцяти місяців, починаючи з дати балансу.

Початок строку оренди – дата, яка настає раніше: дата підписання орендної угоди або дата прийняття сторонами зобов'язань щодо основних положень угоди про оренду.

Похідний фінансовий інструмент – фінансовий інструмент:

- розрахунки за яким провадитимуться в майбутньому;
- вартість якого змінюється внаслідок змін відсоткової ставки, курсу цінних паперів, валютного курсу, індексу цін, кредитного рейтингу (індексу) або інших змінних, що є базисними;
- який не потребує початкових інвестицій.

Претензія за будівельним контрактом – сума майнової відповідальності замовника чи іншої сторони, яку вимагає відшкодувати підрядник понад ціну контракту.

Прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними втрати.

Прибуток від активів програми – дохід, отриманий від активів фонду, за вирахуванням витрат на його управління, податків і зборів (обов'язкових платежів), сплачуваних безпосередньо цим фондом.

Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті – різниця між залишком коштів на кінець року до коригування та скоригованим за Положенням (стандартом) 22 залишком коштів на кінець року у звіті про рух грошових коштів.

Придбання – об'єднання підприємств, у результаті якого покупець набуває контролю над чистими активами та діяльністю інших підприємств в обмін на передачу активів, прийняття на себе зобов'язань або випуск акцій.

Примітки до фінансових звітів – сукупність показників і пояснень, яка забезпечує деталізацію і обґрунтованість статей фінансових звітів, а також інша інформація, розкриття якої передбачено відповідними положеннями (стандартами).

Принцип бухгалтерського обліку – правило, яким слід керуватися під час вимірювання, оцінювання та реєстрації господарських операцій і при відображенні їх результатів у фінансовій звітності.

Провідний управлінський персонал – персонал, який відповідає за керівництво, планування та контролювання діяльності підприємства.

Програма аудиту – перелік аудиторських процедур, які заплановані з визначенням їх виду, змісту та часу проведення.

Програми виплат за участю кількох роботодавців – недержавні програми з визначеним внеском або з визначеною виплатою, які використовують сукупність унесених різними підприємствами активів, що не перебувають під спільним контролем, для здійснення виплат працівникам більше, ніж одного підприємства.

Програми виплат інструментами власного капіталу підприємства – угоди, за якими підприємство здійснює виплати працівникам підприємства інструментами власного капіталу.

Програми виплат по закінченню трудової діяльності – угоди, за якими підприємство здійснює виплати працівникам по закінченні ними трудової діяльності.

Програми з визначеним внеском – програми виплат по закінченню трудової діяльності, за якими підприємство сплачує визначені відрахування фонду і не матиме зобов'язання сплачувати подальші внески, якщо фонд не матиме достатньо активів для сплати всіх виплат працівникам, пов'язаних з виконанням ними робіт у звітному та попередніх періодах.

Програми з визначеною виплатою – усі програми виплат по закінченню трудової діяльності, крім програм з визначеним внеском.

Проміжні рахунки – рахунки за виконані роботи за будівельним контрактом, передані замовникові для оплати.

Процедури перевірки на суттєвість – перевірки, що виконуються для одержання аудиторських доказів з метою виявлення суттєвих перекручень у фінансовій звітності. Вони бувають двох типів: у вигляді перевірок операцій та залишків на рахунках і проведення аналітичних процедур.

Проценти – плата за використання грошових коштів, їх еквівалентів або сум, що заборговані підприємству.

Прямі витрати – витрати, що не можуть бути віднесені безпосередньо до конкретного об'єкта витрат економічно доцільним шляхом.

Реєстр аудиторських фірм та аудиторів – база даних, що містить інформацію про аудиторські фірми та аудиторів, які займаються аудиторською діяльністю індивідуально як фізичні особи – підприємці.

Ризик грошового потоку – імовірність зміни величини майбутнього грошового потоку, пов'язаного з монетарним фінансовим інструментом.

Ризик ліквідності – імовірність втрат внаслідок неспроможності виконати свої зобов'язання у зв'язку з неможливістю реалізувати фінансові активи за справедливою вартістю.

Ринкова вартість фінансової інвестиції – сума, яку можна отримати від продажу фінансової інвестиції на активному ринку.

Ринковий ризик – імовірність того, що вартість фінансового інструмента змінюватиметься внаслідок змін ринкових цін незалежно від того, чи спричинені ці зміни факторами, які притаманні конкретному типу цінних паперів чи їх емітенту, або факторами, які впливають на вартість усіх цінних паперів в обігу на ринку.

Робота, виконана працівником, – виконання обов'язків працівником відповідно до угоди з підприємством.

Робоча документація – це записи, за допомогою яких аудитор під час проведення аудиторської перевірки фіксує процедури перевірки, тести, отриману інформацію і відповідні висновки.

Розкриття – надання інформації, яка є суттєвою для користувачів фінансової звітності.

Розбавляюча потенційна проста акція – фінансовий інструмент або інша угода, конвертація яких у прості акції призведе до зменшення чистого прибутку (збільшення чистого збитку) на одну просту акцію від звичайної діяльності в майбутньому.

Розробка – застосування підприємством результатів досліджень та інших знань для планування і проектування нових або значно вдосконалених матеріалів, приладів, продуктів, процесів, систем або послуг до початку їхнього серійного виробництва чи використання.

Роялті – платежі за використання нематеріальних активів підприємства (патентів, торговельних марок, авторського права, програмних продуктів тощо).

Рух грошових коштів – надходження і вибуття грошових коштів та їхніх еквівалентів.

Середньорічна кількість простих акцій – середньозважена кількість простих акцій, які перебували в обігу протягом звітного року.

Сертифікація – визначення кваліфікаційної придатності на зайняття аудиторською діяльністю аудиторів, здійснюється Аудиторською палатою України.

Сільськогосподарська діяльність – процес управління біологічними перетвореннями з метою отримання сільськогосподарської продукції та/або додаткових біологічних активів.

Сільськогосподарська продукція – актив, одержаний в результаті відокремлення від біологічного активу, призначений для продажу, переробки або внутрішньогосподарського споживання.

Складний фінансовий інструмент – фінансовий інструмент, що містить компонент фінансового зобов'язання і компонент інструмента власного капіталу.

Скоригована середньорічна кількість простих акцій – середньорічна кількість простих акцій в обігу, скоригована на кількість потенційних простих акцій.

Скоригований чистий прибуток (збиток) – чистий прибуток (збиток) після вирахування дивідендів на привілейовані акції, скоригований на вплив розбавляючих простих акцій.

Скорочення програми з визначеною виплатою – дія підприємства, що призводить до суттєвого скорочення кількості працівників, які задіяні програмою, або до змін умов програми з визначеною виплатою, унаслідок яких виконання робіт теперішніми працівниками в майбутньому не враховуватиметься під час визначення виплат або враховуватиметься лише при визначенні зменшення таких виплат.

Спільна діяльність – господарська діяльність зі створенням або без створення юридичної особи, яка є об'єктом спільного контролю двох або більше сторін відповідно до письмової угоди між ними.

Спільний контроль – розподіл контролю за господарською діяльністю відповідно до угоди про ведення спільної діяльності.

Справедлива вартість – сума, за якою може бути здійснений обмін активу, або оплата зобов'язання в результаті операції між обізнаними, зацікавленими та незалежними сторонами.

Ставка відсотка на можливі позики орендаря – ставка відсотка, яку мав би сплачувати орендар за подібну оренду або (якщо цей показник визначити неможливо) ставка відсотка за позиками для придбання подібного активу (на той самий термін та з подібною гарантією) на початку строку оренди.

Строк корисного використання (експлуатації) – очікуваний період, протягом якого необоротні активи використовуватиме підприємство або з

їх використанням буде виготовлено (виконано) очікуваний підприємством обсяг продукції (робіт, послуг).

Строк оренди – період дії невідмовної орендної угоди, а також період продовження цієї угоди, обумовлений на початку строку оренди.

Суборенда – угода про передачу орендарем орендованого ним об'єкта в оренду третій особі.

Сума очікуваного відшкодування активу – найбільша з двох оцінок: чиста вартість реалізації активу або теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від активу.

Сума очікуваного відшкодування необоротного активу – найбільша з двох оцінок: чиста вартість реалізації або теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від використання необоротного активу, включаючи його ліквідаційну вартість.

Сума погашення – недисконтована сума грошових коштів або їх еквівалентів, яка, як очікується, буде сплачена для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства.

Сумнівний борг – поточна дебіторська заборгованість, щодо якої існує невпевненість її погашення боржником.

Суттєва інформація – інформація, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності.

Суттєвість інформації визначається відповідними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та керівництвом підприємства.

Твердий контракт – контракт у письмовій формі, що передбачає обмін визначеної кількості ресурсів за встановленою ціною на конкретну майбутню дату (дати), має визначений строк виконання, не містить відкладальних або скасувальних умов, не може бути розірваний і змінений в односторонньому порядку та передбачає забезпечення виконання контракту.

Теперішня вартість – дисконтована сума майбутніх платежів (за вирахуванням суми очікуваного відшкодування), яка, як очікується, буде необхідна для погашення зобов'язання в процесі звичайної діяльності підприємства.

Теперішня вартість зобов'язання за програмою з визначеною виплатою – теперішня вартість (без вирахування активів програми) очікуваних майбутніх платежів, необхідних для погашення заборгованості, що виникає в результаті виконання робіт працівниками у звітному та попередніх періодах.

Тести систем контролю – тести, що виконуються для одержання аудиторських доказів щодо відповідності структури та ефективності функціонування систем обліку та внутрішнього контролю.

Тимчасова різниця – різниця між оцінкою активу або зобов'язання за даними фінансової звітності та податковою базою цього активу або зобов'язання відповідно.

Тимчасова різниця, що підлягає вирахуванню, – тимчасова різниця, що призводитиме до зменшення податкового прибутку (збільшення податкового збитку) у майбутніх періодах.

Тимчасова різниця, що підлягає оподаткуванню, – тимчасова різниця, що включається до податкового прибутку (збитку) у майбутніх періодах.

Фінансова гарантія – передбачене контрактам право позикодавця отримувати грошові кошти від гаранта і відповідно зобов'язання гаранта сплатити грошові кошти позикодавцеві, якщо позичальник не виконає своїх зобов'язань

Фінансова звітність – бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період.

Фінансова діяльність – діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталу підприємства.

Фінансова оренда – оренда, що передбачає передачу орендарю всіх ризиків та вигод, пов'язаних і правом користування та володіння активом.

Оренда вважається фінансовою за наявності хоча б однієї з таких ознак:

- 1) орендар набуває права власності на орендований актив після закінчення строку оренди;
- 2) орендар має можливість та намір придбати об'єкт оренди за ціною, нижчою за його справедливую вартість на дату придбання;
- 3) строк оренди становить більшу частину строку корисного використання (експлуатації) об'єкта оренди;
- 4) теперішня вартість мінімальних орендних платежів і початку строку оренди дорівнює або перевищує справедливую вартість об'єкта оренди;
- 5) орендований актив має особливий характер, що дає змогу лише орендареві використовувати його без витрат на його модернізацію, модифікацію, дообладнання;
- 6) орендар може подовжити оренду активу за плату, значно нижчу за ринкову орендну плату,

7) оренду може припинити орендар, який відшкодовує орендодавцеві його втрати від припинення оренди.

Фінансове зобов'язання – контрактне зобов'язання:

- а) передати грошові кошти або інший фінансовий актив іншому підприємству;
- б) обмінятися фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно не вигідних умовах.

Фінансове зобов'язання, призначене для перепродажу, – фінансове зобов'язання, що виникає внаслідок випуску фінансового інструмента з метою подальшого продажу для отримання прибутку від короткотермінових коливань його ціни та/або винагороди посередника.

Фінансовий актив – це:

- а) грошові кошти та їх еквіваленти;
- б) контракт, що надає право тримати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого підприємства;
- в) контракт, що надає право обмінятися фінансовими інструментами з іншим підприємством на потенційно вигідних умовах;
- г) інструмент власного капіталу іншого підприємства.

Фінансовий актив, призначений для перепродажу – фінансовий актив, придбаний з метою подальшого продажу для отримання прибутку від короткотермінових змін його ціни та/або винагороди посередника.

Фінансовий інструмент – контракт, який одночасно приводить до виникнення (збільшення) фінансового активу в одного підприємства і фінансового зобов'язання або інструмента власного капіталу в іншого. **Фінансові інвестиції** – активи, які утримуються підприємством з метою збільшення прибутку (відсотків, дивідендів тощо), зростання вартості капіталу або інших вигод для інвестора.

Хеджування – застосування одного чи декількох інструментів хеджування з метою повної чи часткової компенсації змін справедливої вартості об'єкта хеджування або пов'язаного з ним грошового потоку.

Хеджування грошових потоків – хеджування зміни грошових потоків щодо ризику, пов'язаного з визнанням активом чи зобов'язанням або з прогнозованою операцією, що впливатиме на чистий прибуток (збиток).

Хеджування справедливої вартості – хеджування змін справедливої вартості визнаного активу чи зобов'язання або ідентифікованої частини такого активу чи зобов'язання, яка відноситься до конкретного ризику і впливатиме на чистий прибуток (збиток).

Хеджування фінансових інвестицій у господарські одиниці за межами України – хеджування зміни вартості активів та зобов'язань господарської одиниці за межами України внаслідок зміни валютних курсів.

Ціновий ризик – імовірність цінових змін внаслідок валютного, відсоткового та ринкового ризиків.

Часовий зважений коефіцієнт – частка від ділення загальної кількості днів (місяців), протягом яких акції перебували в обігу, на загальну кількість днів (місяців) у звітному році.

Частка меншості – частина чистого прибутку (збитку) та чистих активів дочірнього підприємства, яка не належить материнському підприємству (прямо або через інші дочірні підприємства).

Чиста вартість реалізації необоротного активу – справедлива вартість необоротного активу за вирахуванням очікуваних втрат на його реалізацію.

Чиста вартість реалізації запасів – очікувана ціна реалізації запасів в умовах звичайної діяльності за вирахуванням очікуваних втрат на завершення їх виробництва та реалізацію.

Чиста вартість реалізації активу – справедлива вартість активу за вирахуванням очікуваних витрат на його реалізацію.

Чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості – сума точної дебіторської заборгованості за вирахуванням резерву сумнівних боргів.

Чисті активи – активи підприємства за вирахуванням його зобов'язань.

Список використаної літератури

1. *Аудит і аудиторська діяльність* /Л.С.Шатковська., В.М.Жук, В.К.Савчук та ін.; За ред. Л.С.Шатковської. – К.: Урожай, 1996. – 256 с.
2. *Аудит: Практическое пособие* /А.Кузьминский, Н.Кужельный, Е. Петрик., В.Савченко и др.; Под ред. А.Кузьминского. – К.: Учинформ, 1996. – 283 с.
3. *Аудиторская деятельность в Украине. Сборник нормативних документов.* – Харьков: ООО «Конус», 1999. – 192 с.
4. *Білуха М.Т.* Курс аудиту: Підручник. – К.: Вища шк. – Знання, 1998. – 574 с.
5. *Білуха М.Т.* Теорія фінансово-господарського контролю і аудиту: Підручник. – К.: Вища шк., 1994. – 364 с.
6. *Бутинець Ф.Ф.* Аудит: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. – 2-е вид., перероб. та доп. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 672 с.
7. *Бухгалтерський облік в Україні: Навч. посібник/* За ред. Р.Л. Хом'яка, В.І. Лемішовського. – 5-те вид., доп. та перероб. – Львів: Нац. ун-т «Львівська політехніка» (Інформаційно-видавничий центр «ІНТЕЛЕКТ+» Інститут післядипломної освіти), «Інтелект-Захід», 2006. – 1088 с.
8. *Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: Підручник.* – 3-те вид., перероб. та допов. / М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, Л.Г. Панченко та ін.; За ред. проф. М.Ф. Огійчук. – К.: Алеута, 2006. – 878 с.
9. *Ватуля І.Д., Канцедал Н.А., Пономаренко О.Г.* Аудит. Практикум: Навч. посібник. – К.: Центр учбової л-ри, 2007. – 304 с.
10. *Голощанов Н.А.* Словарь-справочник аудитора: Учеб. пособие для вузов. – М., 2000. – 384 с.
11. *Давидов Г.М.* Аудит: Підручник. – К.: Знання, 2004. – 511 с.
12. *Дерій В.А., Кізіма А.Я.* Аудит: Курс лекцій. – Тернопіль: Джура, 2002. – 86 с.
13. *Дорош Н.І.* Аудит: методологія і організація. – К.: Т-во "Знання", КОО, 2001. – 402 с.
14. *Завгородний В.П., Савченко В.Я.* Бухгалтерский учет, контроль и аудит в условиях рынка. – К.: Блиц информ, 1995 – 832 с.
15. *Завгородний В.П.* Бухгалтерский учет, контроль и аудит в системе управления предприятием. – К.: ВАКЛЕР 1997. – 976 с.

16. *Завгородній В.П.* Автоматизація бухгалтерського обліку, контролю, аналізу, аудиту. – К.: А.С.К., 1998. – 768 с.
17. Закон України “Про аудиторську діяльність” від 22.04.1993 № 3125–ХП – Редакція від 15.12.2005 (на підставі 3202) //Бухгалтерія в сільському господарстві.–2006.–№3. – С.21–26.
18. *Льїна С.Б.* Основи аудиту: Навч.-практ.посібник. – К.: Кондор, 2006 р. – 378 с.
19. *Кадуріна Л.О.* Основи аудиту: Навчальний посібник – К.: Видавн. дім „Слово”, 2003. – 184 с.
20. *Кулаковська Л.П., Піча Ю.В.* Основи аудиту: Навч. посібник для студ. вищих навч. закладів освіти. – Львів: Піча Ю.В.; К.: Каравела; Львів: Новий світ – 2000”, 2002. – 504 с.
21. *Кулаковська Л.П., Піча Ю.В.* Організація і методика аудиту: Навч. посібник – К.: Каравела, 2004. – 568 с.
22. *Рудницький В.С.* Внутрішній аудит: методологія і організація: Навч. посібник. – Т., 2000. – 104 с.
23. *Савченко В.Я.* Аудит: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2002. – 322 с.
24. *Усач Б.Ф.* Аудит: Навч.посібник – 2-ге вид., стер. – К.: Знання-Прес, 2003. – 223 с.
25. *Шатковська Л.С.* Економічний контроль на сільськогосподарських підприємствах. – К.: Урожай. – 1994. – 274 с.
26. *Шульга В.* Аудит адміністративної діяльності: теорія і практика К., 2000. – 190 с.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до Закону України

«Про аудиторську діяльність»

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, N 44, ст.432)

Верховна Рада України постановляє:

Внести зміни до Закону України "Про аудиторську діяльність" (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., N 23, ст. 243; 1995 р., N 14, ст. 88; 1996 р., N 9, ст. 44; 2003 р., N 30, ст. 247; 2004 р., N 45, ст. 501; 2005 р., N 34, ст. 434; 2006 р., N 14, ст. 117, N 22, ст. 184), виклавши його в такій редакції:

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про аудиторську діяльність

Цей Закон визначає правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні і спрямований на створення системи незалежного фінансового контролю з метою захисту інтересів користувачів фінансової та іншої економічної інформації.

Розділ I

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Сфера дії Закону

Положення цього Закону діють на території України і поширюються на усіх суб'єктів господарювання незалежно від форм власності та видів діяльності.

Дія цього Закону не поширюється на аудиторську діяльність державних органів, їх підрозділів та посадових осіб, уповноважених законами України на здійснення державного фінансового контролю.

Стаття 2. Законодавство про аудиторську діяльність

Аудиторська діяльність у сфері фінансового контролю регулюється Господарським кодексом України, цим Законом, іншими нормативно-правовими актами та стандартами аудиту. У випадках, якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що містить цей Закон, то застосовуються правила міжнародного договору.

Особливості проведення інших видів аудиторської діяльності регулюються спеціальним законодавством.

Стаття 3. Аудиторська діяльність

Аудиторська діяльність – підприємницька діяльність, яка включає в себе організаційне і методичне забезпечення аудиту, практичне виконання аудиторських перевірок (аудит) та надання інших аудиторських послуг.

Аудит – перевірка даних бухгалтерського обліку і показників фінансової звітності суб'єкта господарювання з метою висловлення незалежної думки аудитора про її достовірність в усіх суттєвих аспектах та відповідність вимогам законів України, положень (стандартів) бухгалтерського обліку або інших правил (внутрішніх положень суб'єктів господарювання) згідно із вимогами користувачів.

Суттєвою є інформація, якщо її пропуск або неправильне відображення може вплинути на економічні рішення користувачів, прийняті на основі фінансових звітів.

Аудит здійснюється незалежними особами (аудиторами), аудиторськими фірмами, які уповноважені суб'єктами господарювання на його проведення.

Аудит може проводитися з ініціативи суб'єктів господарювання, а також у випадках, передбачених законом (обов'язковий аудит).

Аудитори (аудиторські фірми) можуть надавати інші аудиторські послуги, пов'язані з їх професійною діяльністю, зокрема, з ведення та відновлення бухгалтерського обліку, у формі консультацій з питань бухгалтерського обліку та фінансової звітності, експертизи і оцінки стану фінансово-господарської діяльності та інших видів економіко-правового забезпечення господарської діяльності суб'єктів господарювання.

Перелік послуг, які можуть надавати аудитори (аудиторські фірми), визначається Аудиторською палатою України відповідно до стандартів аудиту.

Стаття 4. Аудитор

Аудитором може бути фізична особа, яка має сертифікат, що визначає її кваліфікаційну придатність на заняття аудиторською діяльністю на території України.

Аудитор має право займатися аудиторською діяльністю як фізична особа – підприємець або в складі аудиторської фірми з дотриманням вимог цього Закону та інших нормативно-правових актів.

Аудитор має право займатися аудиторською діяльністю як фізична особа – підприємець лише після включення його до Реєстру аудиторських фірм та аудиторів.

Аудиторам забороняється безпосередньо займатися іншими видами підприємницької діяльності, що не виключає їх права отримувати дивіденди від акцій та доходи від інших корпоративних прав.

Аудитором не може бути особа, яка має судимість за корисливі злочини.

Стаття 5. Аудиторська фірма

Аудиторська фірма – юридична особа, створена відповідно до законодавства, яка здійснює виключно аудиторську діяльність.

Право на здійснення аудиторської діяльності мають аудиторські фірми, включені до Реєстру аудиторських фірм та аудиторів.

Загальний розмір частки засновників (учасників) аудиторської фірми, які не є аудиторами, у статутному капіталі не може перевищувати 30 відсотків.

Керівником аудиторської фірми може бути тільки аудитор.

Стаття 6. Стандарти аудиту

При здійсненні аудиторської діяльності аудитори та аудиторські фірми застосовують відповідні стандарти аудиту.

Стандарти аудиту приймаються на основі стандартів аудиту та етики Міжнародної федерації бухгалтерів з дотриманням вимог цього Закону та інших нормативно-правових актів.

Затвердження стандартів аудиту є виключним правом Аудиторської палати України. У випадках, передбачених законом, стандарти аудиту погоджуються з іншими суб'єктами.

Стандарти аудиту є обов'язковими для дотримання аудиторами, аудиторськими фірмами та суб'єктами господарювання.

Стаття 7. Аудиторський висновок та інші офіційні документи

Аудиторський висновок – документ, що складений відповідно до стандартів аудиту та передбачає надання впевненості користувачам щодо відповідності фінансової звітності або іншої інформації концептуальним основам, які використовувалися при її складанні. Концептуальними основами можуть бути закони та інші нормативно-правові акти України, положення (стандарти) бухгалтерського обліку, внутрішні вимоги та положення суб'єктів господарювання, інші джерела.

Аудиторські послуги у вигляді консультацій можуть надаватись усно або письмово з оформленням довідки та інших офіційних документів. Аудиторські послуги у вигляді експертиз оформляються експертним висновком або актом.

Результати надання інших аудиторських послуг оформляються відповідно до стандартів аудиту.

Аудиторський висновок аудитора іноземної держави при офіційному його поданні установі, організації або суб'єкту господарювання України підлягає підтвердженню аудитором України, якщо інше не встановлено міжнародним договором України.

Стаття 8. Обов'язкове проведення аудиту

Проведення аудиту є обов'язковим для:

- 1) підтвердження достовірності та повноти річної фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності відкритих акціонерних товариств, підприємств – емітентів облігацій, професійних учасників ринку цінних паперів, фінансових установ та інших суб'єктів господарювання, звітність яких відповідно до законодавства України підлягає офіційному оприлюдненню, за винятком установ і організацій, що повністю утримуються за рахунок державного бюджету;
- 2) перевірки фінансового стану засновників банків, підприємств з іноземними інвестиціями, відкритих акціонерних товариств (крім фізичних осіб), страхових і холдингових компаній, інститутів спільного інвестування, довірчих товариств та інших фінансових посередників;
- 3) емітентів цінних паперів при отриманні ліцензії на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів.

Проведення аудиту є обов'язковим також в інших випадках, передбачених законами України.

Стаття 9. Обов'язки суб'єктів господарювання при проведенні аудиту

Органи управління суб'єкта господарювання зобов'язані створити аудитору (аудиторській фірмі) належні умови для якісного виконання аудиту.

Органи управління суб'єкта господарювання несуть відповідальність за повноту і достовірність документів та іншої інформації, які надаються аудитору (аудиторській фірмі) для проведення аудиту чи надання інших аудиторських послуг.

Фінансова звітність суб'єкта господарювання, яка відповідно до закону підлягає обов'язковій аудиторській перевірці, повинна бути перевірена аудитором і оприлюднена відповідно до вимог законів України.

Розділ II

СЕРТИФІКАЦІЯ АУДИТОРІВ І РЕЄСТР АУДИТОРСЬКИХ ФІРМ ТА АУДИТОРІВ

Стаття 10. Сертифікація аудиторів

Сертифікація (визначення кваліфікаційної придатності на зайняття аудиторською діяльністю) аудиторів здійснюється Аудиторською палатою України.

Порядок сертифікації аудиторів, які здійснюватимуть аудит банків, затверджується Аудиторською палатою України за погодженням з Національним банком України.

Право на отримання сертифіката мають фізичні особи, які мають вищу економічну або юридичну освіту, документ про здобуття якої визнається в Україні, необхідні знання з питань аудиту, фінансів, економіки та господарського права, досвід роботи не менше трьох років підряд на посадах ревізора, бухгалтера, юриста, фінансиста, економіста, асистента (помічника) аудитора.

Наявність необхідного обсягу знань для отримання сертифіката визнається шляхом проведення письмового кваліфікаційного іспиту за програмою, затвердженою Аудиторською палатою України.

Термін чинності сертифіката не може перевищувати п'яти років.

Продовження терміну чинності сертифіката здійснюється через п'ять років за підсумками контрольного тестування за фахом у порядку, встановленому Аудиторською палатою України.

За проведення сертифікації справляється плата в розмірі, встановленому Аудиторською палатою України, виходячи з кошторису витрат на утримання Аудиторської палати України.

Стаття 11. Реєстр аудиторських фірм та аудиторів

Реєстр аудиторських фірм та аудиторів – база даних, що містить інформацію про аудиторські фірми та аудиторів, які займаються аудиторською діяльністю індивідуально як фізичні особи – підприємці (далі – Реєстр).

Порядок ведення Реєстру визначається та забезпечується Аудиторською палатою України.

Реєстр не рідше одного разу на рік публікується у фаховому виданні Аудиторської палати України.

Аудиторські фірми та аудитори, які зареєстровані як фізичні особи – підприємці, мають право на здійснення аудиторської діяльності лише після включення їх до Реєстру.

Включеним до Реєстру аудиторським фірмам та аудиторам, зазначеним у частині четвертій цієї статті, видається свідоцтво відповідного зразка.

За включення до Реєстру справляється плата в розмірі, встановленому Аудиторською палатою України.

Розділ III

АУДИТОРСЬКА ПАЛАТА УКРАЇНИ

Стаття 12. Повноваження Аудиторської палати України

Повноваження Аудиторської палати України визначаються цим Законом та Статутом Аудиторської палати України.

Статут Аудиторської палати України приймається двома третинами голосів від загальної кількості членів Аудиторської палати України.

Аудиторська палата України:

- 1) здійснює сертифікацію осіб, які мають намір займатися аудиторською діяльністю;
- 2) затверджує стандарти аудиту;
- 3) затверджує програми підготовки аудиторів та за погодженням з Національним банком України програми підготовки аудиторів, які здійснюватимуть аудит банків;
- 4) веде Реєстр;
- 5) здійснює контроль за дотриманням аудиторськими фірмами та аудиторами вимог цього Закону, стандартів аудиту, норм професійної етики аудиторів;
- 6) здійснює заходи із забезпечення незалежності аудиторів при проведенні ними аудиторських перевірок та організації контролю за якістю аудиторських послуг;
- 7) регулює взаємовідносини між аудиторами (аудиторськими фірмами) в процесі здійснення аудиторської діяльності та у разі необхідності застосовує до них стягнення;
- 8) здійснює інші повноваження, передбачені цим Законом та Статутом Аудиторської палати України.

Щорічно Аудиторська палата України отримує від аудиторських фірм та аудиторів звіти про виконані ними роботи, здійснює їх аналіз та подає до Кабінету Міністрів України узагальнену інформацію про стан аудиторської діяльності в Україні.

Стаття 13. Створення Аудиторської палати України

Аудиторська палата України функціонує як незалежний орган.

Аудиторська палата України є юридичною особою, веде відповідний облік та звітність.

Аудиторська палата України є неприбутковою організацією.

Аудиторська палата України набуває повноважень юридичної особи з дня її реєстрації у Міністерстві юстиції України на підставі заяви та Статуту, затвердженого в порядку, передбаченому цим Законом.

Аудиторська палата України формується на паритетних засадах шляхом делегування до її складу аудиторів та представників державних органів.

Загальна кількість членів Аудиторської палати України становить двадцять осіб.

Від державних органів делегують по одному представнику Міністерство фінансів України, Міністерство юстиції України, Міністерство економіки України, Державна податкова адміністрація України, Національний банк України, Державний комітет статистики України, Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Державна комісія з регулювання ринків фінансових послуг України, Рахункова палата та Головне контрольно-ревізійне управління України.

До складу Аудиторської палати України від аудиторів делегуються в кількості десяти осіб висококваліфіковані аудитори з безперервним стажем аудиторської діяльності не менше п'яти років, представники фахових навчальних закладів та наукових організацій.

Право аудиторів обирати представників до складу Аудиторської палати України і бути обраними реалізується через рішення, які приймаються на з'їзді аудиторів України.

Порядок делегування представників до Аудиторської палати України визначається відповідно з'їздом аудиторів України, колегією державних органів або іншим вищим керівним органом.

Стаття 14. Діяльність Аудиторської палати України

Рішення Аудиторської палати України приймаються на її засіданнях простою більшістю голосів за наявності більш як половини її членів за винятком випадків, передбачених цим Законом та Статутом.

Аудиторська палата України може створювати на території України регіональні відділення, повноваження яких визначаються Аудиторською палатою України.

Термін повноважень члена Аудиторської палати України становить п'ять років. Одна і та ж особа не може бути делегована до Аудиторської палати України більше двох термінів підряд.

Призначення нових членів Аудиторської палати України замість вибулих здійснюється у встановленому цим Законом порядку.

Члени Аудиторської палати України, за винятком Голови Аудиторської палати України, виконують свої обов'язки на громадських засадах.

Джерелами фінансування діяльності Аудиторської палати України можуть бути:

плата за проведення сертифікації фізичних осіб на право зайняття аудиторською діяльністю; плата за включення до Реєстру; добровільні внески, що надходять від професійних організацій аудиторів України; інші джерела, не заборонені законодавством.

Для виконання своїх функцій Аудиторська палата України може створювати комісії із числа її членів. До роботи в комісіях можуть залучатись експерти, які не є членами Аудиторської палати України.

Ведення поточних справ в Аудиторській палаті України здійснює Секретаріат, який очолює завідуючий. Завідуючий Секретаріатом несе персональну відповідальність за ефективне використання майна та коштів Аудиторської палати України і створення належних умов для виконання функціональних обов'язків її членами.

Стаття 15. Голова Аудиторської палати України

Голова Аудиторської палати України виконує свої повноваження на професійній основі.

Голова Аудиторської палати України обирається з числа її членів на термін здійснення своїх повноважень члена Аудиторської палати України більшістю голосів від загальної кількості членів Аудиторської палати України.

Голова Аудиторської палати України може бути достроково звільнений з посади за рішенням Аудиторської палати України та в інших випадках, передбачених законодавством України.

Повноваження Голови Аудиторської палати України визначаються Статутом Аудиторської палати України.

Голова Аудиторської палати України забезпечує формування нового складу Аудиторської палати України.

Розділ IV

ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ ТА НАДАННЯ ІНШИХ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ

Стаття 16. Загальні умови проведення аудиту та надання інших аудиторських послуг

Проведення аудиту та надання інших аудиторських послуг здійснюється аудиторами, аудиторськими фірмами, які набули права на здійснення аудиторської діяльності відповідно до цього Закону.

Загальні умови проведення аудиту та інших аудиторських послуг визначаються стандартами аудиту, затвердженими Аудиторською палатою України.

Стаття 17. Підстави для проведення аудиту та надання інших аудиторських послуг

Аудит проводиться на підставі договору між аудитором (аудиторською фірмою) та замовником.

Інші аудиторські послуги можуть надаватися на підставі договору, письмового або усного звернення замовника до аудитора (аудиторської фірми).

Замовник має право вільного вибору аудитора (аудиторської фірми) з дотриманням вимог цього Закону.

У договорі на проведення аудиту та надання інших аудиторських послуг передбачаються предмет і термін перевірки, обсяг аудиторських послуг, розмір і умови оплати, відповідальність сторін.

Стандартами аудиту можуть бути передбачені й інші істотні умови договору на проведення аудиту та надання інших аудиторських послуг.

Недійсними є будь-які положення договору, спрямовані на повне звільнення аудитора (аудиторської фірми) від встановленої законом майнової відповідальності за недостовірність аудиторського висновку чи іншого документа, в якому відображені результати аудиторської перевірки.

Документи, передані замовником аудиторю (аудиторській фірмі) для проведення аудиту, не підлягають розголошенню чи вилученню без згоди замовника.

Розділ V

ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ АУДИТОРІВ І АУДИТОРСЬКИХ ФІРМ

Стаття 18. Права аудиторів і аудиторських фірм

Аудитори України мають право об'єднуватися в громадські організації за професійними ознаками, дотримуючись вимог цього Закону та інших законів.

Професійні організації аудиторів України сприяють підвищенню професійного рівня аудиторів, захищають соціальні та професійні права аудиторів, вносять пропозиції щодо подальшого вдосконалення аудиторської діяльності, виконують інші повноваження, передбачені їх статутами та положеннями.

Аудитори і аудиторські фірми під час здійснення аудиторської діяльності мають право:

- 1) самостійно визначати форми і методи проведення аудиту та надання інших аудиторських послуг на підставі чинного законодавства, стандартів аудиту та умов договору із замовником;
- 2) отримувати необхідні документи, які мають відношення до предмета перевірки і знаходяться як у замовника, так і у третіх осіб.

Треті особи, які мають у своєму розпорядженні документи стосовно предмета перевірки, зобов'язані надати їх на вимогу аудитора (аудиторської фірми). Зазначена вимога повинна бути офіційно засвідчена замовником;

- 3) отримувати необхідні пояснення в письмовій чи усній формі від керівництва та працівників замовника;
- 4) перевіряти наявність майна, грошей, цінностей, вимагати від керівництва суб'єкта господарювання проведення контрольних оглядів, замірів виконаних робіт, визначення якості продукції, щодо яких здійснюється перевірка документів;
- 5) залучати на договірних засадах до участі в перевірці фахівців різного профілю.

Стаття 19. Обов'язки аудиторів і аудиторських фірм

Аудитори і аудиторські фірми зобов'язані:

- 1) в аудиторській діяльності дотримуватися вимог цього Закону та інших нормативно-правових актів, стандартів аудиту, принципів незалежності аудитора та відповідних рішень Аудиторської палати України;
- 2) належним чином проводити аудит та надавати інші аудиторські послуги;

- 3) повідомляти власників, уповноважених ними осіб, замовників про виявлені під час проведення аудиту недоліки ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності;
- 4) зберігати в таємниці інформацію, отриману при проведенні аудиту та виконанні інших аудиторських послуг, не розголошувати відомості, що становлять предмет комерційної таємниці, і не використовувати їх у своїх інтересах або в інтересах третіх осіб;
- 5) відповідати перед замовником за порушення умов договору відповідно до договору та закону;
- 6) обмежувати свою діяльність наданням аудиторських послуг та іншими видами робіт, які мають безпосереднє відношення до надання аудиторських послуг, у формі консультацій, перевірок або експертиз;
- 7) своєчасно подавати до Аудиторської палати України звіт про свою аудиторську діяльність.

Стаття 20. Спеціальні вимоги

Забороняється проведення аудиту:

- 1) аудитором, який має прямі родинні стосунки з членами органів управління суб'єкта господарювання, що перевіряється;
- 2) аудитором, який має особисті майнові інтереси в суб'єкта господарювання, що перевіряється;
- 3) аудитором – членом органів управління, засновником або власником суб'єкта господарювання, що перевіряється;
- 4) аудитором – працівником суб'єкта господарювання, що перевіряється;
- 5) аудитором – працівником, співвласником дочірнього підприємства, філії чи представництва суб'єкта господарювання, що перевіряється;
- 6) якщо розмір винагороди за надання аудиторських послуг не враховує необхідного для якісного виконання таких послуг часу, належних навичок, знань, професійної кваліфікації та ступінь відповідальності аудитора;
- 7) аудитором в інших випадках, за яких не забезпечуються вимоги щодо його незалежності.

Членам адміністративних, керівних та контролюючих органів аудиторських фірм, які не є аудиторами, а також засновникам, власникам, учасникам аудиторських фірм забороняється втручатися в практичне виконання аудиту в спосіб, що порушує незалежність аудиторів, які здійснюють аудит.

Розділ VI

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АУДИТОРІВ ТА АУДИТОРСЬКИХ ФІРМ

Стаття 21. Цивільно-правова відповідальність аудиторів та аудиторських фірм

За неналежне виконання своїх зобов'язань аудитор (аудиторська фірма) несе майнову та іншу цивільно-правову відповідальність відповідно до договору та закону.

Розмір майнової відповідальності аудиторів (аудиторських фірм) не може перевищувати фактично завданих замовнику збитків з їх вини.

Усі спори стосовно невиконання умов договору, а також спори майнового характеру між аудитором (аудиторською фірмою) та замовником вирішуються у встановленому законом порядку.

Стаття 22. Інші види відповідальності аудиторів та аудиторських фірм

За неналежне виконання професійних обов'язків до аудитора (аудиторської фірми) можуть бути застосовані Аудиторською палатою України стягнення у вигляді попередження, зупинення чинності сертифіката на строк до одного року або анулювання сертифіката, виключення з Реєстру.

Порядок застосування до аудиторів (аудиторських фірм) стягнень визначається Аудиторською палатою України.

Рішення Аудиторської палати України щодо застосування до аудиторів (аудиторських фірм) стягнень можуть бути оскаржені до суду.

До аудиторів можуть бути застосовані інші види відповідальності відповідно до закону.

Розділ VII

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності через три місяці з дня його опублікування.
2. Здійснення організаційних заходів щодо скликання з'їзду аудиторів покласти на Аудиторську палату України та Спілку аудиторів України (за їх згодою).
3. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:
  - внести до Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законодавчих актів у відповідність із цим Законом;

- забезпечити приведення міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади своїх нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.
- 4. Національному банку України у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.
- 5. Аудиторській палаті України у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом ініціювати процедуру створення Аудиторської палати України з дотриманням вимог цього Закону.
- 6. Державним органам, зазначеним у статті 13 цього Закону, протягом трьох місяців з дня набрання чинності цим Законом делегувати в порядку, визначеному цим Законом, відповідних представників до складу Аудиторської палати України".

Президент України
В.ЮЩЕНКО

м. Київ, 14 вересня 2006 року
№ 140-V

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Наталія Анотоліївна ІВАНОВА
Олександр Володимирович РОЛІНСЬКИЙ

ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА АУДИТУ

Навчальний посібник

Керівник видавничих проектів – *Б. А. Сладкевич*
Друкується в авторській редакції
Дизайн обкладинки – *Б. В. Борисов*

Підписано до друку 12.06.2008. Формат 60x84 1/16.
Друк офсетний. Гарнітура PetersburgC.
Умовн. друк. арк. 13,5.
Наклад 1000 прим.

Видавництво “Центр учбової літератури”
вул. Електриків, 23
м. Київ, 04176
тел./факс 425-01-34, тел. 451-65-95, 425-04-47, 425-20-63
8-800-501-68-00 (безкоштовно в межах України)
e-mail: office@uabook.com
сайт: WWW.CUL.COM.UA

Свідоцтво ДК №2458 від 30.03.2006